

PÄLKÄNE
PARASTA AIKAA

TALOUSARVIO 2025
JA TALOUSSUUNNITELMA 2026–2027

Sisällysluettelo

1. Kunnanjohtajan katsaus.....	4
2. Pälkäneen kunnan toimintaympäristö.....	6
2.1 Toimintaympäristö.....	6
2.1.1 Väestö.....	6
2.1.2 Työllisyys.....	7
2.1.3 Hyvinvoinnin edistäminen.....	8
2.1.4 Ilmastotyö.....	8
2.2 Talouden lähtökohdat.....	12
2.2.1 Talousarvion rakenne ja periaatteet lainsäädännössä.....	12
2.2.2 Yleinen taloudellinen tilanne ja kuntatalouden näkymät.....	12
2.2.3 Pälkäneen kunnan talouden lähtökohdat.....	15
3. Pälkäne parasta aikaa 2030 –kuntastrategia.....	18
4. Talousarvio 2025 ja taloussuunnitelma 2026–2027.....	21
4.1 Organisaatio.....	21
4.2 Talousarvion sitovuus ja seuranta.....	22
4.3 Tilivelvollisuus.....	23
4.4 Tuloslaskelmaosa.....	24
4.5 Investointiosa.....	31
4.6 Rahoituslaskelma.....	32
5. Käyttötalous toimialoittain ja toiminnan tavoitteet.....	34
5.1 Tarkastustoimi.....	34
5.2 Hallintopalvelut.....	35
5.3 Elinvoimapalvelut.....	37
5.4 Sivistyspalvelut.....	39
5.4.1 Varhaiskasvatus ja esiopetus.....	41
5.4.2 Perusopetus, lukiokoulutus ja vapaa sivistystyö.....	42
5.4.3 Kirjastopalvelut.....	43
5.4.4 Kulttuuripalvelut.....	44
5.4.5 Liikuntapalvelut.....	45
5.4.6 Nuorisopalvelut.....	46
5.5 Talous- ja tukipalvelut.....	46
5.6 Sosiaali- ja terveystyöpalvelut.....	49
5.7 Tekniset palvelut.....	50
5.7.1 Maankäyttö ja kaavoitus.....	52

5.7.2	Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu	54
5.7.3	Vesihuoltolaitos (taseyksikkö)	56
6.	Henkilöstömuutokset talousarviovuodelle 2025	58
7.	Kuntakonsernin toiminta ja talous	59
7.1	Pälkäneen Aluelämpö Oy	60
7.2	Pälkäneen Asuntotuotanto Oy	62
7.3	Pälkäneen Valokuitu Oy	64
7.4	Keskinäinen Kiinteistö Oy Luopioisten pienteollisuustalo	66
8.	Investointien hankeluettelo 2025 – 2027	67

1. Kunnanjohtajan katsaus

Valmisteltaessa vuoden 2025 talousarviota ja vuosien 2026 – 2027 taloussuunnitelmaa maailma kuohuu ympärillä ja talouden epävarmuus on kasvanut. Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainaan on kestänyt jo lähes kolme vuotta ja Gazan alueen sotatoimien alkamisesta on yli vuosi. Tilanne ei näytä merkkejä paremmasta kummallakaan rintamalla. Euroopan talouskasvu on ollut hyvin vaatimatonta ja talouden kasvu onkin painotunut Yhdysvaltoihin ja nouseviin talouksiin.

Valtionvarainministeriön syksyn 2024 taloudellisessa katsauksessa todetaan pitkittyneen matalasuhdanteen rasittaneen Suomen julkista taloutta jo toista vuotta peräkkäin. Nopean inflaation ja sitä seuranneiden kustannuspaineiden odotetaan heikentävän julkista taloutta edelleen lähivuosina. Kuntien alijäämä kasvoi merkittävästi vuonna 2023 ja ensi vuonna tilanne heikkenee jälleen. Kuntatalouden heikkojen näkymien taustalla ovat mm. verohäntien poistuminen, sote-siirtolaskelmien tarkentumisesta aiheutuneet valtionosuuksien leikkaukset, vaikean talouskasvun vaikutukset verotuloihin, työllisyyteen ja kuntien rahoittamiin työmarkkinatuen menoihin, henkilöstökustannusten kasvu, inflaatio sekä investointien ja niihin liittyvien ylläpitokustannusten kasvu. Näyttää myös vahvasti siltä, että tuleva TE-uudistus, jossa työvoimapalvelut siirtyvät kokonaisuudessaan valtiolta kuntiin, ei toteudu lainkaan kustannusneutraalisti vaan päinvastoin kasvattaa kuntien työllisyyskustannuksia jopa merkittävästi.

Pälkäneen kunnan talous on toteutunut ylijäämäisenä useita vuosia peräkkäin ja taseen kumulatiivinen ylijäämä oli n. 16,6 miljoonaa euroa vuoden 2023 tilinpäätöksessä. Vuosi 2024 on kuitenkin jo muuttanut talouden suunnan Pälkäneenkin osalta, eikä ylijäämäistä tilinpäätöstä ole odotettavissa edellisten vuosien tapaan. Kunnan vuosikate heikentyy merkittävästi tulevina vuosina, mikä haastaa mittavan investointiohjelman toteuttamista. Kunta joutuu rahoittamaan tulevia investointeja lainarahalla ja mikäli talouden oikaisemiseksi ei tehdä toimenpiteitä, uhkaa rahoitusvaje myös käyttötaloutta lähivuosina. Tätä näkymää peilaten päätti Pälkäneen kunnanhallitus 7.10.2024 § 147 talouden tasapainotusohjelman valmistelun aloittamisesta. Taavoitteena on vähintään 2 miljoonan euron tasapainotus vuosina 2026 – 2028. Tasapainotustarve vastaa jopa 11 %:a Pälkäneen kunnan toimintakatteesta, joten kyse on merkittävästä summasta kunnan budjetissa. Menneiden vuosien vahva talous ja reilu ylijäämä antavat aikaa toimenpiteiden tekemiselle, eikä ns. hätäjarrusta jouduta vetämään.

Pälkäneen kunnassa on valmisteltu vuoden 2025 talousarviota hyvin pitkälti nykyisellä palvelurakenteella pois lukien työllisyyspalvelut, jotka siirtyvät vuoden alusta Tampereen seudun työllisyysalueelle. Taustalla on työllisyyspalveluiden kokonaisuudistus, jonka seurauksena työllisyyspalvelut siirtyvät kokonaisuudessaan kuntien järjestettäväksi nykyisen valtio- ja kuntavetoisen mallin sijaan. Työllisyyspalveluissa voi järjestämisestä vastata kunta, jolla on vähintään 20 000 työllisen väestöpohja. Pirkanmaalle on muodostunut kaksi (2) toiminnasta vastaavaa työllisyysaluetta. Pälkäneen kunnalta siirtyy Tampereen seudun työllisyysalueelle 1,3 henkilötyövuotta. Pälkäneen kunnan maksuosuus työllisyysalueen kuluista on 802 000 euroa. Siirtyvät kustannukset huomioiden on lisäkustannusvaikutus Pälkäneelle 210 000 euroa.

Sivistyspalveluiden talousarviossa on huomioitu lasten määrän vähenemisen johdosta pienenevä henkilöstön tarve ja vähennys henkilöstössä on elokuusta 2025 alkaen yhteensä viisi (5) henkilöä. Nämä vähennykset pystytään toteuttamaan ilman irtisanomisia määräaikaisten tehtävien vuoksi. Vähennykset eivät kuitenkaan vaikuta vielä merkittävästi talousarvion määrärahoihin, koska niiden vaikutus koskee vuoden 2025 osalta vasta viimeistä viittä (5) kuukautta ja toisaalta sivistystoimen henkilöstömäärärahoja joudutaan korjaamaan

ylöspäin vuodelle 2025 kuluvalle vuodelle kohdistuneen budjetoituvirheen vuoksi. Vuoden 2025 talousarvioesitys on tilikauden tuloksen osalta 1,56 miljoonaa euroa alijäämäinen ja poistoeron jälkeen alijäämäksi muodostuu 1,27 miljoonaa euroa.

Pälkäneen kunnan investoinnit ovat merkittävät talousarviovuodelle 2025 sekä suunnitelmavuosille 2026 – 2027, yhteensä 34,1 miljoonaa euroa. Suurin yksittäinen investointi on kuntakeskus Onkkaalan uusi yhtenäiskoulu. Koulu on Pälkäneen historian suurin yksittäinen investointi ja sillä on merkittävät vaikutukset niin opilaiden kuin henkilöstönkin työskentelyolosuhteisiin sekä kunnan vetovoimaan. Toinen suuri investointi on Luopioisten lämpölaitos, jonka valmistumisen myötä kunta siirtää kaikki Luopioisten kylän alueen kiinteistönsä kaukolämpöön ja öljylämmityksestä päästään luopumaan. Rakennusvaiheen jälkeen lämpölaitoksen toiminta on tarkoitus yhtiöittää ja näin ollen laitos lämpöverkkoineen myydään tytäryhtiölle. Muita suurempia ensi vuoden investointeja ovat Pälkäneen lähiterveysasemalle tehtävät ilmanvaihdon, katon, julkisivun ja sokkelirakenteiden korjaukset, Pälkäneentien kadunparannus, Vohlisaaren kunnallistekniikka sekä Sappeen ja Luikalan runkovesijohdon jatko. Investointiohjelmaa on karsittu tuleville vuosille ja vähemmän välttämättömiä investointeja siirretty eteenpäin. Investointien tarkastelu jatkuu kuitenkin tulevina vuosina ja siihen linkittyä myös kunnan kiinteistösalkun päivitys sekä tuleva tasapainotusohjelma.

Pälkäneen kunnan asukasluku on jatkanut lasku-uralla vuonna 2024. Kuluvan vuoden syntyvyyden ennustetaan olevan valtakunnallisen trendin mukaisesti heikoin vuosikymmeniin. Väestön ikääntymisen myötä kuolleisuus on ollut kasvussa ja näin ollen väestön luonnollinen kehitys on vahvasti negatiivinen. Nettomuuton osalta on selkeää kuukausittaista vaihtelua, mutta koko vuoden osalta myös nettomuutto näyttää kääntyvän negatiiviseksi. Tonttikauppa on jatkunut vaisuna vuoden 2023 tapaan, vaikka kesällä 2024 kiinnostusta olikin kunnan tontteja kohtaan edellistä vuotta enemmän. Vuodelle 2025 ennakoidaan lievää muutosta parempaan korkotason laskun siivittämänä.

Kaavoituksessa on ollut tiukka tahti viimeisen kolmen (3) vuoden aikana ja tulevanakin vuonna ennakoidaan olevan työn alla noin 10 kaavahanketta, joista suurimpina uuden yhtenäiskoulun ja sen lähiympäristön kaava sekä Kankaanmaan teollisuusalueen laajennus. Tulevaisuuden tärkeitä kaavoituskohteita ovat mm. Kostianvirran pohjoispuolen ranta-alue sekä Kollolan soranottamon alue.

Kuntakonsernissa on odotettavissa muutoksia tulevana vuonna. Pälkäneen Valokuitu Oy on myynyt liiketoimintansa Global Connect Oy:lle. Tämän johdosta emokunta alaskirjaa taseessa tappioksi jääneet yhtiön tuet ja pääomitukset. Kunnan tulee muodostaa uusi yhtiö sosiaali- ja terveyspalveluiden kiinteistöjä varten vuoden 2026 alkuun mennessä. Lisäksi ratkaistavana on Luopioisten uuden lämpölaitoksen yhtiömuoto.

Talouden tummista pilvistä huolimatta lähtee Pälkäneen kunta vuoteen 2025 rauhallisin ja luottavaisin mielin. Kunta on sitoutunut tulevaan talouden sopeutukseen, jonka kirkkaana tavoitteena on kuitenkin säilyttää Pälkäneellä hyvät peruspalvelut ja edellytykset kunnan elinvoiman ja vetovoiman edistämiseen tulevaisuudessakin. Toimialojen talousarviotavoitteissa näkyy kuntalaisten hyvinvointiin ja kunnan elinvoimaan tähtäävä toiminta sekä tulevaisuuteen katsova työote. Hyvän sijainnin, vahvan perustan sekä aktiivisen yhteistyön kautta Pälkäneellä on eväät selättää tulevaisuuden haasteet ja tarjota niin asukkaille kuin vierailijoillekin edelleen pikkuisen parempaa, ihan parasta aikaa Pälkäneellä.

Pälkäneellä 14.11.2024

Pauliina Pikka
kunnanjohtaja

2. Pälkäneen kunnan toimintaympäristö

2.1 Toimintaympäristö

Pälkäne sijaitsee Pirkanmaan maakunnassa ja kuuluu Tampereen seutukuntaan. Kunta sijaitsee maakunnan rajalla ja sillä on naapurikuntia Kanta-Hämeessä ja Päijät-Hämeessä. Naapurikuntia ovat Hattula, Hämeenlinna, Kangasala, Padasjoki ja Valkeakoski. Etäisyys Pälkäneeltä Tampereelle on 35 kilometriä, Hämeenlinnaan 45 kilometriä, Helsinkiin 140 kilometriä ja Lahteen 90 kilometriä. Etäisyys lähimmälle lentoasemalle Tampere-Pirkkalaan on 50 kilometriä.

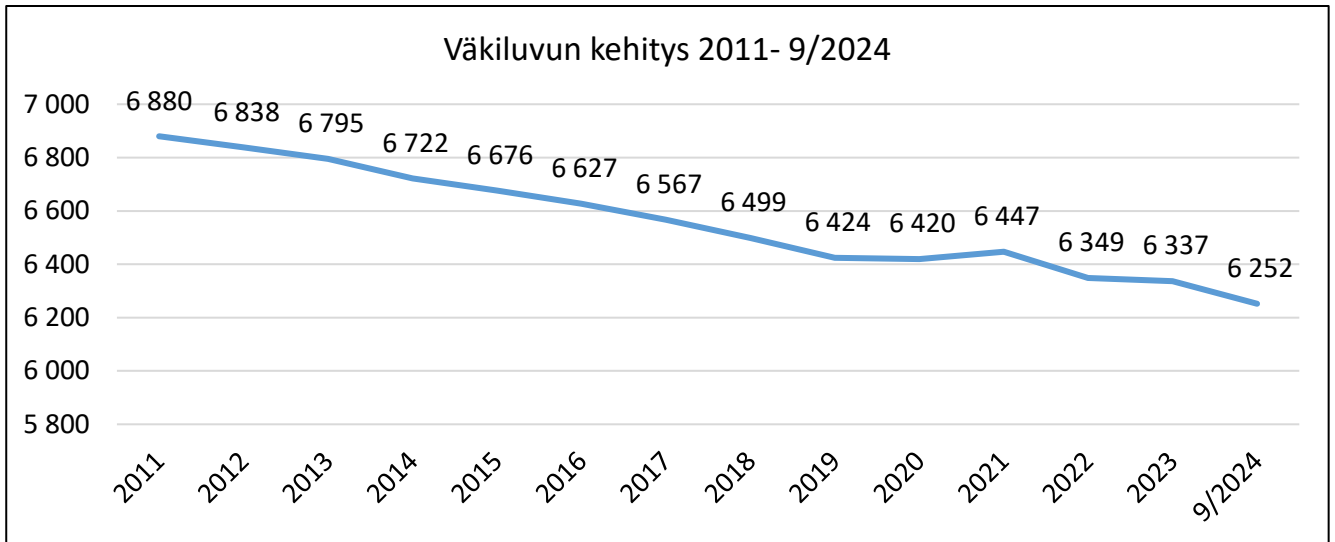
Kunnan asutus on jakautunut kolmeen suurempaan taajamaan (kunnan keskustaajama Onkkaala sekä Luopioisten kirkonkylä ja Aitoo) ja kunnan harvemmin asuttuihin kyliin. Kunnan liikenteen merkittävin yhteys on valtatie 12 Tampereelle ja Lahteen. Kunnan pinta-ala on 739 km² ja se on kokonaispinta-alaltaan Suomen 162. suurin kunta. Vesipinta-alaa on 178 km².

Pälkäneen kunta ei tuota kaikkia palveluitaan itse, vaan niitä järjestetään eri muodoissa toisten kuntien kanssa. Ympäristöterveydenhuollon palvelut tuottaa Tampereen kaupunki. Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueeseen kuuluvat Tampereen ja Pälkäneen lisäksi Orivesi, Kangasala, Juupajoki, Valkeakoski, Urjala ja Akaa. Maaseutuelinkeinojen hallinnoinnista ja viranomaispalveluista Pälkäneellä on vastannut Lemppälän kunta vuoden 2023 alusta alkaen. Lomituspalvelut Pälkäneelle tuottaa Sastamalan kaupunki. Sosiaali- ja terveystyöpalvelut sekä pelastuspalvelut siirtyivät Pirkanmaan hyvinvointialueen järjestämiksi vuoden 2023 alusta alkaen.

2.1.1 Väestö

Pälkäneen kunnan keskeisenä haasteena on saada asukasmäärän lasku pysähtymään. Kuntaliitoksen jälkeen vuosina 2007–2009 Pälkäneen kunnan väkiluku kasvoi, mutta on vähentynyt vuodesta 2010 lähtien lukuun ottamatta vuotta 2021. Tilastokeskuksen vuoden 2023 tietojen mukaan kunnan väkiluku oli vuoden lopussa 6 337 asukasta. Vuoden 2023 lopussa väestöstä 0-15 -vuotiaita oli 13,6 prosenttia (2022 13,8 prosenttia), 15-64 -vuotiaita 55,6 prosenttia (2022 55,6 prosenttia) ja yli 64-vuotiaita 30,8 prosenttia (2022 30,5 prosenttia). Tilastokeskuksen tietojen mukaan väestöllinen huoltosuhde Pälkäneellä oli vuonna 2023 79,7 prosenttia (2022 79,9 %).

Väestöllinen huoltosuhde kuvaa alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden määrän sataa työikäistä (15–64-vuotiaat) kohden. Väestöllinen huoltosuhde heikkenee työikäisen väestönosan vähetessä suhteessa vanhimpiin ikäluokkiin samalla kun ihmisten elinajanodote kasvaa.

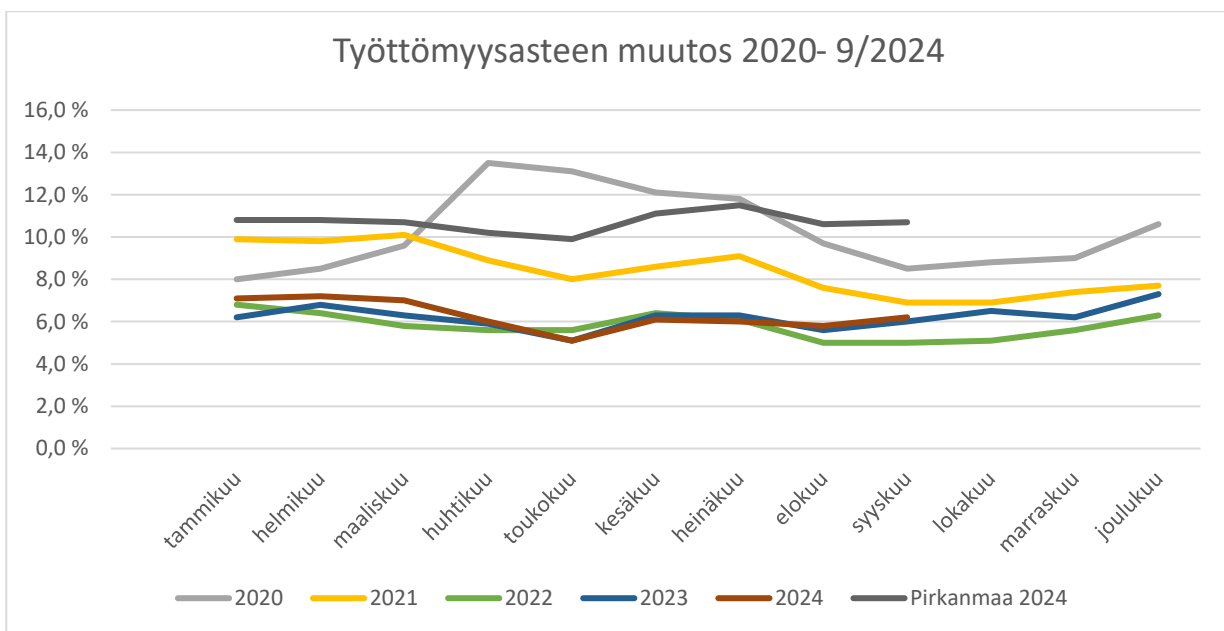

Taulukko: Väkiluvun kehitys 2011 - 9/2024 (Tilastokeskus).

2.1.2 Työllisyys

Pirkanmaan työllisyyskatsauksen mukaan Pälkäneen työttömyysaste oli syyskuun 2024 lopussa 6,2 % (172 henkilöä). Edellisvuonna työttömyysaste oli vastaavaan aikaan 6,0 % (157 henkilöä). Alle 25-vuotiaita työttömiä oli 5 11 henkilöä vuosi sitten). Pitkäaikaistyöttömien lukumäärä oli syyskuun lopussa 47 henkilöä, mikä on 6 henkilöä enemmän edellisvuoteen verrattuna.

Avoimien työpaikkojen määrä on vähentynyt vuoden 2023 syyskuuhun verrattuna 17 työpaikan verran. Avoimia työpaikkoja oli syyskuussa 12 kappaletta. Tällä hetkellä myös yleinen taloudellinen tilanne on hyvin haastava erityisesti tietyillä sektoreilla, kuten rakennusalalla. Syyskuussa työttömyysaste koko Pirkanmaalla oli peräti 10,7 %. Pälkäneen työttömyysaste syyskuussa oli toiseksi alhaisin Pirkanmaan kunnista (alhaisin työttömyysaste Punkalaitumella 6,1 %).

Taulukko: Työttömyysasteen muutos Pälkäneellä 2020- 9/2024 (Pirkanmaan työllisyyskatsaus).

2.1.3 Hyvinvoinnin edistäminen

Kuntalain (410/2015) 1 §:n mukaan kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla. Kuntalain mukaan kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtiminen on kunnan perustehtävä. Terveystieteiden edistämislaki (1326/2010) velvoittaa kuntaa huolehtimaan terveyden ja hyvinvoinnin edellytysten huomioimisesta kaikkien hallinnonalojen toiminnassa sekä seuraamaan väestön terveyttä, hyvinvointia ja toteutettuja toimenpiteitä.

Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmistettava laajempi hyvinvointikertomus. Laaja hyvinvointikertomus on edellistä valtuustokautta kuvaava ja käynnissä olevan valtuustokauden toiminnan painopisteitä linjaava työkalu kunnan asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitteluun, seurantaan, raportointiin ja arviointiin. Hyvinvointikertomuksen tuottamaa tietoa voidaan käyttää kuntastrategian suunnittelun pohjana ja tieto tukee vuosittaista toiminnan ja talouden suunnittelua, toteutusta ja arviointia. Hyvinvointikertomuksen tarkoituksena on tukea hyvinvointitiedolla johtamista ja päätöksentekoa. Hyvinvointikertomukseen kootaan yhteenveto väestön hyvinvoinnista ja terveydentilasta, sen vahvuuksista ja kehittämiskohteista eri lähteistä saatujen tietojen pohjalta.

Vuoden 2023 alusta alkaen sosiaali- ja terveystieteiden palvelut siirtyivät hyvinvointialueen järjestettäväksi. Uudistuksen jälkeen vastuu kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä säilyy kuitenkin kunnilla. Edellytyksiä väestön hyvinvoinnille ja terveydelle luovat koulutus, liikunta-, ruoka- ja kulttuuripalvelut, kaavoitus, liikennejärjestelyt sekä monet muut kunnan tehtävät. Kunnille on otettu vuoden 2023 alusta käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Vuonna 2024 Pälkäne saa HYTE-kertoimen mukaista valtionosuuden lisäosaa 108 622 euroa. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen. Pälkäneen kunnan hyvinvointisuunnitelman valmistelussa on hyödynnetty Pirkanmaan alueellisen hyvinvointikertomuksen- ja suunnitelman aineistoa

Pälkäneen kunnan laaja hyvinvointikertomus vuosille 2021-2025 on käsitelty kunnanvaltuustossa 13.12.2022 (§ 60). Hyvinvointikertomusta 2021-2025 valmisteltiin kunnan hyvinvointityöryhmässä, jossa on edustus kunnan eri tehtäväalueilta. Hyvinvointikertomus laadittiin Kuntaliiton sähköistä hyvinvointikertomusta ja sen indikaattoreita hyödyntäen.

Pälkäneen kunnan nykyisen hyvinvointisuunnitelman tavoitteena on väestöryhmien välisten terveyserojen kaventaminen ja siten vaikuttaminen kustannuskehitykseen. Se konkretisoi kunnan terveyden edistämisen koordinaation painopisteet vuoteen 2025 asti. Jokaiselle painopisteelle on koottu tavoitteita sekä näille toimenpiteitä, arvioita resurssitarpeiksi ja vastuutahoiksi sekä toteutumisen arviointimenettelyiksi. Nämä on esitetty tarkemmin kunnan hyvinvointisuunnitelman (KV 13.12.2022 § 60) luvussa 6.

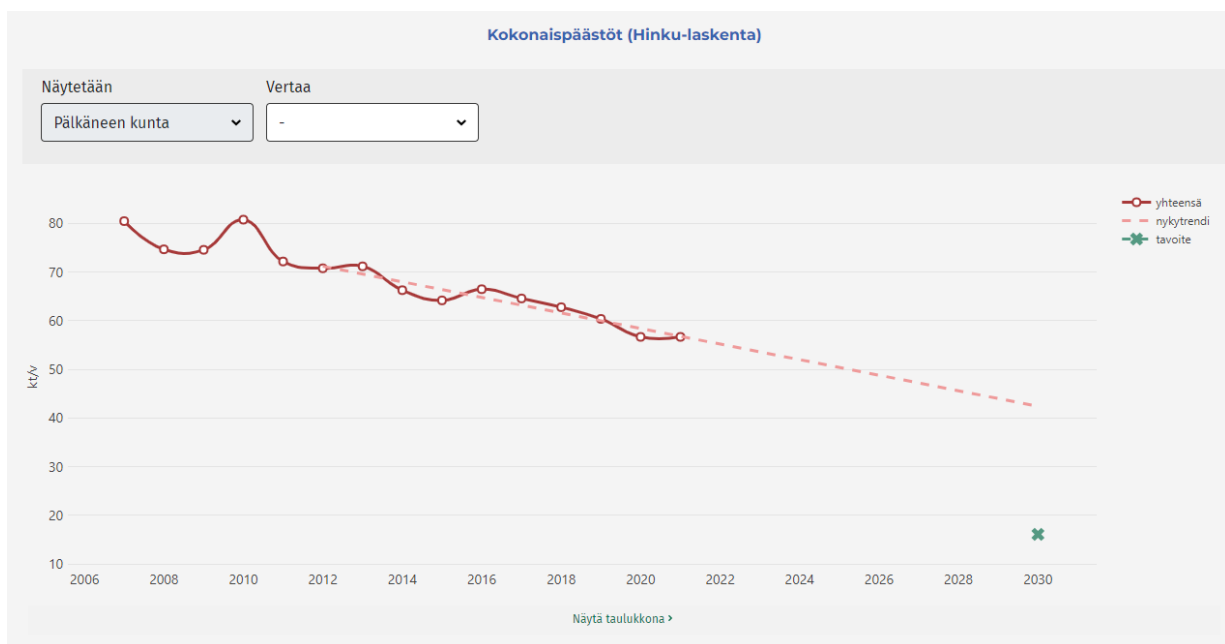
2.1.4 Ilmastotyö

Pälkäne on vuodesta 2019 alkaen kuulunut kuntien Hinku-verkostoon. Hinku-kuntana Pälkäne on sitoutunut tavoittelemaan koko alueensa kasvihuonepäästöjen vähentämistä 80 %:lla vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Etelä-Pirkanmaan kuntien Valkeakosken, Akaan, Pälkäneen ja Urjalan yhteinen seudullinen ilmasto-ohjelma hyväksyttiin vuonna 2021. Ilmasto-ohjelman tarkoituksena on tehostaa alueen ilmastotyötä

ja osallistua maakunnalliseen kehitykseen. Pirkanmaan maakunta on Hinku-maakunta ja sitoutunut tavoitte-
lemaan hiilineutraaliutta yhdessä alueen kuntien kanssa.

Päästöjen kehitystä seurataan vuosittain Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) laskelmien perusteella. Hinku-
verkostossa käytetyllä laskentatavalla ja vuoteen 2007 verrattuna Pälkäneen kokonaispäästöt olivat 54 kt
CO₂e vuonna 2022 (viimeisin tieto). Tavoitetaso vuodelle 2030 on 16,1 kt CO₂e. Vuoteen 2022 mennessä
päästöjä on vähennetty 33,4 %:a tavoitteen vuodelle 2030 ollessa 80%:a.

Keskeisimmät keinot päästöjen vähentämiseksi ovat energiankulutuksen vähentäminen, uusiutuvan ener-
gian käytön lisääminen sekä aurinkosähkön tuotannon mahdollistaminen. Kunnan rakennushankkeissa ja
muissa toiminnoissa pyritään hiilijalanjäljen pienentämiseen sekä resurssien käytön optimoimiseen. Lisäksi
ympäristö- ja ilmastokasvatusta edistetään metsäeskarin, luontoluokan sekä Suvi-hankkeen kautta. Ilmasto-
ja resurssiviisaustyötä tehdään tiiviissä yhteistyössä Etelä-Pirkanmaan kuntien kesken ja Pälkäneen kunta
osallistuu useisiin ilmastotyötä edistäviin hankkeisiin. Pälkäneen ilmastotoimenpiteiden etenemistä voi seu-
rata avoimessa ilmastovahti-palvelussa.

Taulukko: Pälkäneen toteutuneet kokonaispäästöt vuodesta 2007 alkaen ja nykytrendin mukainen ennuste vuoteen 2030.

Ilmastobudjetin käyttötalous vuosina 2025 - 2027 (1 000 euroa)

Vastuutaho	Toimenpide	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tekniset palvelut	Rakennusten valaistuksen korvaaminen led-valoilla	10	10	10
Yhdyskuntatekniikka	Kävely- ja pyöräteiden rakentaminen			50
Ympäristönsuojelu	Ilmastovahti	1,5	1,5	1,5

Tekniset palvelut	Kävely- ja pyörateiden kunnossapito	50	50	50
Ruoka- ja siivouspalvelut	Lihaton lounasvaihtoehto	10	10	10
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut	Pirkanmaan ilmastoverkosto -hanke	1,5	1,5	
Ruoka- ja siivouspalvelut	Työvaatteiden hankinta ja huolto ostopalveluna	23	23	23
Ympäristönsuojelu	Etelä-Pirkanmaan ilmastoyhteistyö	9	9	9
Tekniset palvelut	Patteriverkoston tasapainotus ja säätö	5	5	5
Tekniset palvelut	Sähkön kompensointilaitteet jätevedenpuhdistamolle	5		

Ilmastobudjetin investointiosa vuosina 2025-2027 (1 000 euroa)

Vastuutaho	Toimenpide	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Vesilaitos	Jätevedenpuhdistamon energiaomavaraisuuden parantaminen (selvitystyötä eli ei varsinainen investointi)	5		
Tekniset palvelut	Ulkovalaistuksen uusiminen led-valoilla	90		
Tekniset palvelut	Uusiutuvan energiatuotannon lisääminen olemassa olevissa rakennuksissa	33		
Tekniset palvelut	Taloautomaation uusiminen tavoitteena energiatehokkuuden parantaminen	70		
Tekniset palvelut	Hakelämpölaitoksen rakentaminen Luopioisiin	1 500	150	
Aluelämpö	Hukkalämmönsiirtimen hankinta	10		
Tekniset palvelut	Laitikkalan päiväkodin ovien ja ikkunoiden vaihto	20		

Tekniset palvelut	Terveysaseman ilmanvaihtokoneiden vaihto	100		
-------------------	--	-----	--	--

Muut toimenpiteet vuosille 2025 - 2027

Tässä taulukossa esitetään toimenpiteet, joilla on myönteisiä vaikutuksia ilmastotavoitteiden saavuttamiseen, mutta joiden kustannusvaikutusta tai päästövähennysvaikutuksia ei pystytä arvioimaan.

Vastuutaho	Toimenpide	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Kaikki kunnan toiminnot	Käytetyn kaluston kierrätys	x	x	x
Kaikki kunnan toiminnot	Sähköisten palveluiden lisääminen	x	x	x
Tekniset palvelut / ympäristönsuojelu	Vieraslajien torjunta	x	x	x
Tekniset palvelut / ympäristönsuojelu	Niityt	x	x	x
Tekniset palvelut	Hoidettavien ulkoalueiden luokitus	x		
Maankäyttö	Kaavojen ilmasto- ja päästövaikutusten arviointi	x	x	x
Ruoka- ja siivouspalvelut	Toinen hävikkivaaka	x		
Aluelämpö	Kunnan metsien energiapuun käyttö hakkeena	x	x	x
Kaikki kunnan toiminnot	Työsuhdepyöräedun selvittäminen	x		
Tietohallinto	Tulostusmäärien seuranta ja optimointi	x	x	x
Tekniset palvelut/ Maankäyttö	Suunnittelussa ja rakentamisessa suositetaan vettä läpäiseviä pintoja ja korvataan vettä läpäisemättömiä päällystettyjä pintoja esimerkiksi viherkaistoja.	x	x	x
Tietohallinto	Leasinglaitteiden kierron ja määrän optimointi	x	x	x

2.2 Talouden lähtökohdat

2.2.1 Talousarvion rakenne ja periaatteet lainsäädännössä

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona kateetaan. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan.

Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käytötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kunnan toiminnassa ja taloushoidossa on noudatettava talousarviota.

Käyttötalousosassa toimialojen määrärahat ja tuloarviot sidotaan tavoitteisiin. Valtuusto osoittaa toimieli-melle määrärahan tai asettaa tuloarvion määrätyn tehtävän hoitamiseksi siten, että tehtävälle asetetut ta-voitteet on mahdollista toteuttaa. Käyttötalous ja toiminnan tavoitteet esitetään toimialoittain.

Tuloslaskelmaosa on kunnan kokonaistaloudellinen laskelma, jonka tehtävänä on osoittaa tulo- ja rahoituksen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Tuloslaskelmaosaan yhdistellään toimialojen toimintatulot ja toimintamenot. Tuloslaskelmaosassa budjetoidaan valtuustoon nähden sitovat tulosvaikut-teiset tuloarviot ja määrärahat, joita ei ole budjetoitu tehtäväkohtaisissa käyttötalousosissa ja tulosbudje-teissa. Tuloslaskelmaosan sitovia eriä ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja –menot, satunnaiset erät ja tilinpäätössiirrot. Mainittujen erien sitovuuteen sovelletaan samoja perusteita kuin käyttötalousosan ja investointiosan tuloarvioissa ja määrärahoissa. Tuloarvioiden alittuminen ja määrärahan ylittyminen on käsiteltävä talousarviomuutoksena valtuustossa.

Rahoituslaskelma osoittaa, miten talousarvio vaikuttaa kunnan maksuvalmiuteen. Rahoitusosa on jaettu kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa kuvataan toiminnan ja investointien rahavirtaa. Siitä nähdään, miten vuosikate ja muu tulo- ja rahoitus riittävät investointimenojen kattamiseen. Toisessa osassa arvioidaan rahoituk-sen rahavirta. Talousarviota laadittaessa tärkeitä eriä ovat antolainauksen ja lainakannan muutokset sekä kassavarojen muutokset.

Investointiosassa esitetään investointeja koskevat tavoitteet, hankkeiden kustannusarviot ja niiden jaksot-tuminen investointimenoina suunnitteluvuosille sekä investointiin saatavat rahoitusosuudet ja muut tulot.

2.2.2 Yleinen taloudellinen tilanne ja kuntatalouden näkymät

Yleinen taloudellinen tilanne

Valtiovarainministeriön mukaan Suomen talouden taantumien pohja näyttäisi olevan ohitettu. Vuositasolla BKT kuitenkin supistuu edelleen 0,2 prosenttia vuonna 2024. Inflaation hidastuminen ja korkojen kääntymisen laskuun yhdessä kotitalouksien kohtuullisen hyvän tulokehityksen kanssa lisäävät kotitalouksien käytävissä olevia tuloja ja kulutusta. Investoinnit kääntyvät kasvuun vuonna 2025. BKT:n ennustetaan kasvavan 1,7 prosenttia vuonna 2025 ja 1,5 prosenttia vuonna 2026. Julkisiin menoihin kohdistuvat säästöt ja verojen korotus hidastavat kotimaisen kysynnän kasvua ja nostavat hintoja ennustejakson alussa, kun taas työllisyystoimet kasvattavat työn tarjontaa läpi ennustejakson. Työllisyys laskee vuonna 2024, mutta kasvaa vuodesta 2025 lähtien tuotannon kasvun ja työllisyystoimien ansiosta. Vuoteen 2026 mennessä 15–64-vuotiaiden työllisyysaste ennustetaan nousevan 74,1 prosenttiin ja työttömyysasteen laskevan 7,2 prosenttiin. (VM, Taloudellinen katsaus, syyskuu 2024.)

Julkisen talouden näkymät syksyllä 2024

Julkisyhteisöjen alijäämän arvioidaan olevan 3,7 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 2024. Alijäämä alkaa kuitenkin vähitellen supistua talouden elpymisen sekä hallituksen toimien myötävaikutuksella. Vuonna 2025 alijäämä olisi 3,2 prosenttia ja vuonna 2028 2,1 prosenttia. Valtionhallinnon ja paikallishallinnon suuret alijäämät sekä talouden heikko suhdanne kasvattavat velkasuhdetta nopeasti ennustejakson alussa. Tänä vuonna velkasuhde nousee yli 80 prosentin suhteessa BKT:hen, josta se kasvaa vähitellen 86 prosenttiin vuonna 2028. Kestävyysvajeen arvioidaan olevan 2 % suhteessa BKT:hen.

Valtionhallinnon alijäämä pysyy tänä vuonna edellisvuoden tasolla 3,2 prosentissa. Vuonna 2025 alijäämä heikkenee 3,7 prosenttiin. Sopeutustoimista huolimatta menot kasvavat edelleen nopeasti. Menojen kasvulle on monia syitä: hävittäjähankinnan menot alkavat rasittaa kansantalouden tilinpidon mukaista alijäämää, kun koneiden toimitukset alkavat. Lisäksi vuonna 2025 korkomenojen kasvu jatkuu ja hyvinvointialueiden rahoitus kasvaa yli 2 mrd. euroa ja on kokonaisuudessaan jo lähes 29 mrd. euroa.

Kuntahallinnon alijäämä kasvoi merkittävästi vuonna 2023. Tänä vuonna rahoitustilanne säilyy ennallaan, mutta vuonna 2025 se heikkenee jälleen. Hyvinvointialueiden tilanne pysyy haastavana tänäkin vuonna, ja niiden rahoitusasema heikkenee entisestään viime vuoteen verrattuna. Vuonna 2025 tilannetta helpottaa huomattavasti valtion rahoituksen merkittävä kasvu. (VM, Taloudellinen katsaus, syyskuu 2024.)

Kuntatalouden kehitysarvio vuodelle 2025-2028

Kuntatalouden tilanne heikkenee vuonna 2024 jyrkästi, kun viime vuoteen kohdistuneet poikkeukselliset verorahoituserät poistuvat vahvistamasta kuntataloutta. Kuntatalouden vuosikatteen arvioidaan romahtavan noin 1,5 mrd. eurolla 3,0 mrd. euroon ja toiminnan ja investointien rahavirran heikkenevän miljardi euroa negatiiviseksi. Kuntien verotulojen arvioidaan laskevan vuonna 2024 yhteensä lähes 5 prosentilla edelliseen vuoteen verrattuna, sillä kunnallis- ja yhteisöverotuloista poistuu sote-uudistukseen liittyvä noin 1,3 mrd. suuruinen verohäntä ja lisäksi suhdannetilanne hidastaa verotulojen kasvua. Kiinteistöverotulot sen sijaan kasvavat reippaasti, mitä selittää osaltaan hallituksen päätös nostaa maapohjien verotuksen alarajaa. Kuntien saamat valtionosuudet laskevat muun muassa sote-siirtoon liittyvän tarkistuksen sekä hallitusohjelman mukaisen valtionosuuksiin tehtävän indeksisäästön vuoksi.

Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta syvenee -1,9 miljardiin euroon vuonna 2025. Toimintamenojen kasvu jatkuu ennustevuosina melko ripeänä, mikä aiheutuu pääasiassa hintojen noususta. Inflaatio on palautunut maltilliselle tasolle, mutta vuosina 2025–2027 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle sovitun palkkausjärjestelmien kehittämissuunnitelman vuoksi. Kunta-alan palkkasopimukset päättyvät keuhällä 2025, ja siksi tarkemmat sopimusratkaisut

tuleville vuosille selviävät vasta myöhemmin. Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksiennuste vuodelle 2025 on 3,4 prosenttia ja vuosille 2026–2028 keskimäärin 3,1 prosenttia.

Toimintamenojen hintojen nousun lisäksi myös toimintamenojen volyyymi kasvaa poikkeuksellisesti vuonna 2025, mikä aiheutuu TE-palvelu-uudistuksesta. Uudistuksessa kunnille ja kuntien muodostamille yhteistointialueille siirtyy vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä, ja samalla kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan. Työllisyyskehityksellä on uudistuksen jälkeen entistä suurempi vaikutus kuntien talouteen, ja siten kuntatalous on aiempaa herkempi suhdannevaihteluille. Kuntien tehtävät painottuvat kuitenkin uudistuksen jälkeenkin lasten ja nuorten palveluihin, kuten varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, joiden palvelutarve on laskeva pitkään jatkuneen syntyvyyden laskun vuoksi. Oppilaiden määrän väheneminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että opetuksen järjestämisen kustannukset laskisivat samalla tahdilla. Lisäksi lasten määrään varhaiskasvatuksessa vaikuttaa myös työllisyyden kehitys sekä varhaiskasvatuksen osallistumisaste, joka on ollut viime vuosina nousussa. Palvelutarpeen laskua onkin hieman loivennettu painelaskelmassa.

Kuntien valtionosuudet kasvavat vuonna 2025, sillä TE-palveluiden järjestämisestä muodostuu kunnille uusi valtionosuustehtävä, joka rahoitetaan kunnille peruspalveluiden valtionosuuden kautta laskennallista menolisäystä vastaavasti. Valtionosuuksien kasvu jää TE-uudistuksen lisärahoitusta pienemmäksi, sillä valtionosuuksiin tehdään samanaikaisesti vuosina 2025–2027 leikkauksia muun muassa sote-siirtoon liittyvien takautuvasti perittävien valtionosuuksien vuoksi. Valtionosuuksien kasvua hidastavat myös hallituksen päättämä yhden prosenttiyksikön indeksijarru vuosina 2024–2027 sekä asukasluvun ja laskentatekijöiden muutokset, erityisesti lapsi-ikäluokkien pieneneminen. Lisäksi verotulomenetysten korvausten vähennys pienentää valtionosuuksia vuonna 2025 tuntuvasti, tosin verotulot kasvavat vastaavasti.

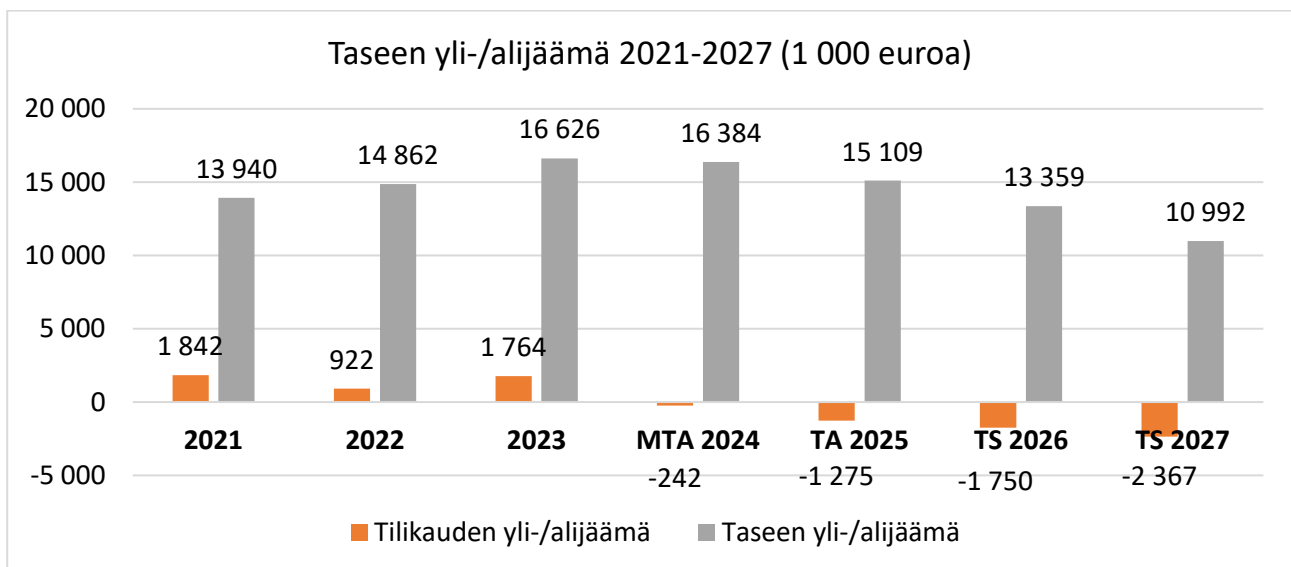
Vaikka kuntien verotulojen kasvuprosentit pysyvät ennustevuosina pitkän aikavälin keskiarvon yläpuolella, ei verorahoitus riitä kuntatalouden investointien rahoittamiseen, vaan välttämättömät investoinnit jatkuvat monissa kunnissa lainarahoituksella. Kuntien investoinnit kohdistuvat valtaosin rakennuksiin, teihin sekä muuhun perusinfrastruktuuriin. Kuntatalouden korkokulujen voidaan olettaa kasvavan lähivuosina, vaikka markkinakorot ovat laskeneet huipustaan, sillä kiinteäkorkoiset lainat ovat suojanneet korkokustannusten kasvua.

Painelaskelman perusteella kuntatalouden tulojen ja menojen välinen epätasapaino syvenee toiminnan ja investointien rahavirralla mitattuna vuonna 2025–1,9 mrd. euroon, vuonna 2026 noin -2,0 mrd. euroon ja vuonna 2027 noin -2,1 mrd. euroon. Kun valtionosuuksiin tehtävät takautuvat sote-vähennykset ja hallituskauden aikainen indeksijarru poistuvat, asettuu toiminnan ja investointien rahavirta -1,9 mrd. euroon vuonna 2028. Vuosikatteet eivät riitä vuosina 2025–2028 nettoinvestointeihin tai edes poistoihin. Tulojen ja menojen merkittävä epätasapaino merkitsee kuntataloudessa veronkorotuksia ja tiukkaa budjettikuria tulevina vuosina. Palvelut ja palveluverkko on sopeutettava käytettävissä oleviin tuloihin.

Vuonna 2023 kuntatalouden lainakanta oli noin 19,9 mrd. euroa. Negatiiviset toiminnan ja investointien rahavirrat kasvattavat lainakannan 28,0 mrd. euroon vuonna 2028. Kuntatalouden menot voivat osoittautua painelaskelmaa maltillisemmiksi, mikäli kunnat ja kuntayhtymät pystyvät sopeuttamaan sekä palveluverkkoaan että toimintaansa vastaamaan pienenevää palvelutarvetta ja rahoitusta. Toisaalta palveluverkon karsiminen voi osoittautua kaikenkokoisissa kunnissa poliittisesti hankalaksi kysymykseksi. On myös huomioitava, ettei painelaskelmassa ole vielä ennakoitu, miten kuntien hyvinvointialueille vuokraamien sote-kiinteistöjen lain mukaisen vuokra-ajan päättymisen vuonna 2026 vaikuttaa kuntien saamiin vuokratuloihin ja sote-kiinteistöjen yhtiöittämiseen. (VM, kuntatalousohjelma vuodelle 2025, syyskuu 2024.)

2.2.3 Pälkäneen kunnan talouden lähtökohdat

Pälkäneen kunnan tilinpäätökset ovat olleet ylijäämäisiä vuosina 2019 - 2023. Muutetun talousarvion 2024 mukainen alijäämä olisi noin 240 000 euroa kuluvalle vuodelle. Kuluvan vuoden 2024 muutetun talousarvion mukainen ylijäämä taseessa olisi vuoden lopulla noin 16,4 miljoonaa euroa. Vaikka taseessa oleva ylijäämä ei olekaan pankkitilillä olevaa rahaa, antaa se hyvät lähtökohdat tuleviin vuosiin. Vuoden 2025 talousarvio on noin 1,27 milj. euroa alijäämäinen poistoeron vähennyksen jälkeen ja taloussuunnitelmavuosina 2026 - 2027 taloustilanteen ennakoitaan heikenevän edelleen. Poistoeron muutoksen jälkeinen tilikauden alijäämä on noin 1,75 milj. euroa vuonna 2026 ja peräti 2,37 milj. euroa vuonna 2027. Taloussuunnitelmakausi pitää kuitenkin sisällään hyvin paljon epävarmuustekijöitä, kuten te-palveluiden siirtyminen kunnille vuoden 2025 alusta alkaen, valtionosuuksien määräaikaiset takaisinperinnät vuosina 2025 - 2027 sekä käynnissä oleva valtionosuuksien uudistustyö. Pälkäneen kunnanhallitus on käynnistänyt talouden tasapainotusohjelman valmistelun 7.10.2024 (§ 147). Tasapainotusohjelman tavoitteena on vähintään kahden miljoonan euron menojen vähennykset tai tulojen lisäykset vuoden 2028 loppuun mennessä. Tasapainotusohjelma viedään valtuuston päätettäväksi vuoden 2025 ensimmäiseen kokoukseen.

Taulukko: Taseen yli-/alijäämä 2021-2027.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä pelastuspalveluiden järjestämisvastuun siirtyminen kunnilta hyvinvointialueille on vaikuttanut merkittävästi kunnan rahoitukseen verotulojen ja valtionosuuksien pienentymisen myötä. Kuntien tulee selvittää nykyisistä vastuistaan ja velvoitteistaan pienemmällä tulorahoituksella kuin aiemmin ennen hyvinvointialueuudistuksen voimaantuloa. Valtio perii lisäksi kunnilta takaisin vuosina 2025-2027 vuonna 2023 liikaa maksamansa valtionosuudet. Kaikkien kuntien veroprosentteja leikattiin sote-uudistuksen myötä samansuuruisesti 12,64 %-yksiköllä, mikä ei todellisuudessa ollut tarpeeksi vastaamaan hyvinvointialueille siirtyneitä sote-kustannuksia. Myös lasten lukumäärän väheneminen ympäri Suomea pienentää kuntien saamia valtionosuuksia. Tässä vaiheessa näyttää myös selvältä, että te-uudistus ei ole kunnille kustannusneutraali, koska työllisyyspalveluiden järjestämisen kustannukset ylittävät tällä hetkellä selvästi valtiolta saadun lisääntyvän rahoituksen työllistämispalveluiden järjestämiseen.

Pälkäneen kunnan ennakkolisten valtionosuuksien ennakoitaan kasvavan vuonna 2025 noin 10 %:lla vuoden 2024. Valtionosuuksia ennakoitaan kertyvän noin 3,98 milj. euroa vuonna 2025 eli noin 360 000 euroa kuluva vuotta 2024 enemmän. Vertailukelpoisesti valtionosuudet kuitenkin laskevat noin 450 000 eurolla (n. -

13 %), kun huomioidaan te-palveluiden järjestämistäsiirryttäessä saatava valtionosuuden lisäys. Valtionosuuksien väheneminen heikentää kunnan rahoitusasemaa ja erityisesti käyttötalouden tasapainoa. Pälkäneen kunnan verotulojen ennakoitaan kasvavan noin 650 000 eurolla (+4,4 %) kuluvaan vuoteen 2024 nähden, johtuen kuitenkin ansiotulovähennyksen poistamisesta kunnallisverotuksessa. Uudistus on kunnille lähtökohtaisesti kustannusneutraali, koska kuntien valtionosuudet (verotulomenetyksen korvaus) pienenevät vastaavalla määrällä ensi vuodesta alkaen. Verotulon kasvua voi pitää melko vaimeana ottaen huomioon edellä mainitun muutoksen, mikä parantaa kunnallisverotuksen efektiivisyyttä. Kokonaisuudessa verorahoitus (valtionosuudet ja verotulot) kasvaa noin 1 milj. eurolla kuluvaan vuodesta (+5,5 %).

Verotulojen arvioinnissa on käytetty Kuntaliiton laatimaa kuntakohtaista veroennustekehikkoa ja valtionosuuksissa Kuntaliiton sekä valtiovarainministeriön ennakkollisia valtionosuuslaskelmia. Valtionosuuden lopullinen määrä vuodelle 2025 tarkentuu kuitenkin vasta joulukuussa 2024. Taloussuunnitelmavuosien 2026-2027 ennakkolliset valtionosuuslaskelmat perustuvat valtiovarainministeriön kuntatalousohjelman painelaskelmakehikon lukuihin.

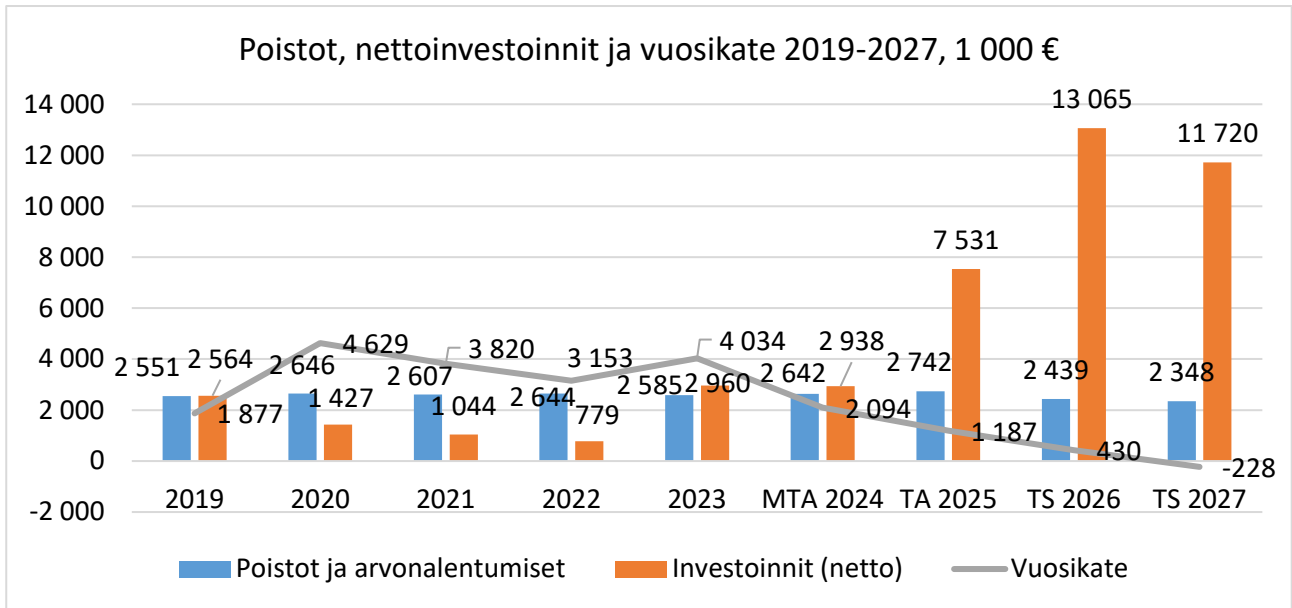
Toimintatuottojen kokonaismäärä vuodelle 2025 on noin 4,55 milj. euroa ja toimintakulujen puolestaan noin -22,75 milj. euroa. Toimintatuotot pysyvät vuoden 2024 talousarvion tasolla ja toimintakulut kasvavat peräti 9 %:a johtuen erityisesti työllisyyspalveluiden järjestämistäsiirryttäessä valtiolta kunnille. Toimintakate on talousarviossa 2025 noin -18,19 milj. euroa eli toimintakate heikkenee noin 1,85 milj. eurolla (+11,3 %). Palvelujen ostot kasvavat peräti 20,3 ja avustukset 31 %:a vuoden 2024 talousarvioon nähden. Palvelujen ostoja nostaa Pälkäneen kunnan maksuosuus Tampereen seudun työllisyysalueelle ja avustuksia puolestaan työttömyysturvan rahoitusvastuun laajentuminen uudistuksesta johtuen. Henkilöstökulut kasvavat kunnassa n. 0,49 milj. euroa (+4,1 %) ollen yhteensä -12,5 milj. euroa.

Pälkäneen kunnan toimintakate siis kasvaa n. 0,84 milj. euroa verotuloja ja valtionosuuksia nopeammin. Rahoitustuottojen ja -kulujen ennakoitaan olevan vuonna 2025 noin 50 000, joten vuosikatteen muodostuu 1,19 milj. euroa. Noin -2,74 milj. euron poistojen jälkeen talousarvion 2025 tilikauden tulos muodostuu noin -1,55 milj. euroa negatiiviseksi. Poistoeron vähennyksen (n. 0,28 milj. euroa) tilikauden alijäämäksi muodostuu noin -1,27 milj. euroa.

Taloussuunnitelmavuodet 2026 ja 2027 ovat niin ikään sekä tilikauden tuloksen että yli-/alijäämän osalta alijäämäisiä. Taloussuunnitelma 2025 - 2027 on kokonaisuudessaan noin -5,39 milj. euroa alijäämäinen. Investointimenot vuosille 2025 - 2027 ovat yhteensä noin 34,12 miljoonaa euroa. Investointitulo arvioidaan kertyvän noin 1,8 milj. euroa suunnitelmakaudella, josta 1,6 milj. euroa vuonna 2025 liittyen Luopioisten kaukolämpölaitoksen myyntiin tytäryhtiö Pälkäneen Aluelämpö Oy:lle. Vuoden 2025 investointimenot ovat 9,13 milj. euroa, vuonna 2026 13,17 milj. euroa ja vuonna 2027 11,82 milj. euroa. Onkkaalan alueen uusi koulu on investoinneista selvästi merkittävin.

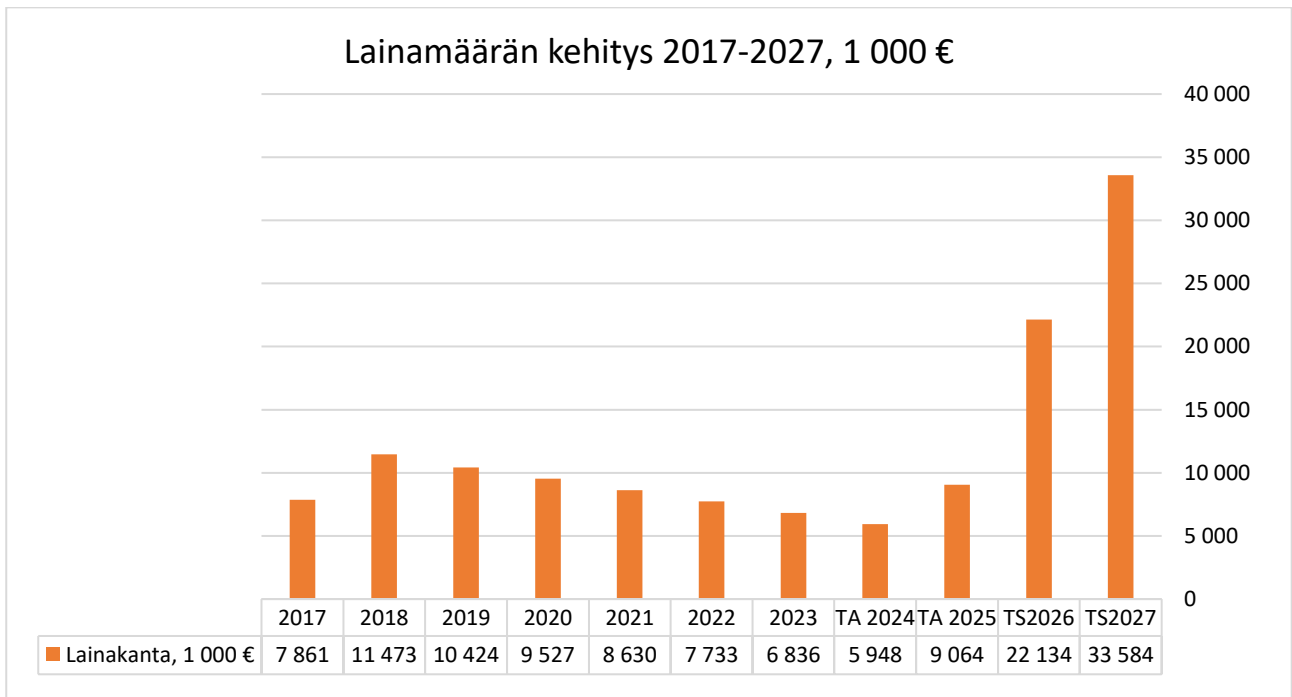
Mittavien investointien vuoksi kunnan lainamäärä kasvaa tulevina vuosina. Rahoituslaskelman mukaan uutta pitkäaikaista lainaa nostetaan 2 milj. euroa vuonna 2025, 13 milj. euroa vuonna 2026 ja 12 milj. euroa vuonna 2027. Pitkäaikaisia lainoja lyhennetään puolestaan yhteensä noin 3,36 milj. eurolla vuosina 2025 - 2027. Myös lyhytaikaisten lainojen lisäykseksi esitetään 2 milj. euroa vuodelle 2025 sekä 1 milj. euroa kummallekin taloussuunnitelmavuodelle 2026 - 2027 kunnan maksuvalmiuden turvaamiseksi lyhytaikaisiin tarpeisiin.

Taloussuunnitelmakaudella toiminnan ja investointien rahavirta on yhteensä noin -31,17 miljoonaa euroa miinuksella eli investoinnit joudutaan rahoittamaan pääosin lainarahalla. Keskeisimpänä tekijänä tälle on uuden yhtenäiskoulun rakentaminen Onkkaalaan. Näin ollen investoinnit toteutettaisiin taloussuunnitelmakaudella kassavaroja käyttämällä sekä pitkäaikaista lainaa nostamalla.

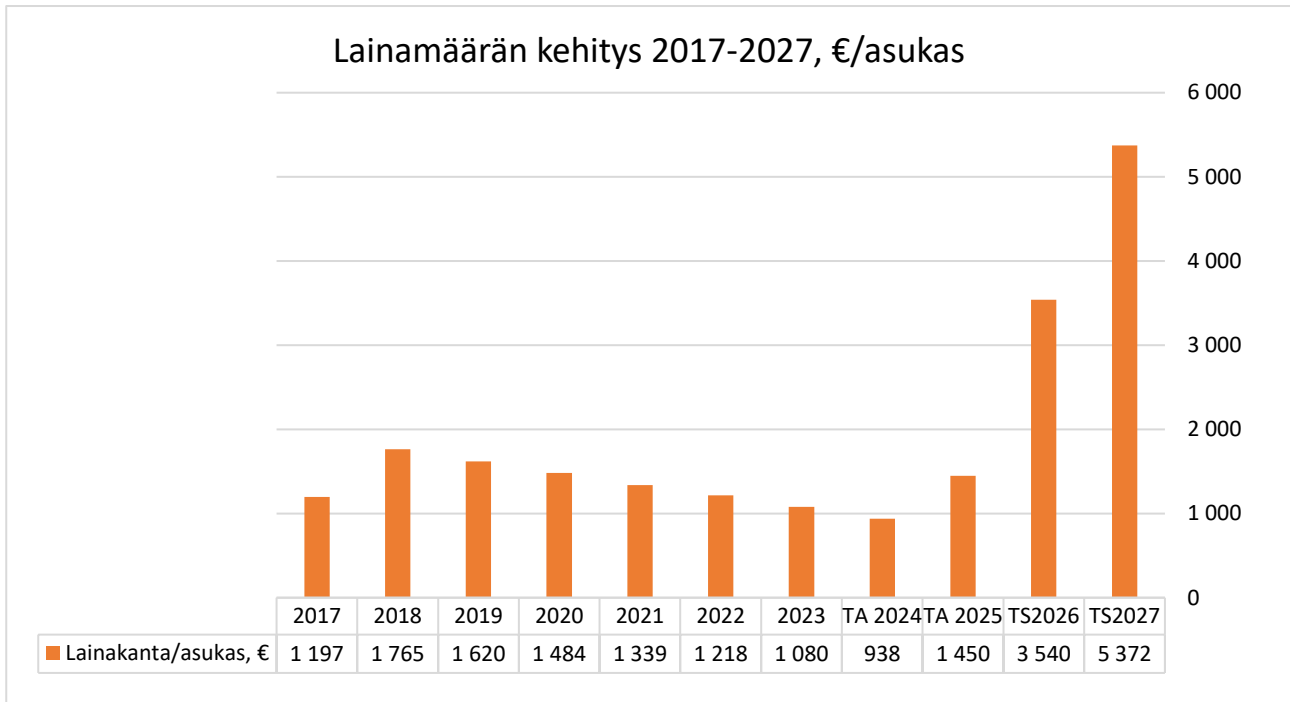

Taulukko: Poistot, nettoinvestoinnit ja vuosikate 2019-2027.

Talousarvion 2024 mukaan kunnan lainakanta olisi vuoden lopussa noin 5,95 milj. euroa eli 938 euroa asukasta kohden (laskettaessa 31.12.2023 väkiluvulla). Taloussuunnitelmavuoden 2027 loppuun mennessä kunnan lainakannan arvioidaan kasvavan noin 33,6 milj. euroon, jolloin lainaa olisi arviolta 5 372 euroa asukasta kohden. Kuntien keskimääräinen lainakanta vuonna 2023 oli 3 368 euroa/asukas, joten mittavien investointien myötä Pälkäneen kunnan lainakanta olisi vuonna 2027 todennäköisesti yli Suomen kuntien keskimääräisen tason. VM:n kuntatalousohjelman ennusteen mukaan kuntien lainakanta nousisi vuoteen 2028 mennessä noin 28 miljardiin euroon eli noin 5 000 euroon asukasta kohden.

Taulukko: Pälkäneen kunnan lainamäärän kehitys 2017-2027.

Taulukko: Kunnan lainamäärän kehitys 2017-2027, €/asukas.

3. Pälkäne parasta aikaa 2030 –kuntastrategia

Pälkäneen kunnanvaltuusto on 7.12.2022 § 93 hyväksynyt Pälkäneen kunnalle uuden kuntastrategian ”Pälkäne parasta aikaa 2030”. Kuntastrategiassa on määritelty se tahtotila, johon pyritään ja ne tavoitteet, joiden kautta tuo tahtotila saavutetaan. Strategian toimeenpano tapahtuu talousarviossa määriteltyjen toimenpiteiden kautta.

Pälkäneen kuntastrategian tahtotila, tavoitteet ja painopistealueet:

Hyvinvoinnin, elinvoiman ja kestävän kehityksen painopistealueiden sisältö on määritelty seuraavasti:

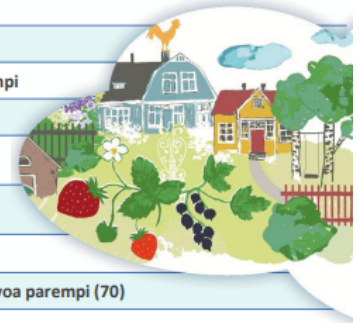
HYVINVOINTI	ELINVOIMA	KESTÄVÄ KEHITYS
<p>Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy <i>Pälkäneen kunnan tavoitteena on hyvinvoivat ja onnelliset asukkaat. Palveluita pyritään järjestämään hyvinvointivaikutuksia ennakoiden ja syrjäytymistä ehkäisten. Palveluiden järjestämisessä huomioidaan haavoittuvassa asemassa olevat asukasryhmät.</i></p>	<p>Yritys- ja yhteisötoiminnan edellytysten parantaminen <i>Pälkäne on hyvä paikka yrittää ja tehdä työtä. Pälkäneläiset yhteisöt tukevat kunnan elinvoiman kehittymistä ja positiivista yrityskulttuuria. Kunnan palvelut ja toimintaympäristöt tukevat asukkaiden ja yritysten vireää toimintaa. Elinvoimaiset yritykset ja paikallisyhteisöt ovat tärkeä voimavara.</i></p>	<p>Kunnan talous on tasapainossa <i>Kunnan käyttötalous saadaan tasapainoon ja vahvistetaan kunnan investointikykyä elinvoimaa ja tulevaa kehitystä tukeviin investointeihin. Talouteen liittyvissä päätöksissä arvioidaan niiden vaikutusta toimintaan ja talouteen pitkällä aikavälillä.</i></p>
<p>Kuntalaisten hyvinvointia tukevien palveluiden kehittämisen eri ikäryhmät huomioiden <i>Kuntalaisia tuetaan ja kannustetaan aktiiviseen, hyvinvointia tukevaan elämäntapaan. Kunta tarjoaa liikunnan ja kulttuurin palveluita ja toimintaympäristöjä mahdollistamalla monipuolisen hyvinvoinnista huolehtimisen.</i></p>	<p>Positiivinen muuttovirta <i>Pälkäneen vetovoima on hyvä ja kuntaan muuttaa enemmän uusia asukkaita kuin kunnasta muuttetaan pois. Kunta saa monipuolisesti uusia asukkaita eri ikäryhmistä. Kuntaa ja sen asumismahdollisuuksia markkinoidaan vahvasti potentiaalisille uusille asukkaille.</i></p>	<p>Päätöksissä, hankinnoissa ja toiminnassa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja <i>Pälkäneen kunta on sitoutunut toteuttamaan Etelä-Pirkanmaan ympäristöohjelmaa. Päätöksiä ja hankintoja tehdessä arvioidaan niiden ympäristövaikutuksia.</i></p>
<p>Henkilöstön jaksaminen ja hyvinvointi <i>Pälkäneen kunnan henkilöstö on osaava, motivoitunut ja hyvinvoiva. Työtä ja työympäristöjä kehitetään aktiivisesti ja työssä viihdytään.</i></p>	<p>Monipuolisten asumisratkaisujen ja -ympäristöjen edistäminen <i>Kunta edistää toiminnallaan monipuolisten asumismahdollisuuksien ja -ympäristöjen kehittämistä ja ideointia paikkakunnalle sekä markkinoi eri asumismuotoja ja tontteja aktiivisesti.</i></p>	<p>Kunta kuulee ja osallistaa kuntalaisia <i>Kunta toimii aktiivisessa vuorovaikutuksessa kuntalaisten kanssa niin kuntalais- ja kyläiltojen, kuulemistilaisuuksien kuin sähköisenkin vuorovaikutuksen osalta.</i></p>

DIGITALISAATIO

Pälkäneellä edistetään digitaalisten palveluiden käyttöönottoa kuntalaisten hyvinvoinnin, kunnan elinvoiman ja kestävän kehityksen edistämiseksi.

Pälkäneen kunta kuuluu Suomen hinku-kuntien verkostoon (hiilineutraalit kunnat) ja on liittynyt KETS-sopimukseen (kuntien energiatehokkuussopimus). Etelä-Pirkanmaan yhteistä ilmastostrategiaa toteutetaan ja ympäristötoimista raportoidaan vuonna 2022 käyttöön otetun Ilmastovahti-palvelun kautta. Pälkäneen kunnalla on yhteinen ilmastoasiantuntijan resurssi Akaan, Urjalan ja Valkeakosken kanssa.

Mittaristo	Nyt	TAVOITETASO 2030
Asukasluku	6 421	6 400 tai suurempi
Tuloveroprosentti	8,9	alle kuntien keskiarvon (v. 2023 ka = 8,5)
Kunnan lainamäärä/asukas	1 218 € (12/2022)	alle kuntien keskiarvon
Konsernin lainamäärä/asukas	3 824 €	v. 2022 ka = 3 359 € / 7 871 €
Myytyjen asuintonttien määrä/vuosi	7 (v. 2023)	10
Nettomuutto	-6 (2023)	Positiivinen nettomuutto
Valokuituliittymien määrä	790 (10/2023)	1 300
Yritysten määrä	690	700
Perustettujen yritysten määrä/vuosi	19 (8/2023)	40
Yrityksissä olevien työpaikkojen määrä	951 (htv, 2021)	1 100
Työttömyysprosentti	6,2 (11/2023)	6 % tai pienempi
Kuntalaisten kokonaistyytyväisyys asteikolla 1-5	3,4 (kysely v. 2022)	4
Kunnan henkilöstön yleisarvosana työnantajalle asteikolla 1-5	3,7 (v. 2023)	4
*Ilmastopäästöjen määrän väheneminen vuoteen 2007 verrattuna	- 25 %	- 80 %
Hiilineutraaliuteen tähtäävät uudet toimintatavat tai teot/vuosi	2	3
TEA-viisareiden yhteisarvosana	64	Maan keskiarvoa parempi (70)
Kuntalaisten osallistaminen – tilaisuudet ja kyselyt/vuosi	7 (9/2023)	10
Kuntalaiskyselyyn vastanneiden määrä	504 (2022)	650

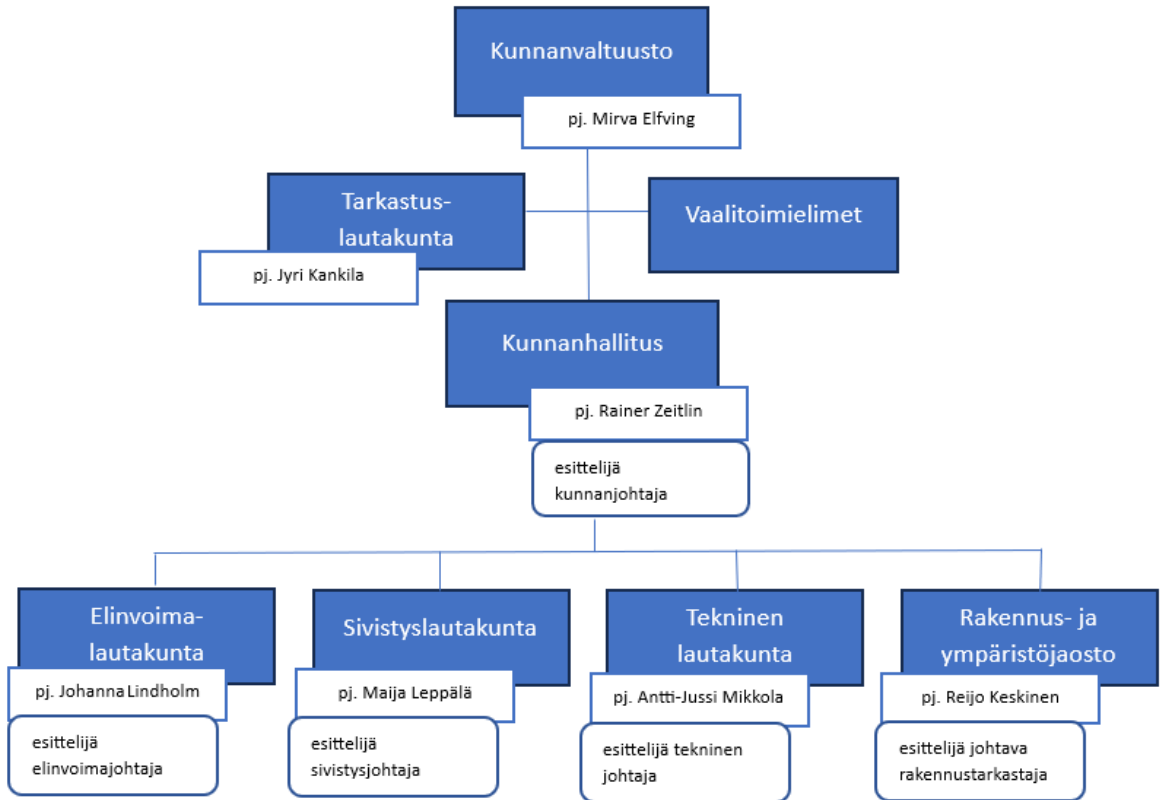

Strategian toteutumista arvioidaan paitsi talousarviossa asetettujen tavoitteiden, toimenpiteiden ja mittareiden kautta, niin myös strategialle määritellyn mittariston avulla. Strategian mittaristoa tarkastellaan vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä ja se tarkistetaan kerran valtuustokaudessa kuntastrategian tarkastamisen yhteydessä. Kuntastrategiaan on tehty valtuustokauden välitarkastelu kunnanvaltuustossa 28.11.2023 § 58.

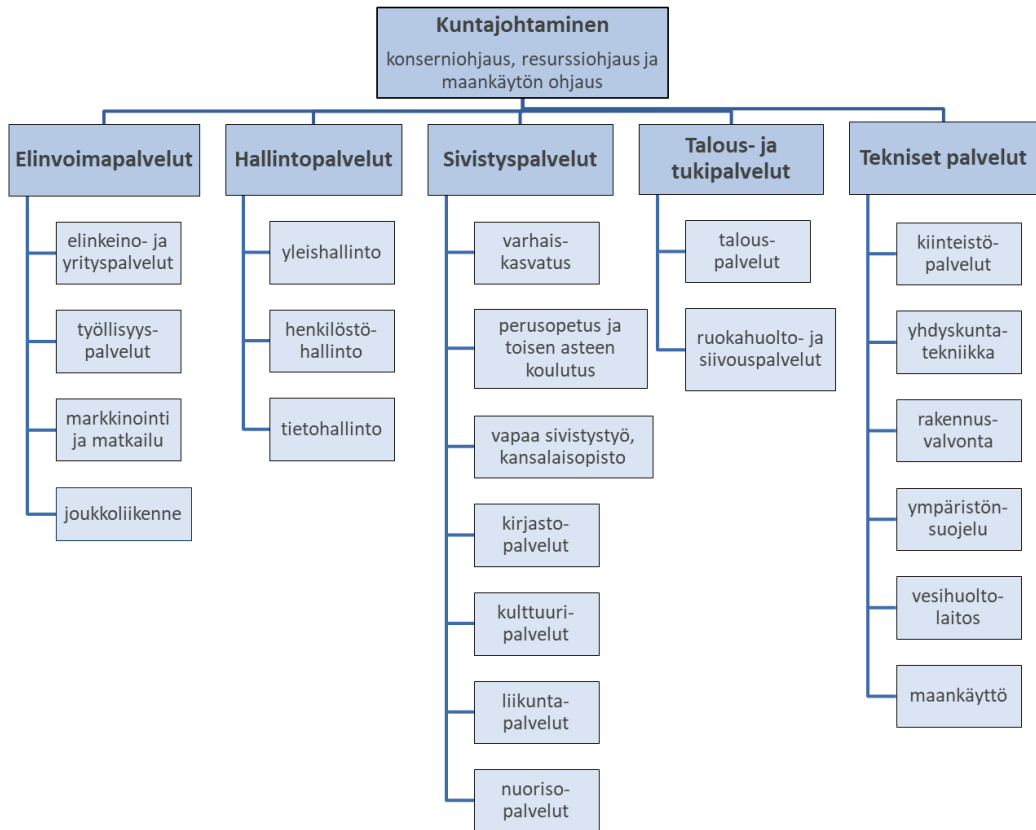
4. Talousarvio 2025 ja taloussuunnitelma 2026–2027

4.1 Organisaatio

Luottamushenkilöorganisaatio

Henkilöstöorganisaatio

4.2 Talousarvion sitovuus ja seuranta

Valtuustolle toimitettava talouden ja toiminnan seuranta toteutetaan neljännesvuosittain. Kunnanhallitus antaa seurannasta yksityiskohtaiset ohjeet talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa. Merkittävimpien konserniyhtiöiden talouden ja toiminnan seuranta toteutetaan puolivuositin kunnan puolivuotiskatsauksen yhteydessä.

Pälkäneen kunnan talousarvion käyttötalousosa sisältää ulkoiset menot ja tulot. Vuoden 2025 toimialojen määrärahat nettona ovat valtuustoon nähden sitovia, taloussuunnitelmavuosien 2025 ja 2026 osalta määrärahat ovat toiminnan kehittämistä ohjaavia.

Talousarviovuoden aikana ilmenevät määrärahojen ylityspaineet ja mahdolliset tulosarvioiden alitukset tulee tuoda esiin talouden seurantaraporteissa. Mikäli kuitenkin määrärahaylityksiä ja tulovajauksia ennakoidaan niitä estävistä toimenpiteistä huolimatta tulevan tilikaudella, tulee asianosaisen toimielimen tehdä esitys kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle lisämäärärahan myöntämisestä/tuloarvion muuttamisesta. Talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä valtuustolle siten, että valtuusto ehtii käsitellä muutosehdotukset talousarviovuoden aikana.

Sitovuustasot valtuustoon nähden:

SITOVAT MÄÄRÄRAHA-ARVIOT VUODELLE 2025, ulkoiset (€)

Käyttötalousosa:

Toimintakate (toimintatuottojen ja –kuluja erotus, netto)

Tarkastustoimi	-30 868
Hallintopalvelut	-1 148 575
Talous- ja tukipalvelut	-2 422 767
Maankäyttö ja kaavoitus	-115 423
Elinvoimapalvelut	-1 916 252
Sivistyspalvelut	-10 553 049
Sosiaali- ja terveystyöpalvelut	-191 639
Tekniset palvelut	-1 941 807
Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu	-311 249
Vesihuoltolaitos	439 405

Tuloslaskelmaosa:

Rahoitustulot ja –menot, netto	50 000
Verotulot	15 345 000
Valtionosuudet	3 983 783

Investointiosa:

Investointitulot ja –menot, netto	-7 531 000
-----------------------------------	------------

Rahoitusosa:

Antolainauksen muutokset	3 444 000
Lainakannan muutokset	3 116 000
Oman pääoman muutokset	0

4.3 Tilivelvollisuus

Kuntalaki ja muu lainsäädäntö asettavat vaatimuksia kunnan luottamushenkilöiden, johdon ja esimiesten johtamistyölle sekä alaisensa toiminnan valvonnalle. Kuntalain tarkoittamia tilivelvollisia ovat valtuustoa lukuun ottamatta muiden luottamushenkilötoimielinten jäsenet sekä johtavat viranhaltijat. Tilivelvollisia viranhaltijoita ovat kunnanjohtaja, hallintojohtaja, talousjohtaja, sivistysjohtaja, tekninen johtaja ja elinvoimajohtaja. Lisäksi tilivelvollisia viranhaltijoita ovat toimintayksiköiden esimiehet sekä hallintosäännössä määrätyt toimielinten esittelijät.

Kuntalain mukaan tilivelvollisuus merkitsee sitä, että tilivelvollisen toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi. Tilintarkastuskertomuksessa voidaan kohdistaa häneen muistutus, ja häneltä voidaan evätä vastuuvapaus sekä omasta että alaisensa tekemisestä ja myös tekemättä jättämisestä. Tilivelvollisella on siis vastuu johtamansa toiminnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuudesta ja jatkuvasta kehittämisestä. Sisäinen valvonta tarkoittaa toimintatapoja, joilla varmistetaan toiminnan lainmukaisuus, resurssien optimaalinen

käyttö sekä johtamiseen käytettävän tiedon riittävyys. Riskejä arvioimalla tunnistetaan ja arvioidaan tavoitteiden saavuttamista uhkaavia riskejä. Sen jälkeen korjataan tarvittaessa toimintaa ja tehdään päätöksiä riskien hallitsemiseksi.

Tilintarkastajan tehtävänä on tarkastaa, onko kaupungin sisäinen valvonta, riskienhallinta ja konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti. Tilintarkastaja antaa kultakin tilikaudelta valtuustolle tilintarkastuskertomuksen. Kertomuksessa esitetään, onko tilinpäätös hyväksyttävä ja voidaanko toimielimen jäsenelle ja toimielimen tehtäväalueen johtavalle viranhaltijalle eli tilivelvollisille myöntää vastuuvapaus.

4.4 Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelmaosa, ulkoiset ja sisäiset	TP 2023	TA 2024	TA Muutokset 2024	Muutettu TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
PÄLKÄNEEN KUNTA							
TOIMINTATULOT	9 528 883	8 682 503	0	8 682 503	8 912 553	7 904 619	7 906 844
Myyntitulot	4 423 480	4 506 996	0	4 506 996	4 514 990	4 514 990	4 525 990
Maksutulot	392 636	341 550	0	341 550	313 600	315 186	317 411
Tuet ja avustukset	573 300	392 974		392 974	384 391	309 871	298 871
Muut toimintatuotot	4 139 467	3 440 984		3 440 984	3 699 572	2 764 572	2 764 572
TOIMINTAMENOT	-24 788 071	-24 921 686	-101 720	-25 023 406	-27 104 779	-26 956 517	-27 652 387
Henkilöstömenot	-11 828 855	-12 010 404		-12 010 404	-12 497 627	-12 477 437	-12 687 861
Palvelujen ostot	-7 251 231	-7 523 210	-26 720	-7 549 930	-8 590 212	-8 572 140	-8 690 213
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 442 334	-2 406 402		-2 406 402	-2 597 101	-2 471 757	-2 517 607
Avustukset	-492 643	-544 000	-75 000	-619 000	-811 307	-820 255	-832 806
Muut toimintamenot	-2 773 008	-2 437 670	0	-2 437 670	-2 608 532	-2 614 928	-2 923 901
TOIMINTAKATE	-15 259 188	-16 239 183	-101 720	-16 340 903	-18 192 226	-19 051 897	-19 745 543
VEROTULOT	14 941 063	14 694 000	0	14 694 000	15 345 000	16 031 000	16 391 000
VALTIONOSUUDET	4 171 567	3 690 755	-68 843	3 621 912	3 983 783	3 837 262	3 818 262
RAHOITUSTULOT JA -MENOT	180 609	119 000		119 000	50 000	-386 500	-691 500
Korkotulot	300 439	210 000		210 000	23 000	6 500	51 500
Muut rahoitustulot	156 438	89 000		89 000	181 000	61 000	61 000
Korkomenot	-121 781	-160 000		-160 000	-150 000	-450 000	-800 000
Muut rahoitusmenot	-154 487	-20 000		-20 000	-4 000	-4 000	-4 000
VUOSIKATE	4 034 051	2 264 572	-170 563	2 094 009	1 186 557	429 865	-227 781
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-2 585 692	-2 642 190		-2 642 190	-2 742 504	-2 439 847	-2 348 577
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 547 374	-2 642 190		-2 642 190	-2 742 504	-2 439 847	-2 348 577
Arvonalentumiset	-38 319						
TILIKAUDEN TULOS	1 448 359	-377 618	-170 563	-548 181	-1 555 946	-2 009 983	-2 576 358
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	315 752	306 367		306 367	281 107	259 595	209 044
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	1 764 111	-71 251	-170 563	-241 814	-1 274 840	-1 750 387	-2 367 315

Tuloslaskelma, ulkoiset	TP 2023	Alkuperäinen TA 2024	TA-muutokset 2024	Muutettu TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Käyttötalousosa							
TOIMINTATUOTOT	5 356 932	4 523 544	0	4 523 544	4 553 988	3 546 054	3 548 279
Myyntituotot	2 368 550	2 231 015	0	2 231 015	2 272 877	2 272 877	2 283 877
Maksutuotot	392 636	341 550	0	341 550	313 600	315 186	317 411
Tuet ja avustukset	573 300	392 974		392 974	384 391	309 871	298 871
Muut toimintatuotot	2 022 446	1 558 005		1 558 005	1 583 120	648 120	648 120
TOIMINTAKULUT	-20 616 120	-20 762 726	-101 720	-20 864 446	-22 746 214	-22 597 951	-23 293 821
Henkilöstökulut	-11 828 855	-12 010 404		-12 010 404	-12 497 627	-12 477 437	-12 687 861
Palvelujen ostot	-5 222 534	-5 269 869	-26 720	-5 296 589	-6 372 239	-6 354 167	-6 472 239
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 418 555	-2 383 763		-2 383 763	-2 572 961	-2 447 617	-2 493 467
Avustukset	-492 643	-544 000	-75 000	-619 000	-811 307	-820 255	-832 806
Muut toimintakulut	-653 533	-554 691	0	-554 691	-492 079	-498 475	-807 448
TOIMINTAKATE	-15 259 188	-16 239 183	-101 720	-16 340 903	-18 192 226	-19 051 897	-19 745 543
VEROTULOT	14 941 063	14 694 000	0	14 694 000	15 345 000	16 031 000	16 391 000
VALTIONOSUUDET	4 171 567	3 690 755	-68 843	3 621 912	3 983 783	3 837 262	3 818 262
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	180 609	119 000		119 000	50 000	-386 500	-691 500
Korkotuotot	272 408	170 000		170 000	23 000	6 500	51 500
Muut rahoitustuotot	90 230	73 000		73 000	181 000	61 000	61 000
Korkokulut	-93 750	-120 000		-120 000	-150 000	-450 000	-800 000
Muut rahoituskulut	-88 279	-4 000		-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
VUOSIKATE	4 034 051	2 264 572	-170 563	2 094 009	1 186 557	429 865	-227 781
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-2 585 692	-2 642 190		-2 642 190	-2 742 504	-2 439 847	-2 348 577
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 547 374	-2 642 190		-2 642 190	-2 742 504	-2 439 847	-2 348 577
Arvonalentumiset	-38 319						
TILIKAUDEN TULOS	1 448 359	-377 618	-170 563	-548 181	-1 555 946	-2 009 983	-2 576 358
TILINPÄÄTÖSSIIRROT	315 752	306 367		306 367	281 107	259 595	209 044
Poistoeron muutos	315 752	306 367		306 367	281 107	259 595	209 044
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	1 764 111	-71 251	-170 563	-241 814	-1 274 840	-1 750 387	-2 367 315

Tuloslaskelma on kokonaistaloudellinen laskelma, jonka tehtävänä on osoittaa tulo- ja rahoituksen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Tuloslaskelmaosassa budjetoidaan valtuustoon nähden sitovat tulosvaikutteiset tuloarviot ja määrärahat, joita ei ole budjetoitu tehtäväkohtaisissa käyttötalousosissa ja tulosbudjeteissa. Tuloslaskelman sitovia eriä ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja –menot (netto), satunnaiset erät sekä tilinpäätössiirrot.

Toimintatulot

Ulkoisiin toimintatuottojen odotetaan pysyvän vuoden 2024 tasolla. Vuoden 2025 talousarvion toimintatuotot ovat yhteensä noin 4,55 miljoonaa euroa (MTA2024 4,52 milj. euroa).

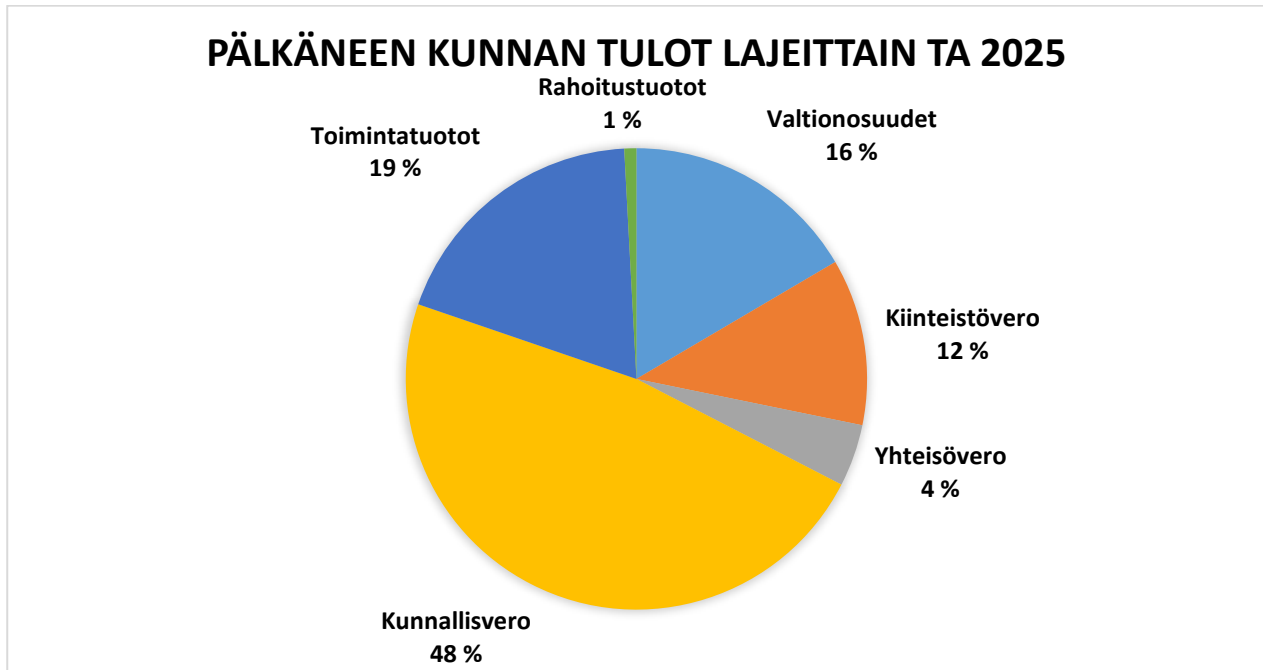
Myyntituottojen odotetaan kasvavan noin 2 %:lla vuoden 2024 muutetun (MTA 2024) talousarvion tasosta. Myyntituottoja arvioidaan kertyvän noin 2,27 milj. euron verran.

Maksutuotot vähenevät MTA 2024 -tasosta noin 8 %:lla ollen reilut 0,31 miljoonaa euroa. Maksutuotot vähenevät vuodesta 2024 muun muassa rakentamislupamaksujen alenemisen myötä (johtuen rakennuslupa-uudistuksesta). Suunnitelmavuosille ei odoteta isoja muutoksia.

Tukien ja avustuksien arvioidaan laskevan noin 2 %:lla MTA 2024:sta ja olevan noin 0,38 milj. euroa vuonna 2025. Kunta on mukana muun muassa monissa hankkeissa, joista saadaan ulkoista hankerahaa. Lisäksi mm. palkkatukirahat kirjautuvat tänne. Kunta on luopumassa palkkatukityöllistämistä vuoden 2025 aikana, koska te-uudistuksen myötä palkkatuella työllistäminen ei ole enää kannattavaa kunnissa.

Muut toimintatuotot kasvavat noin 2 prosenttia MTA2024:sta ollen yhteensä noin 1,58 milj. euroa vuonna 2025. Muihin toimintatuottoihin kirjataan muun muassa vuokratuotot kiinteistöistä sekä maa-alueiden

myyntivoitot. Muut toimintatuotot laskevat selvästi suunnitelmavuosina 2026-2027 johtuen sote-kiinteistöjen yhtiöittämisvelvoitteista, eikä sote-kiinteistöjen vuokratuottoja ole siten enää kirjattu kyseisille vuosille.

Taulukko: Pälkäneen kunnan tulot lajeittain vuonna 2025.

Toimintamenot

Ulkoisten toimintakulujen odotetaan kasvavan vuonna 2025 noin 9 prosentilla kuluvan vuoden muutettuun talousarvioon nähden ja olevan yhteensä noin -22,7 milj. euroa. Toimintakulujen kasvu on noin -1,9 milj. euroa. Suurin osa kasvusta aiheutuu palvelujen ostojen ja avustusten kasvusta, mikä selittyy työllisyyspalveluiden järjestämisvastuun siirtymisellä valtiolta kunnille.

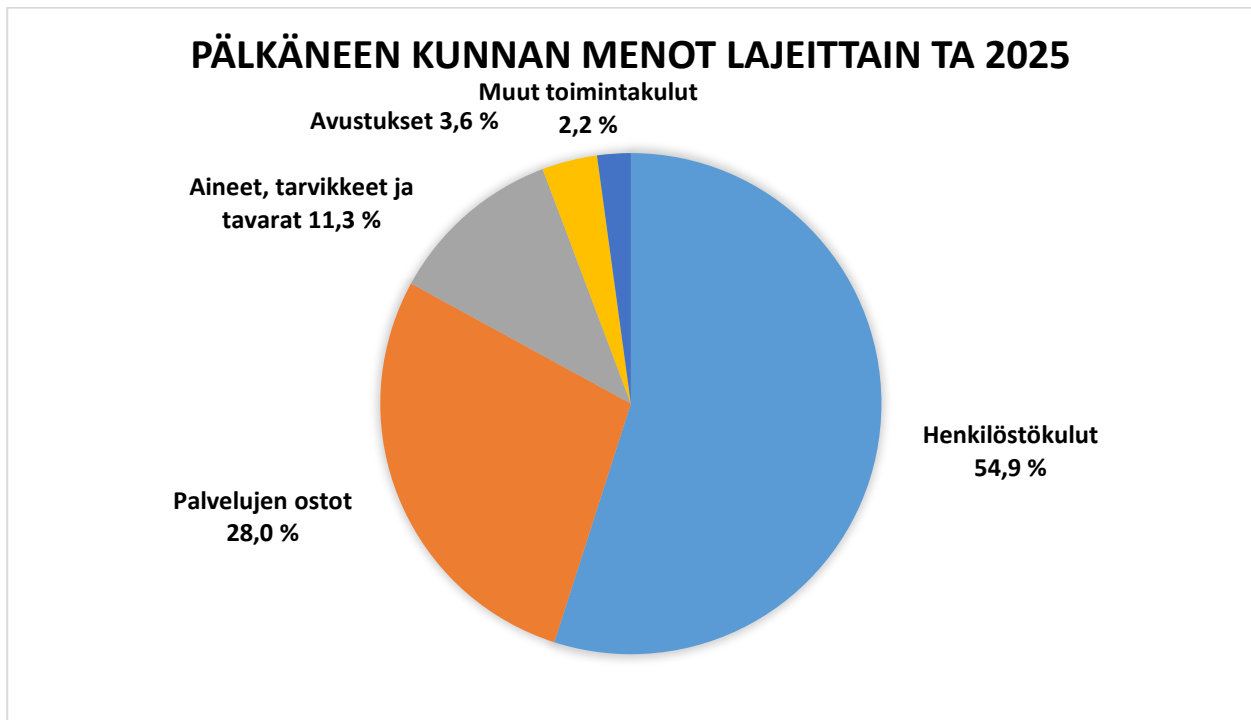
Henkilöstökulut ovat yhteensä noin -12,5 miljoonaa euroa vuonna 2025. Henkilöstökulut kasvavat noin -0,5 milj. euroa (4 %) vuoden 2023 talousarvion tasosta. Kunta-alan palkkojen sopimusratkaisu on kolmivuotinen ajalle 1.5.2022–30.4.2025. Sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 8,8 prosenttia. Lisäksi kunta-alan palkkarakenteita ja palkkausjärjestelmiä uudistetaan erillisellä kehittämishohjelmalla vuosina 2023–2027 keskimäärin yhden prosentin sopimuskorotuksella vuosittain. Ohjelman avulla kunta-alan palkat nousevat viiden vuoden aikana yhteensä noin 5,1 prosenttia sopimuskorotusten lisäksi. Sopimuskauden päättyessä 30.4.2025, on ensi vuoden palkankorotusten määrä paras mahdollinen arvio.

Palvelujen ostot kasvavat peräti lähes 20 %:lla TA 2024:sta ollen noin -6,4 milj. euroa. Kasvua noin -1,1 milj. euroa kuluvaan vuoteen 2024 nähden.

Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden kulut kasvavat noin -0,2 miljoonaa euroa (8 %) ollen yhteensä noin -2,6 milj. euroa.

Avustusten määrän ennakoidaan kasvavan selvästi vuoden 2024 talousarvion tasosta ollen noin -0,8 miljoonaa euroa. Avustukset muodostuvat muun muassa erilaisista avustuksista kotitalouksille, yhteisöille sekä työttömyysetuuksien rahoittamisen kustannuksista. Työmarkkinatuen kuntaosuuteen on budjetoitu lisäystä taloussuunnitelmakaudelle 2025-2027 johtuen TE-palveluiden siirrosta kunnille 1.1.2025 alkaen.

Muut toimintakulut ovat vajaat -0,5 milj. euroa ja vähenevät 11 %:lla talousarviosta 2024. Muihin toimintakuluihin on budjetoitu muun muassa erilaisia koneiden ja laitteiden vuokratuloja.

Taulukko: Pälkäneen kunnan menot lajeittain vuonna 2025.

TOIMINTAKATE

Toimintakate on noin -18,2 miljoonaa euroa (-16,3 milj. euroa MTA 2024). Toimintakate heikkenee vajaalla -1,9 milj. eurolla kuluvasa vuodesta.

Verotulot

Kunnanvaltuusto päätti vuoden 2025 kunnallis- ja kiinteistöveroosentit 28.10.2024 kokouksessaan. Vuoden 2025 kunnallis- ja kiinteistöveroosentit Pälkäneellä ovat:

- tuloveroosentti 8,90 %
- yleinen kiinteistöveroosentti 1,10 %
- vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroosentti 0,48 %
- muiden asuinrakennusten kiinteistöveroosentti 1,10 %
- yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöveroosentti 0,00 %
- maapohjan kiinteistöveroosentti 1,30 %

Verotulojen budjetoinnissa käytetään apuna Kuntaliiton veroennustekehikkoa.

1 000 €	2022	2023	2024**	2025**	2026**	2027**
Verolaji						
Kunnallisvero	21 932	11 091	11 302	11 482	12 101	12 400
<i>Muutos %</i>	2,1	-49,4	1,9	1,6	5,4	2,5
Yhteisövero	2 051	1 301	1 061	1 049	1 116	1 177
<i>Muutos %</i>	1,1	-36,6	-18,4	-1,2	6,4	5,5
Kiinteistövero	2 522	2 550	2 820	2 814	2 814	2 814
<i>Muutos %</i>	5,3	1,1	10,6	-0,2	0,0	0,0
VEROTULO KIRJATTAVA	26 505	14 941	15 182	15 345	16 031	16 391
<i>Muutos %</i>	2,3	-43,6	1,6	1,1	4,5	2,2

Taulukko: Kuntaliiton veroennustekehikko 9/2024 (1 000 euroa).

Kuntaliiton veroennustekehikon mukaan kunnan verotulojen ennakoitaan kasvavan 163 000 eurolla (1,1 %) vuoden 2024 veroennustekehikon ennusteeseen nähden. Ansiotulovähennyksen poistuminen kunnallisverotuksessa nostaa kunnallisveron tuottoa noin 180 000 eurolla kuluvan vuoden ennusteeseen nähden. Yhteisöveroon odotetaan pientä noin 12 000 euron laskua. Kiinteistöveroon ei myöskään odoteta suura muutosta.

Valtionosuudet

Talousarviossa Pälkäneen kunnan valtionosuudet olisivat vuonna 2025 noin 4 miljoonaa euroa. Valtionosuudet kasvavat nimellisesti noin 360 000 eurolla (10 %), mutta vertailukelpoisesti valtionosuudet laskevat noin 450 000 eurolla (-13 %), kun huomioidaan työllisyyspalveluiden järjestämisvastuun siirtymisestä maksettavat valtionosuuden lisäykset.

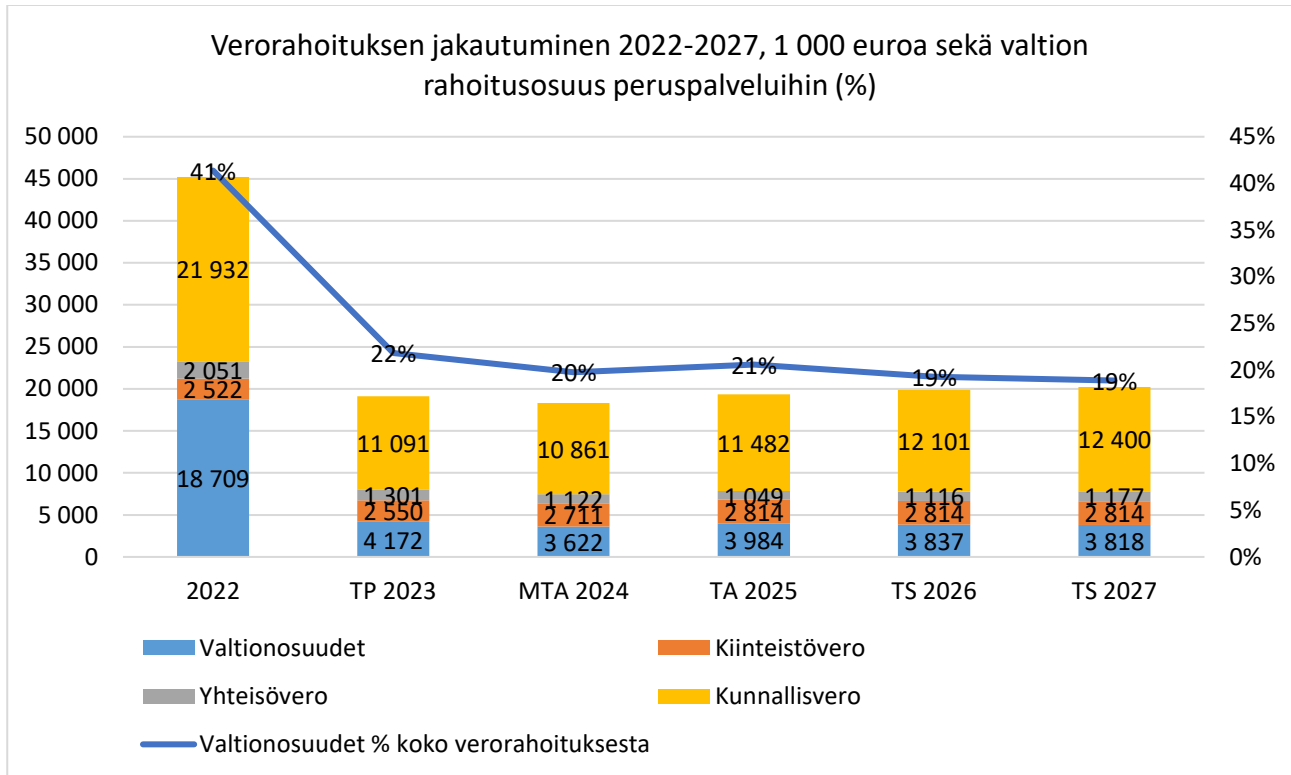
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus kattaa varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen, kirjastojen, yleisen kulttuuritoimen ja taiteen perusopetuksen tehtäväalueet. Lisäksi kunnille otettiin vuoden 2023 alusta käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Kunnan hyvinvointisuunnitelmassa on määritelty mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista.

Peruspalvelujen valtionosuus on laskennallinen, ja se perustuu kunnan asukkaiden palvelutarpeeseen ja olosuhdetekijöihin. Kunnalle myönnetyn valtionosuuden suuruuteen ei vaikuta se, miten kunta palvelutoimintansa järjestää ja miten paljon rahaa se niihin käyttää.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmä toimii osana kuntien valtionosuusjärjestelmää. Järjestelmällä rahoitetaan koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa, osaa esi- ja perusopetuksesta, lukiokoulutusta, ammatillista peruskoulutusta, oppisopimuskoulutusta, ammatillista lisäkoulutusta ja kansanopistoissa, kansalaisopistoissa, kesäyliopistoissa, liikunnan koulutuskeskuksissa ja opintokeskuksissa järjestettyä vapaan sivistystyön koulutusta. Lisäksi järjestelmä kattaa ammatillisten erikoisoppilaitosten toiminnan ja opetustuntimäärän perusteella rahoitettavan taiteen perusopetuksen, kuntien liikuntatoimen ja nuorisotyön sekä museoiden, teattereiden ja orkestereiden toiminnan.

Valtionosuuksien yhteydessä maksetaan kunnille ja muille opetuksen järjestäjille kotikuntakorvauksia. Opetuksen järjestäjä on oikeutettu kotikuntakorvaukseen oppilaan suorittaessa oppivelvollisuuttaan muussa

kuin oman kotikuntansa esi- tai perusopetuksessa. Kotikuntakorvaukset kirjataan toimintatuloihin ja –menoihin, eivätkä ne sisälly kirjanpidollisesti valtionosuuksiin siitä huolimatta, että ne maksetaan valtionosuuksien yhteydessä.

Taulukko: Verorahoituksen jakautuminen 2022-2027 sekä valtion peruspalveluiden rahoitusosuuden muutos.

Rahoitustuotot ja –kulut pysyttelevät vuonna 2025 maltillisella tasolla, ollen 50 000 euroa nettona. Korkokulujen osuus on -150 000 euroa vuonna 2025. Korkokulujen määrä kuitenkin nousee -450 000 euroon vuonna 2026 ja edelleen -800 000 euroon vuonna 2027. Kunnan tämänhetkiset lainat ovat lähes kokonaan kiinteäkorkoisia ja kokonaislainamäärän ennustetaan laskevan kuluvan vuoden 2024 loppuun asti. Taloussuunnitelman 2025-2027 voimakas lainamäärän kasvu nostaa merkittäväällä tavalla kunnan vuotuisia korkokuluja, erityisesti vuodesta 2026 alkaen. Korot ovat kuitenkin jo kääntyneet voimakkaaseen laskuun ja korkojen odotetaan edelleen laskevan vuoden 2025 loppuun mennessä.

VUOSIKATE

Vuosikate on kunnan kokonaistulorahoitusta kuvaava välitulos, joka ilmoittaa tulorahoituksen riittävyyden pitkävaikutteisista tuotannontekijöistä aiheutuvien poistojen kattamiseen. Vuosikatteella tulisi keskimäärin kattaa vähintään suunnitelman mukaisten poistojen määrä, jotta uusien investointien omarahoitus voidaan turvata. Kunnan vuosikate kattaa poistoista noin 43 prosenttia vuonna 2025. Taloussuunnitelmavuosina 2026-2027 vuosikatteen ennakoitaan heikkenevän edelleen voimakkaasti, sillä vuonna 2026 vuosikate kattaa noin 18 prosenttisesti poistot ja 2027 vuosikate on jopa negatiivinen. Huolimatta suunnitelmavuosien sisältämästä suuresta epävarmuudesta, on talouden tasapainottaminen erittäin tärkeää tulevien vuosien aikana.

Suunnitelman mukaisissa poistoissa noudatetaan kunnanvaltuuston päätöksen (8.2.2016 § 6) mukaista poistosuunnitelmaa. Poistotason ennakoitaan pysyvän vuosina 2025-2027 melko vakiona noin 2,7-2,3 miljonnassa eurossa. Vuodesta 2028 alkaen kunnan poistotaso kasvaa selvästi uuden kouluinvestoinnin myötä.

Tilikauden tulos on talousarvion mukaan -1,56 miljoonaa euroa. Tilikauden tuloksen ennakoidaan heikkenevän edelleen suunnitelmavuosina 2026 ja 2027 ilman talouden tasapainotustyötä.

Poistoeroa puretaan aiemmin muodostettujen investointivarausten ja sen mukaisten investointien suunnitelman mukaisten poistojen suhteessa. Tilikauden ylijäämän/alijäämän parantamiseen käytettävä poistoeron vähennys on pienentynyt vuodesta 2021 alkaen selvästi. Poistoeron vähennys on noin 281 000 euroa vuonna 2025, 260 000 euroa vuonna 2026 ja 209 000 euroa vuonna 2027. Poistoeroa on ollut taseessa 1 638 000 euroa vuoden 2023 tilinpäätöksessä ja poistoeroa riittää vähennettäväksi tuloslaskelmassa arviolta vuoteen 2032 asti, jolloin nykyisten investointivarausten poistoero on käytetty kokonaan.

Tilikauden ylijäämä/alijäämä

Poistoeron muutoksen jälkeen vuoden 2025 alijäämä on noin -1 275 000 euroa. Taloussuunnitelmavuodet 2026 ja 2027 ovat niin ikään alijäämäisiä (TS2026 n. -1 750 000 euroa ja TS2027 n. -2 367 000 euroa).

Informatiiviset tunnusluvut

	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Toimintatulot/ toimintamenot, %	26	22	20	16	15
Vuosikate/ poistot, %	156	86	43	18	vuosikate neg.
Vuosikate, €/asukas	637	357	190	69	-36
Kertynyt ylijäämä, 1 000 €	16 625	15 994	15 109	13 359	10 992
Ylijäämä, €/asukas	2 626	2 521	2 417	2 137	1 758
Lainakanta, 1 000 €	6 836	5 948	9 064	22 134	33 584
Lainakanta, €/asukas	1 080	938	1 450	3 540	5 372
Investointien tulorahoitus-% (100 x vuosikate/investointien omahankintameno)	130	79	16	3	vuosikate neg.

TA2025 ja TS2026-2027 asukasmääränä on käytetty vuoden 2024 syyskuun lopun asukasmäärää.

4.5 Investointiosa

Investointiosassa esitetään määrärahat käyttöomaisuuden hankintaan. Käyttöomaisuus aktivoidaan taseeseen ja poistetaan tuloslaskelman kautta vuosikuluina valtuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti. Valtuustoon nähden sitova taso on esitetty sinisellä korostuksella.

INVESTOINTISUUNNITELMA 2025-2027	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Rakennusinvestoinnit					
Menot	416 176	703 000	6 723 000	12 470 000	9 850 000
Tulot			1 500 000	150 000	
Netto	416 176	703 000	5 223 000	12 320 000	9 850 000
Yleiset alueet ja liikuntapaikat					
Menot	101 607	91 000	125 000	125 000	90 000
Tulot					
Netto	101 607	91 000	125 000	125 000	90 000
Kaavateiden investoinnit					
Menot	2 113 172	1 164 000	1 300 000	290 000	1 190 000
Tulot					
Netto	2 113 172	1 164 000	1 300 000	290 000	1 190 000
Vesihuoltolaitoksen investoinnit					
Menot	174 530	770 000	803 000	110 000	570 000
Tulot					
Netto	174 530	770 000	803 000	110 000	570 000
Muut investoinnit					
Menot	260 669	130 000	180 000	170 000	120 000
Tulot	106 029	120 000	100 000	100 000	100 000
Netto	154 640	10 000	80 000	70 000	20 000
INVESTOINNIT YHTEENSÄ					
Menot	3 066 154	2 858 000	9 131 000	13 165 000	11 820 000
Tulot	106 029	120 000	1 600 000	250 000	100 000
Netto	2 960 125	2 738 000	7 531 000	12 915 000	11 720 000

4.6 Rahoituslaskelma

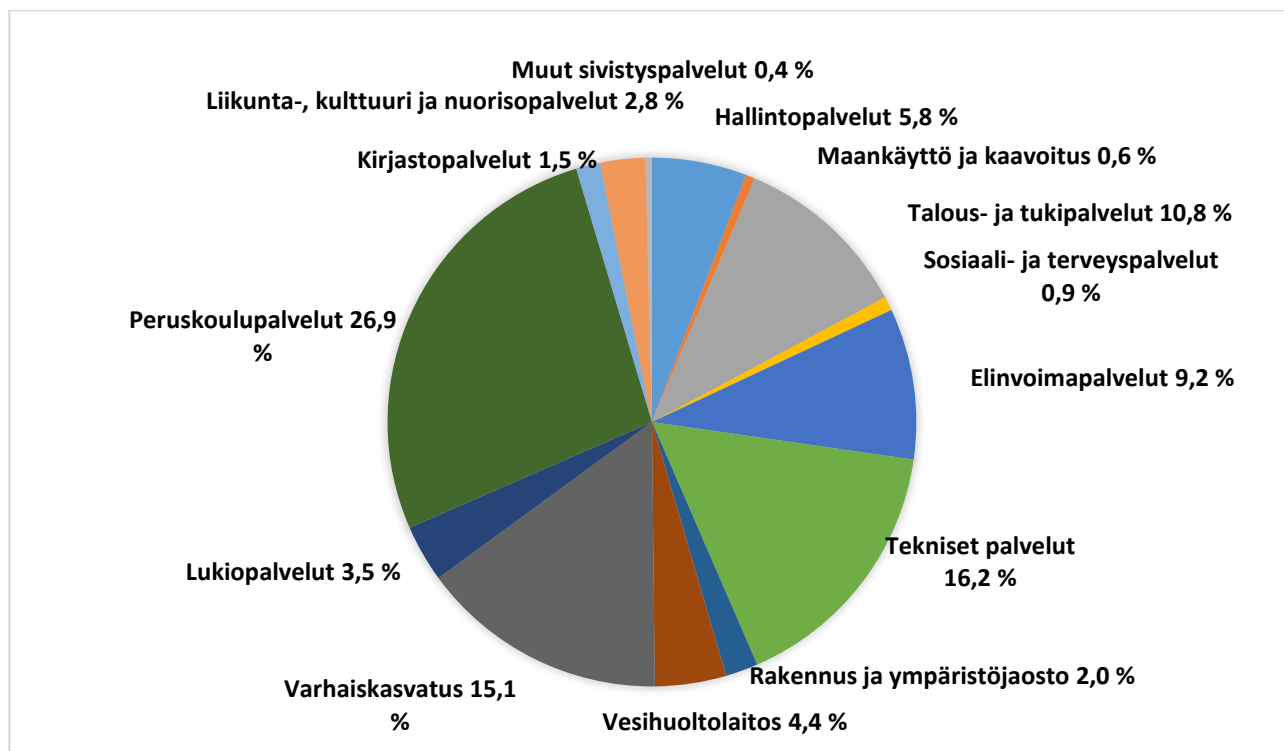
Rahoituslaskelmassa esitetään toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. Rahoituslaskelmassa osoitetaan, miten talousarvio vaikuttaa kunnan maksuvalmiuteen. Talousarvion rahoitusosa esitetään rahoituslaskelmakaavan muodossa, mikä on jaettu kahteen osaan. Ensimmäisessä osa koostuu toiminnan ja investointien rahavirroista. Toiminnan ja investointien rahavirrasta nähdään, miten vuosikate ja muu tulorahoitus riittävät investointimenojen kattamiseen.

Talousarvion rahoitusosa päättyy riviin ”rahavarojen muutos”. Laskelman ulkopuolelle on jätetty talousarviovuoden ja suunnitelmakauden aikana tapahtuvat toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset, vaihtomaisuuden ja saamisten muutokset sekä korottomien velkojen muutokset. Näiden erien muutosten arvioiminen on hyvin hankalaa talousarviota laadittaessa. Tiedossa olevat, merkittävät maksuvalmiuden muutokset suunnitelmakaudella, esimerkiksi pitkäaikaisten saamisten muutokset (valtionosuusrahoitusten, kauppahintasaamisten tai lainasaamisten muutokset) voidaan merkitä omaksi rivikseen rahoituslaskelmaan.

Rahoituslaskelman sitovuustaso on antolainauksen muutokset, lainakannan muutokset ja oman pääoman muutokset (merkattu sinisellä).

Rahoituslaskelma, euroa	TP 2023	Muutettu TA 2024/ *Ennuste	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	4 034 051	2 094 009	1 186 557	429 865	-227 781
Tulorahoituksen korjaukset	-179 196	-100 000	-80 000	-79 740	-79 375
	3 854 855	1 994 009	1 106 557	350 125	-307 156
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-3 112 250	-3 058 000	-9 131 000	-13 165 000	-11 820 000
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	416 938	120 000	1 600 000	250 000	100 000
	-2 695 311	-2 938 000	-7 531 000	-12 915 000	-11 720 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 159 544	-943 991	-6 424 443	-12 564 875	-12 027 156
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainauksen lisäykset	-3 500 000	0	0	0	0
Antolainauksen vähennykset	52 398	0	3 444 000	0	0
Antolainauksen muutokset	-3 447 602	0	3 444 000	0	0
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0	2 000 000	13 000 000	12 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-896 449	-888 000	-884 000	-930 000	-1 550 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	2 000 000	1 000 000	1 000 000
Lainakannan muutokset	-896 449	-888 000	3 116 000	13 070 000	11 450 000
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-56 436	0	0	0	0
Saamisten muutos	540 212	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos	-1 641 385	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 157 609	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	-5 501 660	-888 000	6 560 000	13 070 000	11 450 000
Vaikutus rahavaroihin	-4 342 116	-1 831 991	135 557	505 125	-577 156
Rahavarat 31.12.	4 339 246	2 507 256	2 642 813	3 147 938	2 570 782
Rahavarat 1.1.	8 681 362	4 339 246	2 507 256	2 642 813	3 147 938
	-4 342 116	-1 831 991	135 557	505 125	-577 156

5. Käyttötalous toimialoittain ja toiminnan tavoitteet

Taulukko: Pälkäneen kunnan toimintakulujen jakautuminen (ulkoiset kulut ilman poistoja) palveluittain vuonna 2025.

5.1 Tarkastustoimi

Ulkoiset tuloarviot ja määrärahat

Tarkastustoimi	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
TOIMINTAKULUT	-28 050	-28 008	-30 868	-29 868	-29 868
Henkilöstökulut	-4 624	-4 808	-4 968	-4 968	-4 968
Palvelujen ostot	-23 319	-23 150	-25 650	-24 650	-24 650
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-107	-50	-250	-250	-250
TOIMINTAKATE	-28 050	-28 008	-30 868	-29 868	-29 868

Kunnan tarkastustoimen järjestämisestä vastaa tarkastuslautakunta, johon kuuluu 7 jäsentä. Tarkastuslautakunta kokoontuu noin 6 kertaa vuodessa.

Kuntalain 121 § mukaan tarkastuslautakunnan tehtävä on;

- valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;

- arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kunta-konsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan talous-suunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi

5.2 Hallintopalvelut

Ulkoiset tuloarviot ja määrärahat

Hallintopalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
TOIMINTATUOTOT	522 442	220 867	184 000	184 000	195 000
Myyntituotot	63 346	72 800	14 000	14 000	25 000
Tuet ja avustukset	59 440	25 427	70 000	70 000	70 000
Muut toimintatuotot	399 656	122 640	100 000	100 000	100 000
TOIMINTAKULUT	-1 358 404	-1 461 317	-1 332 575	-1 321 255	-1 365 312
Henkilöstökulut	-666 304	-683 526	-643 634	-631 501	-656 196
Palvelujen ostot	-534 878	-682 760	-565 100	-567 077	-582 485
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-28 387	-32 100	-35 400	-33 125	-35 521
Avustukset	3 000	-9 000	-3 000	-3 000	-3 000
Muut toimintakulut	-125 835	-53 931	-85 441	-86 552	-88 110
TOIMINTAKATE	-835 962	-1 240 449	-1 148 575	-1 137 255	-1 170 312

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden merkattu sinisellä (ulkoisten toimintatuottojen ja –kulujen erotus eli toimintakate).

Tilivelvollinen: hallintojohtaja Mikko Salmela ja kunnanjohtaja Pauliina Pikka

TOIMIALAN TEHTÄVÄ

Hallintopalveluiden toimiala vastaa kunnan luottamushenkilöhallinnosta sekä yleis- ja henkilöstöhallinnon palveluiden tuottamisesta. Lisäksi toimiala vastaa kunnan ICT-palveluiden tuottamisesta ja vaalien järjestämisestä. Toimialan keskeisiä tehtäviä ovat kunnanhallituksen ja –valtuuston päätösten valmistelu ja täytäntöönpano, palkka-, palvelussuhde- ja lakiasiat, sopimushallinta, strategia- ja kehittämistehtävät sekä kuntajohtaminen.

TOIMIALAN TOIMINNAN PAINOPISTEET VUONNA 2025

Kunnan ICT-ympäristön tietoturva ja jatkuvuudenhallintaa kehitetään edelleen. Sähköisiä työmenetelmiä kehitetään ottamalla käyttöön sähköinen päte- ja käyttöarkisto, joka mahdollistaa prosessien integroimisen.

Käyttöönottoa viedään eteenpäin erillisen suunnitelman mukaan. Myös ICT-palveluiden tietoturvan kehittämisestä laaditaan erillinen työsuunnitelma analyysin pohjalta.

Uuden valtuuston aloittaessa toimintansa panostetaan luottamushenkilöiden perehdyttämiseen ja osallistamiseen. Hallintopalvelun tukee toimialoja toimielinten työn käynnistämässä. Myös luottamushenkilöiden sähköinen työtila uudistetaan.

KESKEISET MUUTOKSET TOIMIALAN TOIMINNASSA VUONNA 2025

Huhtikuussa 2025 järjestetään samanaikaisesti kunta- ja aluevaalit. Molempien vaalien ennakoäänestys pidetään 2.-8.4.2024 ja varsinainen vaalipäivä on 13.4.2024. Vaalien järjestäminen samanaikaisesti edellyttää jonkin verran enemmän resurssien kohdentamista vaalityöhön.

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
HYVINVOINTI: <i>Pätkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin</i>	Henkilöstön jaksaminen ja hyvinvointi	Työterveysyhteistyön vaikuttavuuden mittaaminen	Mittarit/toimintatapa luotu K/E
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.</i>	Kunnan talous on tasapainossa	Sähköisiä työmenetelmiä ja prosesseja kehitetään manuaalisen työn vähentämiseksi ICT-palveluissa toteutetaan tietosuojan gap-analyysi ja laaditaan sen pohjalta työsuunnitelma	Toteutetut toimenpiteet väh. 3 kpl Työsuunnitelma laadittu K/E
	Kunta kuulee ja osallistaa kuntalaisia	Luottamushenkilöiden työskentelyä tehostetaan perustamalla uusi sähköinen työtila. Luottamushenkilöille toteutetaan käyttäjäkysely sähköisistä palveluista.	Työtila toiminnassa ja käytössä K/E Kysely toteutettu K/E

Hallintopalvelut (sis. vaalit), ulkoiset ja sisäiset	TP 2023	TA 2024	TA Muutokset 2024	Muutettu TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat							
Myyntituotot	345 924	348 705	0	348 705	286 423	286 423	286 423
Tuet ja avustukset	47 195	25 427		25 427	70 000	70 000	70 000
Muut toimintatuotot	399 656	122 640		122 640	100 000	100 000	100 000
Toimintatuotot	792 775	496 772	0	496 772	456 423	456 423	456 423
<i>josta sisäiset</i>	282 578	308 905		308 905	272 423	272 423	272 423
Henkilöstökulut	-655 523	-650 020		-650 020	-623 397	-631 501	-642 868
Palvelujen ostot	-555 600	-685 705		-685 705	-572 458	-579 735	-589 943
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-26 125	-30 100		-30 100	-32 700	-33 125	-33 721
Avustukset	-3 000	-9 000	-75 000	-84 000	-3 000	-3 000	-3 000
Muut toimintakulut	-168 166	-94 255		-94 255	-127 612	-128 723	-130 281
Toimintakulut	-1 408 414	-1 469 079	-75 000	-1 544 079	-1 359 166	-1 376 084	-1 399 812
<i>josta sisäiset</i>	-67 046	-54 369		-54 369	-54 829	-54 829	-54 829
Toimintakate	-615 639	-972 307	-75 000	-1 047 307	-902 743	-919 661	-943 389
<i>josta sisäiset</i>	215 532	254 536		254 536	217 594	217 594	217 594
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-170 982	-122 794		-122 794			
Tehtävän kokonaiskustannukset	-786 621	-1 095 101	-75 000	-1 170 101	-902 743	-919 661	-943 389

Talousarviossa sisäiset erät eivät ole valtuustoon nähden sitovia määrärahoja, vaan ne esitetään informatiivisena tietona.

5.3 Elinvoimapalvelut

Ulkoiset tuloarviot ja määrärahat

Elinvoimapalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
TOIMINTATUOTOT	166 072	119 480	162 521	123 521	112 521
Myyntituotot	18 413	16 600	13 700	13 700	13 700
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset	141 660	97 680	143 521	104 521	93 521
Muut toimintatuotot	5 999	5 200	5 300	5 300	5 300
TOIMINTAKULUT	-882 242	-1 051 412	-2 078 773	-2 020 907	-2 029 898
Henkilöstökulut	-467 457	-557 797	-432 933	-353 671	-332 689
Palvelujen ostot	-230 396	-241 950	-1 102 826	-1 117 163	-1 137 234
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-22 786	-28 070	-29 000	-29 377	-29 906
Avustukset	-130 538	-166 000	-471 307	-477 434	-486 028
Muut toimintakulut	-31 065	-57 595	-42 707	-43 262	-44 041
TOIMINTAKATE	-716 170	-931 932	-1 916 252	-1 897 386	-1 917 377

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden merkattu sinisellä (ulkoisten toimintatuottojen ja -kulujen erotus eli toimintakate).

Tilivelvollinen: elinvoimajohtaja Sirkku Mäkelä

TOIMIALAN TEHTÄVÄ

Elinvoimapalveluiden toimiala sisältää elinkeinopalveluiden kokonaisuuden, joka vastaa yrityspalveluista, kunta- ja tonttimarkkinoinnista, matkailusta ja joukkoliikennepalveluista. Lisäksi toimiala sisältää työllisyyspalveluiden kokonaisuuden.

TOIMIALAN TOIMINNAN PAINOPISTEET VUONNA 2025

Kunta- ja tonttimarkkinointia toteutetaan kuntastrategian mukaisesti tuoden esille paikallisia palveluita sekä monipuolisia asumismahdollisuuksia. Yrityspalveluissa painotetaan yritysyhteistyön kehittämistä. Työnantaja- ja yrityspalveluiden saavutettavuutta lisätään yrityskäynneillä ja muulla tiedottamisella. Matkailun kehittämistoimenpiteissä jatketaan kolmen kunnan yhteistä projektia.

Joukkoliikennettä lisätään tekemällä uusien reittien pilotointia.

Pälkäneen työttömyysprosentti on säilynyt matalalla, tähän pyritään myös vuoden 2025 aikana. Kehittämistoimenpiteiden avulla pyritään löytämään työnantajille uusia mahdollisuuksia löytää työvoimaa.

KESKEISET MUUTOKSET TOIMIALAN TOIMINNASSA VUONNA 2025

Toimialan merkittävin muutos on työvoimapalveluiden siirtyminen kunnan ja Tampereen työllisyysalueen vastuulle 1.1.2025 alkaen. Muutoksen tavoitteena on järjestää työllisyyspalvelut siten, että ne lisäävät kunnan elinvoimaa ja kilpailukykyä sekä lisäävät työllistymistä. Pälkäneen kunta on päättänyt liittyä osaksi Tampereen seudun työllisyysaluetta vastuukuntamallilla, jossa vastuukuntana toimii Tampereen kaupunki.

Työllisyyspalvelut toteuttaa Oiva Pälkäne -hanketta, joka on saanut rahoituksen ESR+ Euroopan sosiaalirahastosta. Oiva Pälkäne -hankkeen tavoitteena on kehittää uudenlaista toimintaa työvoiman ulkopuolella oleville työikäisille pälkäneläisille osallisuuden lisäämiseen, työllistymiseen ja kouluttautumiseen sekä osaavan työvoiman saamiseen työnantajille.

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
ELINVOIMA: Pälkäneen vetovoima on hyvä ja kuntaan muuttaa enemmän uusia asukkaita kuin kunnasta muutetaan pois. Kunta saa monipuolisesti uusia asukkaita eri ikäryhmistä. Kuntaa ja sen asumismahdollisuuksia markkinoidaan vahvasti potentiaalisille uusille asukkaille.	Positiivinen muuttovirta	Kuntamme tarjoaa monipuolisia mahdollisuuksia omaehtoiseen tai ohjattuun harrastamiseen. Pälkäneellä on runsaasti hyvätaisoisia sisä- ja ulkoliikuntapaikkoja. Kolmas sektori on aktiivinen ja tarjoaa harrastustoimintaa vauvasta vaariin. Harrastusmahdollisuuksien esittelyä lisätään kunnan viestinnässä ja materiaaleissa, ja markkinoitaessa asumisen ympäristöjä potentiaalisille uusille asukkaille.	Markkinointi-toimenpiteiden lukumäärä eri kanavissa.
ELINVOIMA: <i>Pälkäne on hyvä paikka yrittää ja tehdä työtä. Pälkäneläiset</i>	Yritys- ja yhteisötoiminnan edellytysten parantaminen	Lisätään kuntalaisten ja kausiasukkaiden tietoisuutta paikallisten yritysten tarjoamista tuotteista ja palveluista. Esitellään	Tavoitteena 1 yritys-esittely kuukaudessa. Toteutettu _/12

<p>yhteisöt tukevat kunnan elinvoiman kehittymistä ja positiivista yrityskulttuuria. Kunnan palvelut ja toimintaympäristöt tukevat asukkaiden ja yritysten vireää toimintaa. Elinvoimaiset yritykset ja paikallisyhteisöt ovat tärkeä voimavara.</p>	<p>erilaisia yrityksiä kunnan viestivälineissä.</p> <p>Yrityskäynneillä tiedotetaan työnantaja- ja yrityspalveluiden palvelutarjonnasta</p> <p>Kunnan työttömyysprosentti on viiden alhaisimman kunnan joukossa Pirkanmaalla</p>	<p>Yrityskäyntien määrä. Toteutettu /35</p> <p>Työttömyysprosentti viiden alhaisimman joukossa K/E</p>
--	--	--

Elinvoimapalvelut, ulkoiset ja sisäiset	TP 2023	TA 2024	TA Muutokset 2024	Muutettu TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarvot ja määrärahat							
Myyntituotot	18 413	16 600		16 600	13 700	13 700	13 700
Tuet ja avustukset	141 660	97 680		97 680	143 521	104 521	93 521
Muut toimintatuotot	5 999	5 200		5 200	5 300	5 300	5 300
Toimintatuotot	166 072	119 480		119 480	162 521	123 521	112 521
Henkilöstökulut	-467 457	-557 797		-557 797	-432 933	-353 671	-332 689
Palvelujen ostot	-235 594	-245 654		-245 654	-1 107 345	-1 121 682	-1 141 753
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-22 786	-28 070		-28 070	-29 000	-29 377	-29 906
Avustukset	-130 538	-166 000		-166 000	-471 307	-477 434	-486 028
Muut toimintakulut	-72 676	-63 679	0	-63 679	-82 545	-83 100	-83 878
Toimintakulut	-929 052	-1 061 200	0	-1 061 200	-2 123 130	-2 065 263	-2 074 255
<i>josta sisäiset</i>	<i>-46 809</i>	<i>-9 788</i>		<i>-9 788</i>	<i>-44 356</i>	<i>-44 356</i>	<i>-44 356</i>
Toimintakate	-762 979	-941 720	0	-941 720	-1 960 609	-1 941 742	-1 961 734
<i>josta sisäiset</i>	<i>-46 809</i>	<i>-9 788</i>		<i>-9 788</i>	<i>-44 356</i>	<i>-44 356</i>	<i>-44 356</i>
Tehtävän kokonaiskustannukset	-762 979	-941 720	0	-941 720	-1 960 609	-1 941 742	-1 961 734

Talousarviossa sisäiset erät eivät ole valtuustoon nähden sitovia määrärahoja, vaan ne esitetään informatiivisena tietona.

5.4 Sivistyspalvelut

Ulkoiset tuloarvot ja määrärahat

Sivistyspalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS2027
TOIMINTATUOTOT	1 130 168	921 912	916 657	916 657	916 657
Myyntituotot	590 667	497 065	600 827	600 827	600 827
Maksutuotot	218 079	194 550	181 600	181 600	181 600
Tuet ja avustukset	279 688	224 127	128 000	128 000	128 000
Muut toimintatuotot	41 735	6 170	6 230	6 230	6 230
TOIMINTAKULUT	-10 678 039	-10 710 159	-11 469 706	-11 618 811	-11 827 951
Henkilöstökulut	-8 228 967	-8 179 628	-8 690 136	-8 803 106	-8 961 564
Palvelujen ostot	-1 846 541	-1 812 536	-2 113 005	-2 140 474	-2 179 003

Aineet, tarvikkeet ja tar- varat	-295 344	-372 760	-356 820	-361 459	-367 965
Avustukset	-243 844	-244 000	-217 000	-219 821	-223 778
Muut toimintakulut	-63 343	-101 235	-92 745	-93 950	-95 641
TOIMINTAKATE	-9 547 870	-9 788 247	-10 553 049	-10 702 154	-10 911 294

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden merkitty sinisellä (ulkoisten toimintatuot-
tojen ja –kulujen erotus eli toimintakate).

Tilivelvollinen: sivistysjohtaja Tiina Kivinen

TOIMIALAN TEHTÄVÄ

Sivistyspalveluiden toimialaan kuuluu kasvatus- ja opetuspalveluiden kokonaisuus: varhaiskasvatus, esiope-
tus, perusopetus, lukiokoulutus sekä vapaa sivistystyö. Näiden lisäksi toimialaan kuuluvat kirjasto-, kulttuuri-
, liikunta- ja nuorisopalvelut sekä kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön koordinointi. Kansalais-
opistopalvelut ostetaan Valkeakoski-opistolta.

Kaikille lapsille ja nuorille taataan kasvatukselliset, opetukselliset ja sivistykselliset perusoikeudet. Kaikessa
toiminnassa painotetaan lasten ja nuorten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin merkitystä tasapainoisen kasvun,
kehityksen ja oppimisen edellytyksenä.

TOIMIALAN TOIMINNAN PAINOPISTEET VUONNA 2025

Toiminnan painopisteenä on kaikenikäisten kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen monipuolis-
ten, laadukkaiden ja houkuttelevien palveluiden avulla. Sivistystoimialan eri sektoreiden yhteisenä tavoit-
teena on lisätä ymmärrystä elintapojen vaikutuksesta hyvinvointiin ja terveyteen sekä mahdollistaa ja kan-
nustaa kuntalaisia huolehtimaan omasta fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnistaan. Erityisesti
painotetaan lähiluonnon hyvinvointia, terveyttä ja oppimista tukevien vaikutusten hyödyntämistä luontoläh-
töistä toimintaa sekä luonnon virkistyskäytön mahdollisuuksia ja saavutettavuutta lisäämällä.

Sivistyspalveluiden teemana vuonna 2025 on ”kahden ällän”-hyvinvointi: hyvinvointia Liikunnasta ja Lukemi-
sesta. Arki- ja perheliikunta ovat liikunnan painopisteinä. Monialainen lukutaitotiimi valmistelee toimenpi-
teitä ja suosituksia, joilla saadaan lukeminen osaksi jokaista päivää.

Vuoden 2025 aikana valmistellaan uusi hyvinvointikertomus alkavalle, uudelle valtuuston nelivuotiskaudelle.

Perusopetuksen kahden vuoden välein tehtävä asiakastytyväisyyskysely tehdään alkuvuodesta 2025.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä on keskeistä hyvä yhteistyö ja vuorovaikutus Pirhan toimijoiden
kanssa. Yhteistyön muodot ovat selkeytyneet ja vakiintuneet vähitellen Pirhan saadessa omaa organisaatio-
taan muotoutumaan. Erityisesti opiskeluhuollon osalta yhteistyö ja vuorovaikutus on säännöllistä ja jäseny-
nyttä.

KESKEISET MUUTOKSET TOIMIALAN TOIMINNASSA VUONNA 2025

Peruspetukseen on tulossa merkittäviä lainsäädännöllisiä ja sitä kautta toimintaa vaikuttavia muutoksia
vuonna 2025. Oppimisen tuen järjestäminen muuttuu. Tuen kolmiportaisuudesta luovutaan ja painotetaan

yksilöllistä tukea. Lisäksi perusopetuksen valtakunnallisen tuntijaon minimituntimäärää ollaan korottamassa kolmella vuosiviikkotunnilla. Muutoksen on määrä astua voimaan 1.8.2025 alkavan lukuvuoden alusta.

Paikallisesti varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen resursseja sopeutetaan pienenevään lapsi- ja oppilasmäärään. Valmistavaan opetukseen varataan edelleen resurssi.

5.4.1 Varhaiskasvatus ja esiopetus

Luontotoiminnan Metsätähdet aloitti kolmannen toimintakautensa syksyllä 2024. Toiminta on herättänyt paljon mielenkiintoa myös kuntarajojen ulkopuolella. Se on yksi kuntamme vetovoimatekijä. Profiloituminen luontotoiminnan vahvaksi osaajaksi ja aktiiviseksi hyödyntäjäksi palvelutuotannossa on myös kuntastrategian mukainen elinvoima- ja vetovoimatekijä koko sivistyspalveluissa. Luontotoiminta edistää elinvoiman lisäksi uuden kuntastrategian kahta muutakin kärkiteemaa: hyvinvointia ja kestävä kehitystä. Tavoitteenamme on kehittää luontopainotteista toimintaa edelleen useampaan varhaiskasvatusyksikköön.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuihin tehtiin 1.8.2024 alkaen indeksitarkistus. Tämä tulee edelleen pienentämään asiakasmaksukertymää, joka jää alle 140 000 euroon (2024 TA 154 000 eur.) Asiakasmaksujen laskennalliset tulorajat nousivat, mikä osaltaan pienentää perheiden asiakasmaksujen määrää.

Alle kolmevuotiaiden lasten osuus varhaiskasvatuksessa on tasaantunut. Syyskuun 2024 tilanteen mukaan 1–2-vuotiaita on noin 20 % vähemmän kuin edellisellä vuonna. Näyttää siltä, että vuonna 2025 heidän osuutensa ei enää kasvaisi niin voimakkaasti kuin viimeisen kahden vuoden aikana. Painetta lisäryhmille ei tällä hetkellä ole. Syntyvyyden aleneminen vaikuttaa jo nyt selvästi erityisesti Onkkaalassa olevien vapaiden varhaiskasvatuspaikkojen määrään. Lapsimäärän aleneminen edellyttää palveluverkon jatkuvaa tarkastelua.

Varhaiskasvatuksen asiakastytyväisyyskysely lasten vanhemmille tehdään vuoden 2025 lopulla.

Kostian esiopetuksen toinen ryhmä poistuu 1.8.2025 alkaen.

Esiopetus

Syksyllä 2025 aloittavia esioppilaita tulee lokakuun 2024 tiedon mukaan olemaan 43 (syksyllä 2024 esioppilaita oli 50). Esiopetusryhmät vuonna 2025: Kostian esiopetus, Luontotoiminnan esiopetus Metsätähdet ja Luopioisten esiopetus. Esiopetusta annetaan 700 h/lukuvuosi. Muutokset esiopetuksen järjestämispaikkoihin ovat mahdollisia.

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
HYVINVOINTI: <i>Pätkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin</i>	Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy	Luontotoiminnan kehittäminen edelleen.	Luontotoiminnan painotus 1–2 uuteen yksikköön. K/E
Henkilöstön jaksaminen ja hyvinvointi	Pätkäneen kunnan henkilöstö on osaava, motivoitunut ja hyvinvoiva. Työtä ja työympäristöjä	Työhyvinvointia ja yhteisöllisyyttä lisääviä toimenpiteitä hyvinvoinnin, viihtyvyyden ja motivaation tueksi.	2–4 yhteisöllistä tilaisuutta /vuosi toteutuneiden tilaisuuksien määrä

	kehitetään aktiivisesti ja työssä viihdytään.		
Digitalisaatio	Pätkäneellä edistetään digitaalisten palveluiden käyttöönottoa kuntalaisten hyvinvoinnin, kunnan elinvoiman ja kestävä kehityksen edistämiseksi.	Ohjaamme, opastamme ja kasvatamme lapsia ja heidän perheitään myönteiseen, turvalliseen ja vastuulliseen sosiaalisen median käyttöön.	Vastuullinen sosiaalisen median käyttö otetaan osaksi Vasu-keskusteluita. K/E

VARHAISKASVATUS, TOIMINTAMUOTOKOHTAISET, ULKOISET KULUT

Yksikkö/toimintamuoto	TP 2023 henkilöstökulut	TP 2023 toimintakulut	TA 2024 henkilöstökulut	TA 2024 toimintakulut	TA 2025 henkilöstökulut	TA 2025 toimintakulut
Varhaiskasvatuksen keskitetyt palvelut	274 846	340 865	371 874	406 994	385 575	427 091
Päiväkodit	1 641 528	1 691 541	1 415 076	1 463 193	1 788 619	1 838 454
Ryhmäperhe- ja perhepäivähoito	210 160	314 424	180 417	193 172	207 418	215 767
Esiopetus+ 2.vuotinen esiopetus ja niiden täydentävä varhaiskasvatus	676 649	754 879	621 467	698 871	565 721	681 953
Yhteensä	2 803 183	3 101 709	2 588 834	2 762 230	2 947 334	3 163 265

5.4.2 Perusopetus, lukiokoulutus ja vapaa sivistystyö

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
HYVINVOINTI: <i>Pätkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin</i>	Hyvinvointia tukevien palveluiden kehittäminen eri ikäryhmät huomioiden	lukutaitotyö: lukeminen osaksi jokaista päivää – hyvinvointia lukemisesta	Lukukaari -lukutaitoa edistävän toimintamallin kehittäminen ja käyttöönotto K/E
HYVINVOINTI: <i>Pätkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin</i>	Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy	Alkuluokkatoimintamalli joustavaan esi- ja perusopetukseen: vain sujuvalla lukutaidolla eteenpäin koulupolulla	Alkuluokka-toiminnan malli luotu ja siihen liittyvät henkilöstön koulutustarpeet kartoitettu K/E
DIGITALISAATIO	Pätkäneellä edistetään digitaalisten palveluiden käyttöönottoa kuntalaisten hyvinvoinnin, kunnan elinvoiman ja kestävä kehityksen edistämiseksi.	Perusopetuksen TVT-suunnitelman päivitys	Suunnitelma päivitetty K/E

Yksikkö	TP 2023 henkilöstökulut	TP 2023 toimintakulut	TA 2024 henkilöstökulut	TA 2024 toimintakulut	TA 2025 henkilöstökulut	TA 2025 toimintakulut
Aitoon koulu	266 295	299 824	222 122	270 669	212 671	315 249
Kirkonkylän koulu	272 169	350 580	280 847	382 374	272 754	398 280
Yhtenäiskoulu, 1-6	1 701 985	2 118 009	1 797 220	2 249 316	1 827 171	2 301 913
Yhtenäiskoulu, 7-9	1 470 417	1 723 168	1 490 242	1764 165	1 567 066	1 929 210

Yksikkökohtaiset menot (netto), euroa/oppilas

Yksikkö	TP2023	TA2024	TA 2025	Oppilaita 20.9.2023	Oppilaita 20.9.2024	Oppilaita 1.8.2025*
Aitoon koulu	14 305	15 688	11 061	37	28	30
Luop. kk koulu	11 605	12 692	11 322	47	45	33
Yhtenäiskoulu 1-6	9 088	9 769	8 092	309	297	279
Yhtenäiskoulu 7-9	10 871	11 876	10 995	187	180	174
Oppilaita yhteensä				580	550	516

*ennuste

5.4.3 Kirjastopalvelut

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
HYVINVOINTI: <i>Kuntalaisten hyvinvointia tukevien palvelujen kehittäminen eri ikäryhmät huomioiden</i>	Kuntalaisia tuetaan ja kannustetaan hyvinvointia tukevaan elämäntapaan.	Lukuohjaus vähän lukeville henkilökohtaisesti tai pienryhmille sekä lukuystävä-toiminnan luominen yhdessä hyvinvointi- ja kulttuuripalveluiden kanssa	Lukuohjaukseen osallistuvien määrä; toteutus opettajien kanssa sovittusti ja tarjoaminen myös aikuisille. Lukuystävä-toiminnan aloittaminen. K/E

Tunnuslukuja:

2023	Pälkäne	Maaseutumaiset kunnat	Koko maa
Kirjaston palkkaamat htv:t / 1000 asukasta	0,66	0,83	0,69
Kokonaislainaus / asukasluku	16,38	13,89	15
Toimintakulut / kokonaislainaus	3,65	5,49	4,31
Toimintakulut / asukas	59,77	76,25	64,66
Henkilöstökulut / asukas	30,40	37,08	32,47

Tilastoja Pälkäneen kirjaston toimipaikoista:

Toimipaikka	Lainat 2022	Lainat 2023	Lainat / palveluaukiolotunti 2023	Fyysiset käynnit 2023 ja käynnit / palveluaukiolotunti
Pääkirjasto	85 206	83 838	48,2	48 925 ja 28,1
Luopioisten kirjasto	14 658	16 966	34,3	13 503 ja 27,3
Aitoon lainausasema	2 606	1 919	10,8	3 017 ja 16,9
Laitikkalan lainausasema	617	523	5,4	249 ja 2,6
Sappeen lainausasema	579	459	5,4	226 ja 2,6
Kirjastoauto, Kuohijoki	206	282	40,3	70 ja 10
	103 872 + 38 kaukolainaa = 103 910	103 987 + 34 kaukolainaa = 104 021		

Lisäksi Pälkäneen laskennallinen osuus Piki-kirjastojen yhteisten e-kirjojen lainoista vuonna 2023 oli 2491 ja e-lehtien käyttökerroista 5663.

5.4.4 Kulttuuripalvelut

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
HYVINVOINTI: <i>Pälkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin</i>	Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy	Kulttuuriluotsi-toiminnan mallintaminen ja aloittaminen	Kulttuuriluotsitoiminta aloitettu K/E
	Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy	Lukureseptin laajentaminen alakoulun lääkärintarkastuksen yhteyteen	Lukuresepti on käytössä myös alakoulussa K/E

	Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy	Kulttuuripolun laajentaminen esikoululaisille	Kulttuuripolku on käytössä myös esikoulussa K/E
ELINVOIMA: <i>Kunnan palvelut ja toimintaympäristö tukevat asukkaiden ja yritysten vireää toimintaa. Elinvoimaiset paikallisyhteisöt ja yritykset ovat tärkeä voimavara.</i>	Yritys- ja yhteisötoiminnan edellytysten parantaminen	Opaskoulutuksen järjestäminen	Opaskoulutuksia on järjestetty K/E
		Osallistavan Kulttuuripöytä-toiminnan aloitus	Kulttuuripöytä on kokoonnutunut 2 – 3 kertaa toteutuneiden kertojen määrä

5.4.5 Liikuntapalvelut

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.</i>	Kunta kuulee ja osallistaa kuntalaisia	Liikuntapalvelujen kuntalaiskyselyn toteutus ja toimenpideohjelman laatiminen.	Liikuntapalvelujen toimenpideohjelman laatiminen kyselyä hyödyntäen vuosille 2026-2029. K/E
HYVINVOINTI: <i>Pätkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin</i>	Hyvinvointia tukevien palveluiden kehittäminen eri ikäryhmät huomioiden	Liikuntaneuvonnan palveluketjun kehittäminen. Liikuntapalvelujen ja hyvinvointialueen sekä muiden toimijoiden yhteistyömallin luominen.	Liikuntaneuvonnan toimintamallin mallintaminen ja juurruttaminen osaksi liikuntapalvelujen palvelurakennetta. K/E
	Hyvinvointia tukevien palveluiden kehittäminen eri ikäryhmät huomioiden	Lasten liikunnan lisääminen koulussa ja vapaa-ajalla yhteistyössä koulun sekä kolmannen sektorin kanssa.	Tapahtumien ja toimintojen yhteissuunnittelu sekä toteutus. Uusia tapahtumia tai toimintamuotoja 3-4 kpl/v.

5.4.6 Nuorisopalvelut

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
HYVINVOINTI: <i>Pätkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin</i>	Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy	Nuorisopalvelut tarjoaa toimintaa luonnossa, yön yli retkiä ja muita aktiviteetteja, mm. Nuku yö ulkona	Luonnossa tapahtuvassa toiminnassa tavoitettujen/kohdattujen nuorten määrä 100 nuorta
	Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy	Koulunuorisotyö: Jatkuvan ryhmäytämisen mallin luominen	Jatkuvan ryhmäytämisen toimintamalli luotu K/E

Sivistyspalvelut, ulkoiset ja sisäiset	TP 2023	TA 2024	TA Muutokset 2024	Muutettu TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat							
Myyntituotot	591 164	497 065		497 065	600 827	600 827	600 827
Maksutuotot	218 079	194 550	0	194 550	181 600	181 600	181 600
Tuet ja avustukset	279 688	224 127		224 127	128 000	128 000	128 000
Muut toimintatuotot	41 735	6 170		6 170	6 230	6 230	6 230
Toimintatuotot	1 130 666	921 912	0	921 912	916 657	916 657	916 657
<i>josta sisäiset</i>	<i>497</i>						
Henkilöstökulut	-8 228 967	-8 179 628		-8 179 628	-8 690 136	-8 803 106	-8 961 564
Palvelujen ostot	-3 674 128	-3 895 065	-26 720	-3 921 785	-4 161 841	-4 189 310	-4 227 839
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-295 344	-372 760		-372 760	-356 820	-361 459	-367 965
Avustukset	-243 844	-244 000		-244 000	-217 000	-219 821	-223 778
Muut toimintakulut	-1 983 950	-1 847 673		-1 847 673	-2 012 305	-2 013 511	-2 015 202
Toimintakulut	-14 426 234	-14 539 126	-26 720	-14 565 846	-15 438 102	-15 587 207	-15 796 347
<i>josta sisäiset</i>	<i>-3 748 195</i>	<i>-3 828 967</i>		<i>-3 828 967</i>	<i>-3 968 396</i>	<i>-3 968 396</i>	<i>-3 968 396</i>
Toimintakate	-13 295 568	-13 617 214	-26 720	-13 643 934	-14 521 445	-14 670 550	-14 879 690
<i>josta sisäiset</i>	<i>-3 747 698</i>	<i>-3 828 967</i>		<i>-3 828 967</i>	<i>-3 968 396</i>	<i>-3 968 396</i>	<i>-3 968 396</i>
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-4 066	-1 944		-1 944	-3 231	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-13 299 634	-13 619 158	-26 720	-13 645 878	-14 524 675	-14 670 550	-14 879 690

Talousarviossa sisäiset erät eivät ole valtuustoon nähden sitovia määrärahoja, vaan ne esitetään informatiivisena tietona.

5.5 Talous- ja tukipalvelut

Ulkoiset tuloarviot ja määrärahat

Talous- ja tukipalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
TOIMINTATUOTOT	78 774	37 209	16 360		
Myyntituotot	21 372				
Tuet ja avustukset	50 882	37 209	16 360		
Muut toimintatuotot	6 521				
TOIMINTAKULUT	-2 203 715	-2 418 467	-2 439 127	-2 470 263	-2 513 726

Henkilöstökulut	-1 330 435	-1 424 828	-1 513 187	-1 532 858	-1 560 450
Palvelujen ostot	-451 845	-485 842	-427 685	-432 671	-439 458
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-417 569	-498 040	-491 630	-498 022	-506 986
Muut toimintakulut	-3 867	-9 757	-6 625	-6 712	-6 832
TOIMINTAKATE	-2 124 941	-2 381 258	-2 422 767	-2 470 263	-2 513 726

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden merkattu sinisellä (ulkoisten toiminta tuottojen ja –kulujen erotus eli toimintakate).

Tilivelvollinen: talousjohtaja Markus Jaakkola

TOIMIALAN TEHTÄVÄ

Talous- ja tukipalveluiden toimiala sisältää laskentapalveluiden, keskitettyjen hankintapalveluiden, ruoka- ja siivouspalveluiden sekä asiakaspalvelun määrärahat. Talouspalvelut tukevat kunnan ja kuntakonsernin strategista johtamista sekä toimialojen ja kuntakonsernin toimintaa taloushallinnon rutiini- ja asiantuntijapalveluilla. Talouspalvelut tuottavat virallisen talousraportoinnin kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle, vastaavat taloustietojen lakisääteisestä raportoinnista Valtiokonttorille sekä toteuttavat johdon raportoinnin kehittämistä. Talouspalvelut koordinoivat myös yhteistyötä ulkoiseen palveluntuottajaan Sarastia Oy:hyn taloushallinnon asioissa. Ruoka- ja siivouspalvelut tuottavat ruokapalvelua kunnan varhaiskasvatukselle sekä kouluille ja lisäksi siivouspalvelua kunnan eri kohteisiin sekä pieniltä osin myös Pirkanmaan hyvinvointialueelle.

TOIMIALAN TOIMINNAN PAINOPISTEET VUONNA 2025

Talouspalveluiden painopisteenä on kunnan kokonaistaloudellinen seuranta ja ohjaus yhdessä muiden toimialojen ja toimintayksiköiden kanssa. Sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä pelastuspalvelujen siirtyminen hyvinvointialueille vaikutti kuntien rahoitus pohjaan merkittävästi. Lisäksi kuntien rahoitusjärjestelmän uudistaminen on käynnistetty. Työllisyyspalveluiden siirtyminen kunnille kokonaisuudessaan vuoden 2025 alusta alkaen tuo mukanaan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia, kuten myös vähenevät valtionosuudet. Pälkäneen kunnalla ja kuntakonserniin kuuluvilla yhtiöillä on myös edessään merkittäviä investointeja lähivuosina, joiden taloudellisten vaikutusten huomioiminen on tärkeää kuntakonsernin talouden kokonaisuuden kestävyuden kannalta.

KESKEISET MUUTOKSET TOIMIALAN TOIMINNASSA VUONNA 2025

Talouspalveluiden toiminnassa ei havaittavissa olennaisia muutoksia. Kunnan talouden tasapainotusohjelman hyväksyminen ja toimenpiteiden toteuttaminen on tärkeää, jotta käyttötalous saadaan tasapainoon vuoteen 2028 mennessä. Siivouspalveluissa siivouskohteisen mitoitusten päivittäminen on keskeisenä tavoitteena.

TALOUS- JA TUKIPALVELUIDEN TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.</i>	Kunnan talous on tasapainossa.	Talouden tasapainotusohjelman laatiminen ja täytäntöönpano.	Talouden tasapainotusohjelma on laadittu ja täytäntöönpano aloitettu talouden tasapainoon saamiseksi. K/E
	Kunnan talous on tasapainossa	Siivouskohteiden mitoitusten päivitys	Mitoitukset päivitetty ja ehdotus henkilöstöressurssien sopeuttamisesta tehtynä päivitettyjä mitoituksia vastaavaksi. K/E
	Kunnan talous on tasapainossa	Palvelukuvausten laatutason ja työtehtävien päivitys uusia mitoituksia vastaaviksi	Työt organisoituna päivitettyjen palvelukuvausten mukaisiksi. K/E
	Päätöksissä, hankinnoissa ja toiminnassa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja	Hiilijalanjälkilaskuri ohjamaan ruokalistan ja reseptiikan suunnittelua. Kuntalaisille mahdollisuus nähdä ateriatuotannon ympäristövaikutus	Hiilijalanjälkilaskuri käytössä. K/E
	Kunta kuulee ja osallistaa kuntalaisia	Kouluruokaraadin perustaminen	Ruokaraati perustettu ja kokoontuminen vähintään 2 kertaa vuodessa. Toteutuneiden kokoontumisten määrä
HYVINVOINTI: Pälkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin. DIGITALISAATIO	Henkilöstön jaksaminen ja hyvinvointi Pälkäneellä edistetään digitaalisten palveluiden käyttöönottoa kuntalaisten hyvinvoinnin, kunnan elinvoiman ja kestävä kehityksen lisäämiseksi.	Automatisaation parantaminen keskeisissä talousdokumenteissa (talousarvio, tilinpäätös, osavuosi-katsaukset jne.)	Automatisaatiota saatu hyödynnettyä keskeisissä talousdokumenteissa vuoden 2025 aikana (vähintään yhdessä) sekä erityisesti vuoden 2026 talousarviovalmistelussa. K/E

Talous- ja tukipalvelut, ulkoiset ja sisäiset	TP 2023	TA 2024	TA Muutokset 2024	Muutettu TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat							
Myyntituotot	1 734 651	1 912 185		1 912 185	1 910 584	1 910 584	1 910 584
Tuet ja avustukset	50 882	37 209		37 209	16 360		
Muut toimintatuotot	6 521						
Toimintatuotot	1 792 053	1 949 394		1 949 394	1 926 944	1 910 584	1 910 584
<i>josta sisäiset</i>	<i>1 713 279</i>	<i>1 912 185</i>		<i>1 912 185</i>	<i>1 910 584</i>	<i>1 910 584</i>	<i>1 910 584</i>
Henkilöstökulut	-1 330 435	-1 424 828		-1 424 828	-1 513 187	-1 532 858	-1 560 450
Palvelujen ostot	-472 989	-501 358		-501 358	-441 368	-446 354	-453 141
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-417 569	-498 040		-498 040	-491 630	-498 022	-506 986
Muut toimintakulut	-87 542	-75 129		-75 129	-90 301	-90 387	-90 508
Toimintakulut	-2 308 535	-2 499 354		-2 499 354	-2 536 486	-2 567 621	-2 611 085
<i>josta sisäiset</i>	<i>-104 820</i>	<i>-80 887</i>		<i>-80 887</i>	<i>-97 359</i>	<i>-97 359</i>	<i>-97 359</i>
Toimintakate	-516 482	-549 960		-549 960	-609 542	-657 037	-700 501
<i>josta sisäiset</i>	<i>1 608 459</i>	<i>1 831 298</i>		<i>1 831 298</i>	<i>1 813 225</i>	<i>1 813 225</i>	<i>1 813 225</i>
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-3 348						
Tehtävän kokonaiskustannukset	-519 830	-549 960	0	-549 960	-609 542	-657 037	-700 501

Talousarviossa sisäiset erät eivät ole valtuustoon nähden sitovia määrärahoja, vaan ne esitetään informatiivisena tietona.

5.6 Sosiaali- ja terveystalouseläiset

Sosiaali- ja terveystalouseläiset pitävät sisällään ympäristöterveydenhuollon palvelut, jotka Tampereen kaupunki järjestää.

Ulkoiset tuloarviot ja määrärahat

Sosiaali- ja terveystalouseläiset	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
TOIMINTATUOTOT	114 476				
Myyntituotot	108 694				
Tuet ja avustukset	539				
Muut toimintatuotot	5 243				
TOIMINTAKULUT	-519 348	-183 911	-191 639	-194 087	-197 520
Henkilöstökulut	-5 609	-3 811	-3 336	-3 336	-3 336
Palvelujen ostot	-406 664	-180 100	-188 303	-190 751	-194 184
Muut toimintakulut	-107 075				
TOIMINTAKATE	-404 871	-183 911	-191 639	-194 087	-197 520

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden merkattu sisäisellä (ulkoisten toimintatuottojen ja -kulujen erotus eli toimintakate).

Tilivelvollinen: kunnanjohtaja Pauliina Pikka

5.7 Tekniset palvelut

Ulkoiset tuloarviot ja määrärahat

Tekniset palvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
TOIMINTATUOTOT	1 837 512	1 652 865	1 708 090	764 290	764 290
Myyntituotot	256 225	221 550	221 850	221 850	221 850
Tuet ja avustukset	16 596	7 320	16 150	7 350	7 350
Muut toimintatuotot	1 564 690	1 423 995	1 470 090	535 090	535 090
TOIMINTAKULUT	-3 377 246	-3 553 519	-3 649 897	-3 394 015	-3 752 947
Henkilöstökulut	-610 121	-617 564	-683 015	-639 798	-651 315
Palvelujen ostot	-1 187 529	-1 299 376	-1 308 580	-1 231 970	-1 254 146
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 273 194	-1 183 023	-1 290 811	-1 151 539	-1 172 267
Avustukset		-125 000	-120 000	-120 000	-120 000
Muut toimintakulut	-306 402	-328 556	-247 491	-250 708	-555 221
TOIMINTAKATE	-1 539 734	-1 900 654	-1 941 807	-2 629 725	-2 988 657

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden merkattu sinisellä (ulkoisten toimintatuottojen ja –kulujen erotus eli toimintakate).

Tilivelvollinen: tekninen johtaja Harri Apell

TOIMIALAN TEHTÄVÄ

Teknisten palveluiden toimialan päätehtävänä on rakentamisen valvonnan, ympäristönsuojelun, katu- ja liikenneverkoston, kunnan kiinteistöjen rakentamisen- ja ylläpidon, maankäytön suunnittelun, vesihuoltolaitoksen sekä teknisen huollon hoitaminen, kehittäminen ja yhteensovittaminen kunnassa siten, että kuntalaisilla on nyt ja tulevaisuudessa terveellinen, turvallinen, virikkeellinen ja viihtyisä elinympäristö. Toimialan tehtävänä on osaltaan huolehtia, että kunnan järjestämät palvelut pystytään järjestämään asianmukaisesti hoidetussa ympäristössä ja elinkeinoelämän toimintaedellytykset ja kehittyminen on turvattu.

Toimiala jakaantuu teknisen lautakunnan sekä ympäristö- ja rakennusjaoksen alaiseen toimintaan. Lisäksi toimialan palveluista maankäyttö on kunnanhallituksen alaista toimintaa. Liikunta- ja vapaa-aikatoimen ylläpito- ja kiinteistökulut kuuluvat teknisen lautakunnan alaisuuteen, toiminta sen sijaan sivistystoimen alaisuuteen. Vesihuoltolaitos on kunnan kirjanpidosta eriytetty taseyksikkö, jonka johtokuntana toimii tekninen lautakunta. Kunnan metsäomaisuutta hoitaa kunnanhallituksen nimeämä metsätoimikunta, johon on jäseniksi nimetty myös teknisen toimialan edustajat.

TOIMIALAN TOIMINNAN PAINOPISTEET VUONNA 2025

Teknisten palveluiden toiminnan painopiste tulee painottumaan uuden koulurakennuksen rakentamiseen.

Kiinteistökehityksessä energiaseurannan kehittäminen ja toimenpiteiden toteuttaminen käyttötalouden ja investointiohjelman puitteissa HINKU- ja KETS tavoitteiden mukaisesti jatkuu.

Vesihuoltolaitoksen toiminnan turvaaminen tulevaisuudessa ja siihen liittyvä omaisuudenhallintasuunnitelman laadinta tulee olemaan vesihuoltolaitoksen painopiste. Laitoksen on kyettävä huolehtimaan vesihuollosta ja vastaamaan toimintavarmuudesta pitkällä aikavälillä. Toiminnan on oltava kustannuskattavaa.

KESKEISET MUUTOKSET TOIMIALAN TOIMINNASSA VUONNA 2025

Sote kiinteistöt

Toimitilojen vuokrauksen jatkaminen hyvinvointialueille ajanjakson jälkeen edellyttää toiminnan yhtiöittämistä. Velvoite perustuu kuntalain (410/2015) 126 §:ään, jonka mukaan kunnan harjoittaessa tehtäviään kilpailutilanteessa markkinoilla toimintamuodon on oltava osakeyhtiö, osuuskunta, yhdistys tai säätiö. Tekniset palvelut tulevat joka tapauksessa huolehtimaan kiinteistönhoidosta, kuten tähänkin saakka.

Luopioisten Lämpölaitos

Luopioisten vuonna 2025 valmistuvan lämpölaitoksen käyttö tulee siirtää samoin perustein, kuin edellä, kokonaisuudessaan yhtiömuotoisen toimielimen hoidettavaksi.

TEKNISTEN PALVELUIDEN TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.</i>	Päätöksissä ja hankinnoissa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja	Energiakartoitusten tekeminen kunnan kouluissa, päiväkodeissa, liikuntahalleissa, kirjastoissa sote-rakennuksissa sekä kunnantalolla. Kartoitukset liittyvät KETS tavoitteisiin.	Kartoitukset on tehty K/E
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.</i>	Päätöksissä ja hankinnoissa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja	Katuvalaistus on kokonaisuudessaan vaihdettu led-valaistukseksi.	Vaihto on suoritettu K/E
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.</i>	Päätöksissä ja hankinnoissa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja	Energiatodistusten päivitys kunnan kouluissa, päiväkodeissa, liikuntahalleissa, kirjastoissa, sote-rakennuksissa sekä kunnantalolla.	Todistukset on laadittu K/E

Tekniset palvelut, ulkoiset ja sisäiset	TP 2023	TA 2024	TA Muutokset 2024	Muutettu TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat							
Myyntituotot	258 679	221 550		221 550	221 850	221 850	221 850
Tuet ja avustukset	16 596	7 320		7 320	16 150	7 350	7 350
Muut toimintatuotot	3 681 712	3 306 974		3 306 974	3 586 542	2 651 542	2 651 542
Toimintatuotot	3 956 987	3 535 844		3 535 844	3 824 542	2 880 742	2 880 742
<i>josta sisäiset</i>	<i>2 119 475</i>	<i>1 882 979</i>		<i>1 882 979</i>	<i>2 116 452</i>	<i>2 116 452</i>	<i>2 116 452</i>
Henkilöstökulut	-610 121	-617 564		-617 564	-683 015	-639 798	-651 315
Palvelujen ostot	-1 319 666	-1 422 801		-1 422 801	-1 433 883	-1 357 273	-1 379 448
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 296 973	-1 205 662		-1 205 662	-1 314 951	-1 175 679	-1 196 407
Avustukset		-125 000		-125 000	-120 000	-120 000	-120 000
Muut toimintakulut	-315 040	-340 724		-340 724	-256 089	-259 306	-563 819
Toimintakulut	-3 541 800	-3 711 751		-3 711 751	-3 807 938	-3 552 056	-3 910 988
<i>josta sisäiset</i>	<i>-164 555</i>	<i>-158 232</i>		<i>-158 232</i>	<i>-158 041</i>	<i>-158 041</i>	<i>-158 041</i>
Toimintakate	415 187	-175 907		-175 907	16 604	-671 314	-1 030 246
<i>josta sisäiset</i>	<i>1 954 921</i>	<i>1 724 746</i>		<i>1 724 746</i>	<i>1 958 411</i>	<i>1 958 411</i>	<i>1 958 411</i>
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-1 790 575	-1 908 479		-1 908 479	-2 085 536	-1 794 498	-1 765 422
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 375 389	-2 084 386		0	-2 084 386	-2 465 812	-2 795 668

Talousarviossa sisäiset erät eivät ole valtuustoon nähden sitovia määrärahoja, vaan ne esitetään informatiivisena tietona.

5.7.1 Maankäyttö ja kaavoitus

Ulkoiset tuloarviot ja määrärahat

Maankäyttö ja kaavoitus	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
TOIMINTATUOTOT	19 581	10 093	10 000	10 000	10 000
Maksutuotot	19 451	10 000	10 000	10 000	10 000
Tuet ja avustukset	130	93			
TOIMINTAKULUT	-141 303	-123 882	-125 423	-127 034	-129 297
Henkilöstökulut	-57 258	-57 501	-59 195	-59 962	-61 039
Palvelujen ostot	-82 465	-65 550	-65 400	-66 236	-67 409
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-105	-150	-150	-150	-150
Muut toimintakulut	-1 475	-681	-678	-686	-699
TOIMINTAKATE	-121 722	-113 789	-115 423	-117 034	-119 297

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden merkattu sinisellä (ulkoisten toimintatuottojen ja -kulujen erotus eli toimintakate).

Tilivelvollinen: kunnanjohtaja Pauliina Pikka ja tekninen johtaja Harri Apell

TOIMIALAN TEHTÄVÄ

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
HYVINVOINTI: <i>Pälkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin.</i>	<i>Pälkäneen kunnan tavoitteena on hyvinvoivat ja onnelliset asukkaat. Palveluita pyritään järjestämään hyvinvointivaikutuksia ennakoiden ja syrjäytymistä ehkäisten. Palveluiden järjestämisessä huomioidaan haavoittuvassa asemassa olevat asukasryhmät.</i>	Uuden yhtenäiskoulun asemakaavan valmistuminen ja uudisrakennuksen rakentamisen mahdollistaminen Kostia-areenan välittömään läheisyyteen.	Uuden yhtenäiskoulun asemakaava on hyväksytty 30.6.2025 mennessä. K/E
ELINVOIMA: <i>Kunnan palvelut ja toimintaympäristö tukevat asukkaiden ja yritysten vireää toimintaa. Elinvoimaiset paikallisyhteisöt ja yritykset ovat tärkeä voimavara.</i>	Yritys- ja yhteisötoiminnan edellytysten parantaminen	Kankaanmaan uuden yritys-/teollisuusalueen asemakaavan valmistuminen	Kaava hyväksytty vuoden loppuun mennessä K/E
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Päätöksissä, hankinnoissa ja toiminnassa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja</i>	Pälkäneen kunta on sitoutunut toteuttamaan Etelä-Pirkanmaan ympäristöohjelmaa. Päätöksiä ja hankintoja tehdessä arvioidaan niiden ympäristövaikutuksia.	Kestävän kehityksen arvojen huomioiminen kaavoituksessa ja toteutuksessa, esim. kestävä liikunnan ratkaisut ja toteutusvaiheen hiilipäästöjen minimoiminen.	Kestävän kehityksen arvot huomioitu vuonna 2025 valmistuneissa kaavoissa. K/E

TOIMIALAN TOIMINNAN PAINOPISTEET VUONNA 2025

Vuoden 2025 tärkein kaavoitushanke on Pälkäneen uuden yhtenäiskoulun alueen asemakaavan valmistuminen ja sen myötä kouluhankkeen rakentamisen toteuttamisen mahdollistaminen. Kaava-alue käsittää rakentamisalan lisäksi myös kouluympäristölle tärkeän liikenneinfran, jonka tavoitteena on mahdollisimman turvallinen liikenneympäristö, joka mahdollistaa ja edistää kouluun kulkemista jalan tai pyörällä.

Kankaanmaan teollisuus- ja yritysalueen kaavoituksen valmistuminen on toinen suurempi kaavahanke vuonna 2025. Alueen valmistumisen myötä kunta on kaavoittanut merkittävän määrän uusia teollisuus- ja yritystontteja hyvin saavutettavalla sijainnilla Lahdentien välittömässä läheisyydessä.

Maankäytön suunnittelussa ja kaavoitustyössä huomioidaan kestävä kehityksen arvot tavoiteltaessa kunnan hiilineutraaliutta. Osana tätä edistetään kestävää liikumista.

KESKEISET MUUTOKSET TOIMIALAN TOIMINNASSA VUONNA 2025

Toimialalla ei ole merkittäviä henkilöstö- tai talousmuutoksia.

Maankäyttö ja kaavoitus, ulkoiset ja sisäiset	TP 2023	TA 2024	TA Muutokset 2024	Muutettu TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat							
Maksutuotot	19 451	10 000		10 000	10 000	10 000	10 000
Tuet ja avustukset	130	93		93			
Toimintatuotot	19 581	10 093		10 093	10 000	10 000	10 000
Henkilöstökulut	-57 258	-57 501		-57 501	-59 195	-59 962	-61 039
Palvelujen ostot	-87 102	-67 837		-67 837	-67 417	-68 253	-69 426
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-105	-150		-150	-150	-150	-150
Muut toimintakulut	-7 945	-3 511		-3 511	-7 148	-7 156	-7 169
Toimintakulut	-152 410	-128 999		-128 999	-133 911	-135 521	-137 785
<i>josta sisäiset</i>	<i>-11 107</i>	<i>-5 117</i>		<i>-5 117</i>	<i>-8 487</i>	<i>-8 487</i>	<i>-8 487</i>
Toimintakate	-132 829	-118 906		-118 906	-123 911	-125 521	-127 785
<i>josta sisäiset</i>	<i>-11 107</i>	<i>-5 117</i>		<i>-5 117</i>	<i>-8 487</i>	<i>-8 487</i>	<i>-8 487</i>
Tehtävän kokonaiskustannukset	-132 829	-118 906	0	-118 906	-123 911	-125 521	-127 785

Talousarviossa sisäiset erät eivät ole valtuustoon nähden sitovia määrärahoja, vaan ne esitetään informatiivisena tietona.

5.7.2 Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu

Ulkoiset tuloarviot ja määrärahat

Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
TOIMINTATUOTOT	168 790	142 470	135 360	126 586	128 811
Myyntituotot	1 113	5 000	3 000	3 000	3 000
Maksutuotot	155 106	137 000	122 000	123 586	125 811
Tuet ja avustukset	12 571	470	10 360		
TOIMINTAKULUT	-475 433	-369 906	-446 609	-427 355	-435 048
Henkilöstökulut	-247 051	-247 344	-280 093	-258 675	-263 331
Palvelujen ostot	-105 778	-104 845	-142 990	-144 849	-147 456
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 194	-15 600	-21 850	-22 134	-22 532
Avustukset *	-115 261				
Muut toimintakulut	-5 150	-2 117	- 1 676	-1 698	-1 728
TOIMINTAKATE	-306 643	-227 436	-311 249	-300 769	-306 237

*Yksityistieavustukset siirtyvät TA2024 alkaen rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun alta teknisten palveluiden alle.

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden merkattu sinisellä (ulkoisten toimintatuottojen ja -kulujen erotus eli toimintakate).

Tilivelvollinen: tekninen johtaja Harri Apell ja johtava rakennustarkastaja Arttu Jokinen

TOIMIALAN TEHTÄVÄ

Rakennus- ja ympäristöjaosto huolehtii sekä luontaisen että rakennetun elinympäristön monimuotoisuuden, viihtyvyyden, kauneusarvojen, terveellisyyden, turvallisuuden ja hyvän rakentamistavan säilymisestä ja edistämistä. Jaoston toimialaan kuuluu myös ympäristönsuojelun, luonnonsuojelun ja rakentamisen ohjauksen ja neuvonnan järjestäminen sekä lakisääteinen rakentamisen valvonta. Jaosto hoitaa eri laeissa ja muualla rakennusvalvontaviranomaiselle ja ympäristönsuojeluviranomaiselle määrätty tehtävät, ellei niitä ole hallintosäännössä delegoitu rakennus- ja ympäristöjaoston alaiselle viranhaltijalle.

TOIMIALAN TOIMINNAN PAINOPISTEET VUONNA 2025

Ympäristöyksikön toiminnan painopisteenä on jatkuvasti laadukkaiden ja luotettavien viranomaispalvelujen tuottaminen. Rakennusvalvonnan sähköisten palvelujen painopisteenä ovat sähköisen asioinnin ja arkistoinnin kehittäminen sekä tehokkaampien toimintatapojen käyttöönotto. Rakennusvalvonnan sähköisten palveluiden ja katselmuslomakkeiden käytön kehittäminen on yksi tehokkuutta parantamista toimenpiteistä.

Osaltaan valmistaudutaan tulevan rakentamislain tuomien muutosten käyttöönottoon ja rakennetun ympäristön tietojärjestelmän (Ryhti) vaatimiin muutoksiin. Kun näkemys uuden lainsäädännön muutoksista toimintaan selkiytyy, reagoidaan muutoksiin tarpeenmukaisilla toimilla.

Pirkanmaan ELY-keskus on tehnyt aloitteen Pälkäneen pohjavesialueiden suojelusuunnitelman päivittämisestä. Edelliset laaditut suunnitelmat ovat vuosilta 2004 (Luopioinen) ja 2014 (Pälkäne). Suojelusuunnitelman laatimisella pyritään ennaltaehkäisemään pohjavesialueen pohjaveden laadun heikkenemistä sekä turvaamaan alueen pohjaveden määrällistä tilaa rajoittamatta kuitenkaan tarpeettomasti alueen maankäyttöä. Suojelusuunnitelman päivittämiseen tullaan hakemaan ELY-keskuksen avustusta.

Pälkäneen vesistöjen seuranta toteutetaan yhteistyössä Aito Suvi Ry:n kanssa. Pohjana seurannalle toimii SUVI-hankkeen tilaama ja Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry:n toteuttama Pälkäneen kunnan vesistöjen seurantaohjelma vuosille 2023–2027.

Ympäristöyksikön talousarviossa on huomioitu myös ensimmäistä kertaa ilmastotyön toteuttamisen kustannukset. Osa kustannuksista syntyy Etelä-Pirkanmaan kuntien yhteisen ilmastoasiantuntijan ja Ilmastovahti-palvelun kustannuksista, mutta tällä halutaan myös mahdollistaa erilaisten kunnan hiilineutraalisuutta tukevien toimenpiteiden suunnittelu ja toteuttaminen.

KESKEISET MUUTOKSET TOIMIALAN TOIMINNASSA VUONNA 2025

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
<i>HYVINVOINTI: Pälkäneläiset ovat aktiivisia ja voivat hyvin</i>	Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy	Rakennusjärjestyksen päivitystyön saattaminen loppuun voimaan tulevan rakentamislain ja sen muuttamisesta annetun lain vaatimusten mukaiseksi ja Pälkäneen kunnan ominaispiirteet huomioivaksi.	Toteutunut K/E
<i>ELINVOIMA: Kunnan palvelut ja toimintaympäristö</i>	Positiivinen muuttovirta	Käsittelyvalmiiden uudisrakentamisen lupien käsittelyaika alle 21 vrk.	Toteutunut K/E

<i>tukevat asukkaiden ja yritysten vireää toimintaa. Elinvoimaiset paikallisyhteisöt ja yritykset ovat tärkeä voimavara.</i>			
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.</i>	Kunnan talous on tasapainossa.	Rakennusvalvonnan taksan päivitys uudetaan, kun rakentamislain vaikutukset pystytään arvioimaan riittävän kattavasti.	Toteutunut K/E
	Päätöksissä ja hankinnoissa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja	Pohjavesien suojeleusuunnitelman päivittäminen.	Toteutunut K/E

Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu, ulkoiset ja sisäiset	TP 2023	TA 2024	TA Muutokset 2024	Muutettu TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
---	---------	---------	-------------------	------------------	---------	---------	---------

Tuloarviot ja määrärahat

Myyntituotot	1 927	5 000		5 000	3 000	3 000	3 000
Maksutuotot	155 106	137 000		137 000	122 000	123 586	125 811
Tuet ja avustukset	12 571	470		470	10 360		
Toimintatuotot	169 604	142 470		142 470	135 360	126 586	128 811
<i>josta sisäiset</i>	<i>814</i>						
Henkilöstökulut	-247 051	-247 344		-247 344	-280 093	-258 675	-263 331
Palvelujen ostot	-112 086	-110 610		-110 610	-148 074	-149 933	-152 540
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 194	-15 600		-15 600	-21 850	-22 134	-22 532
Avustukset	-115 261						
Muut toimintakulut	-21 290	-11 880		-11 880	-17 816	-17 838	-17 868
Toimintakulut	-497 881	-385 434		-385 434	-467 834	-448 579	-456 272
<i>josta sisäiset</i>	<i>-22 449</i>	<i>-15 528</i>		<i>-15 528</i>	<i>-21 224</i>	<i>-21 224</i>	<i>-21 224</i>
Toimintakate	-328 278	-242 963		-242 963	-332 474	-321 993	-327 461
<i>josta sisäiset</i>	<i>-21 635</i>	<i>-15 528</i>		<i>-15 528</i>	<i>-21 224</i>	<i>-21 224</i>	<i>-21 224</i>

Tehtävän kokonaiskustannukset	-328 278	-242 963	0	-242 963	-332 474	-321 993	-327 461
--------------------------------------	-----------------	-----------------	----------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------

Talousarviossa sisäiset erät eivät ole valtuustoon nähden sitovia määrärahoja, vaan ne esitetään informatiivisena tietona.

5.7.3 Vesihuoltolaitos (taseyksikkö)

Ulkoiset tuloarviot ja määrärahat

Vesihuoltolaitos	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
TOIMINTATUOTOT	1 319 116	1 418 647	1 421 000	1 421 000	1 421 000
Myyntituotot	1 308 719	1 418 000	1 419 500	1 419 500	1 419 500
Tuet ja avustukset	11 795	647			
Muut toimintatuotot	-1 399		1 500	1 500	1 500
TOIMINTAKULUT	-952 356	-862 146	-981 595	-994 356	-1 012 254
Henkilöstökulut	-211 029	-233 597	187 129	-189 562	-192 974
Palvelujen ostot	-353 135	-373 760	432 700	-438 325	-446 215
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-378 869	-253 970	-347 050	-351 562	-357 890
Muut toimintakulut	-9 322	-819	-14 716	-14 907	-15 176
TOIMINTAKATE	366 760	556 501	439 405	426 644	408 746

Toimialan käyttötalouden sitovuustaso kunnanvaltuustoon nähden merkattu sinisellä (ulkoisten toimintatuottojen ja –kulujen erotus eli toimintakate).

Tilivelvollinen: tekninen johtaja Harri Apell

VESIHUOLTOLAITOKSEN TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.</i>	Vesihuoltolaitoksen talous on tasapainossa pitkällä aikavälillä	Uuden vesihuoltolain (voimaan 1.1.2026?) mukainen omaisuudenhallintasuunnitelma on laadittu.	Omaisuidenhallintasuunnitelma laadittu K/E
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.</i>	Toiminnassa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja	Toiminta-alueiden päivitys aloitetaan soveltaen uuden vesihuoltolain mukaista ohjeistusta. Suunnitelma viedään luonnosvaiheeseen.	Toiminta-alueiden luonnos suunnitelmat ovat valmiit K/E

Vesihuoltolaitos, ulkoiset ja sisäiset	TP 2023	TA 2024	TA Muutokset 2024	Muutettu TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat							
Myyntituotot	1 364 028	1 472 891		1 472 891	1 478 606	1 478 606	1 478 606
Tuet ja avustukset	11 795	647		647			
Muut toimintatuotot	-1 399				1 500	1 500	1 500
Toimintatuotot	1 374 424	1 473 538		1 473 538	1 480 106	1 480 106	1 480 106
<i>josta sisäiset</i>	<i>55 308</i>	<i>54 891</i>		<i>54 891</i>	<i>59 106</i>	<i>59 106</i>	<i>59 106</i>
Henkilöstökulut	-211 029	-233 597		-233 597	-187 129	-189 562	-192 974
Palvelujen ostot	-360 063	-379 831		-379 831	-438 573	-444 198	-452 088
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-378 869	-253 970		-253 970	-347 050	-351 562	-357 890
Muut toimintakulut	-9 322	-819		-819	-14 716	-14 907	-15 176
Toimintakulut	-959 284	-868 216		-868 216	-987 468	-1 000 229	-1 018 127
<i>josta sisäiset</i>	<i>-6 928</i>	<i>-6 071</i>		<i>-6 071</i>	<i>-5 873</i>	<i>-5 873</i>	<i>-5 873</i>
Toimintakate	415 140	605 321		605 321	492 638	479 877	461 979
<i>josta sisäiset</i>	<i>48 380</i>	<i>48 820</i>		<i>48 820</i>	<i>53 233</i>	<i>53 233</i>	<i>53 233</i>
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-616 721	-608 973		-608 973	-653 737	-645 349	-583 155
Tehtävän kokonaiskustannukset	-201 581	-3 652	0	-3 652	-161 099	-165 472	-121 176

Talousarviossa sisäiset erät eivät ole valtuustoon nähden sitovia määrärahoja, vaan ne esitetään informatiivisena tietona.

6. Henkilöstömuutokset talousarviovuodelle 2025

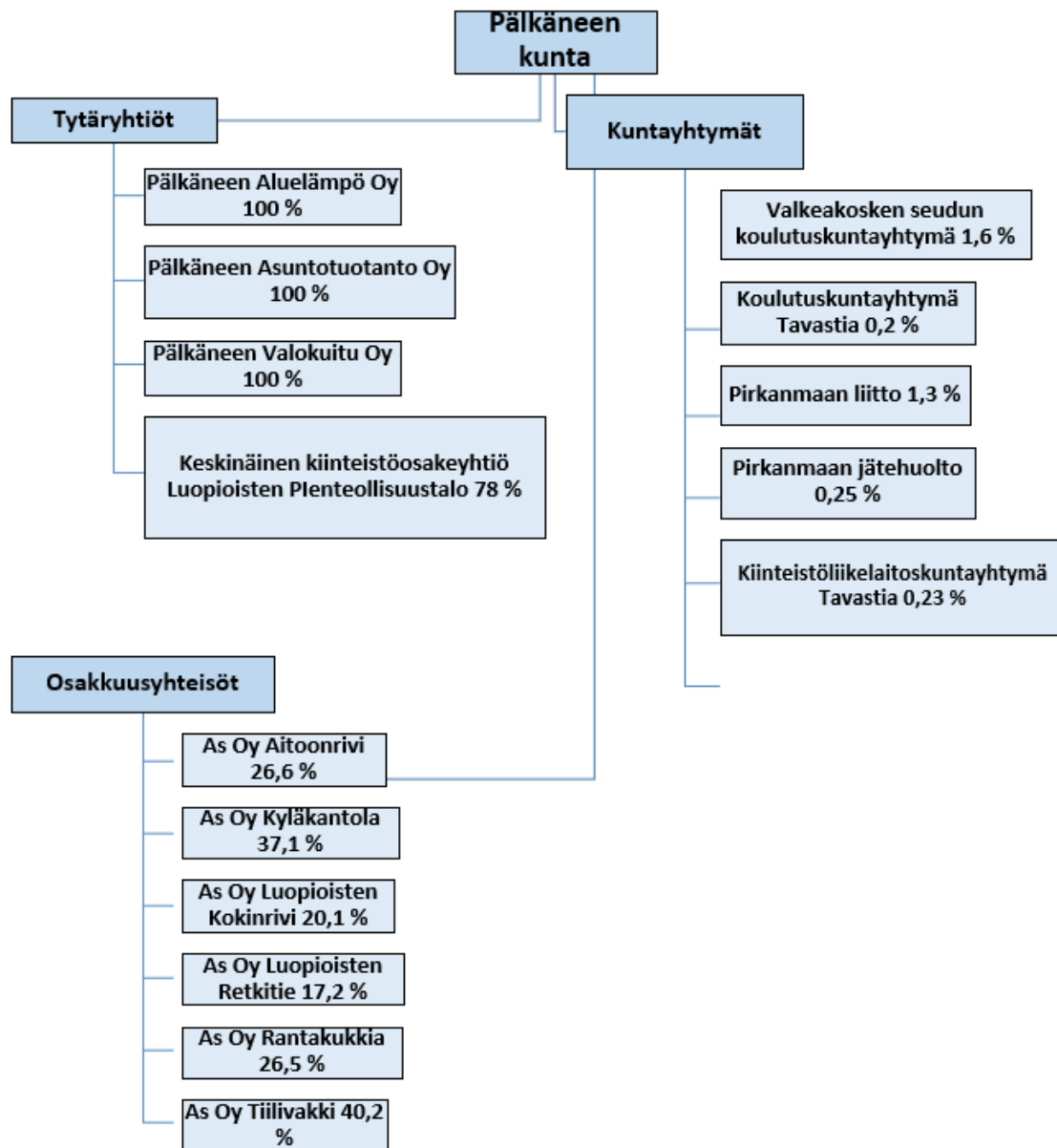
HENKILÖSTÖVÄHENNYKSET TALOUSARVIOVUODELLE 2025

Toimiala: Hallintopalvelut	Henkilömäärä (HTV)	Kustannussäästö (sis. sivukulut)
Johtava ict-asiantuntija	0,6	n. 36 000 €
Hallintopalvelut yhteensä	0,6	n. 36 000 €
Toimiala: Sivistyspalvelut	Henkilömäärä (HTV)	Kustannussäästö (sis. sivukulut)
Luokanopettaja, Kostian koulu (syksystä 2025 alkaen)	0,5	n. 30 000 €
Luokanopettaja, Luopioisten kk:n koulu (syksystä 2025 alkaen)	0,5	n. 30 000 €
Kostian toisen esiopetusryhmän lakkauttaminen (syksystä 2025 alkaen)	1,5	n. 40 000 €
Sivistyspalvelut yhteensä	2,5	n. 100 000 €
Toimiala: Elinvoimapaalvelut	Henkilömäärä (HTV)	Kustannussäästö (sis. sivukulut)

Työllisyyskoordinaattori	1	n. 60 000 €
Sosiaaliohjaaja	1	n. 44 000 €
Elinvoimapalvelut yhteensä	2	n. 104 000 €
Kunta yhteensä	5,1	n. 240 000 €

7. Kuntakonsernin toiminta ja talous

Pälkäneen kuntakonserni muodostuu emokunnasta sekä sen tytäryhtiöistä ja osakkuusyhteisöistä. Pälkäneen kunnalla on neljä tytäryhtiötä: Pälkäneen Aluelämpö Oy, Pälkäneen Asuntotuotanto Oy, Pälkäneen Valokuitu Oy sekä Keskinäinen kiinteistöyhtiö Luopioisten pienteollisuustalo. Näiden yhtiöiden toiminta ja toiminnan painopisteet on kirjattu tämän kappaleen alaluvuissa. Tämän lisäksi kunta on mukana viidessä kuntayhtymässä sekä kuudessa asunto-osakeyhtiössä. Kuntakonsernin rakenne:

7.1 Pälkäneen Aluelämpö Oy

YHTIÖN TOIMINNAN KUVAUS

Pälkäneen Aluelämpö Oy on kunnan 100 %:sti omistama lämpöyhtiö, jonka toimialana on lämmön kehittäminen sekä jakelu liiketaloudellisten periaatteiden mukaisesti kohtuullista hintatasoa noudattaen. Yhtiö voi toimintaansa varten omistaa ja hallita kiinteistöjä. Toimialue on Onkkaalan kylä.

Lämpöä tuotetaan vuonna 2013 valmistuneessa hakelämpölaitoksessa. Varalaitoksena toimii vuonna 1985 valmistunut raskaspolttoöljylaitos. Hake on peräisin Pälkäneeltä ja lähikuntien alueelta.

Asiakkaita kaukolämmön piirissä on 40. Lämmönjakopiirin pituus on noin 6,8 km.

YHTIÖN TOIMINNAN PAINOPISTEET JA TOIMINNALLISET TAVOITTEET VUONNA 2025

Kaukolämpöön liittyi vuonna 2024 yksi uusi kiinteistö. Talousarvio vuodelle 2025 laaditaan ilman uusia liittymiä.

Toiminnan kannalta merkittävä asia on Luopioisten Lämpölaitoksen suunniteltu valmistuminen vuoden 2025 aikana, Aluelämmön hallitus on ilmaissut kiinnostuksen uuden lämpölaitoksen hoitamisesta.

Tavoitteet mittareineen vuodelle 2025

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
ELINVOIMA: <i>Kunnan palvelut ja toimintaympäristö tukevat asukkaiden ja yritysten vireää toimintaa. Elinvoimaiset paikallisyhteisöt ja yritykset ovat tärkeä voimavara.</i>	Paikallisyhteisöt ja yrittäjät ovat tärkeä voimavara.	Aluelämpö aloittaa lämmöntuotannon Luopioisten alueella	Kaukolämpölaitos on saatu toimintaan Luopioisten alueella ja lämpöä tuotetaan suunnitellusti kunnan kiinteistöille yhteistyössä paikallisten yritysten kanssa.
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.</i>	Päätöksissä ja hankinnoissa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja.	Toiminnassa tavoitellaan tilannetta, että suhteellisesti hakkeen käyttö energiana lisääntyy fossiiliseen polttoaineeseen verrattuna.	Hakkeella ja öljyllä tuotetun energian hyötysuhde paranee hakkeen osalta. Lasketaan vertailuhinta vuoden 2023 tasosta
KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla.</i>	Päätöksissä ja hankinnoissa tavoitellaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja.	Oman hakkeen tuotanto on käynnistynyt.	Lämmitykseen käytettävästä hakkeesta vähintään 20 % on oman toiminnan tuottamaa.

Pälkäneen kunta on sitoutunut toteuttamaan EteläPirkanmaan ympäristöohjelmaa. Päätöksiä ja hankintoja tehdessä arvioidaan niiden ympäristövaikutuksia. Edellä luetellut Kestävän kehityksen tavoitteet pohjautuvat näihin tavoitteisiin.

Pälkäneen Aluelämpö Oy	TP 2023	TA 2024 *	TA 2025
Mittari			
Kaukolämmön myynti MWh/vuosi	6 960 (7950)	7 800 (9 000)	7 800
Kaukolämpöt. hyötysuhde (myyty/tuotettu MWh)	87,5 %	80,0 %	80,0 %
Kaukolämmön myyntihinta €/MWh, sis. ALV	112,69	112,69	116,91
Yhtiö kattaa liiketoimintatuloilla käyttömenot sekä ylläpitoinvestoinnit ilman konserniemion avustuksia	toteutui	toteutuu	toteutuu
Yhtiön tunnusluvut	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Liikevaihto	865 547	811 000	1 021 422
Liiketoiminnan muut tuotot	4 262	1 067	1 300

Materiaalit ja palvelut	-523 043	-454 000	-669 738
Henkilöstökulut	-38 287	-20 000	-23 649
Poistot ja arvonalentumiset	-85 136	-135 000	-97 000
Liiketoiminnan muut kulut	-113 452	-80 000	-120 794
Liikevoitto (-tappio)	109 452	123 067	111 541
Rahoitustuotot ja -kulut	-23 915	-38 000	-24 000
Tilinpäätössiirrot	0	0	0
Tuloverot	-17 196	-31 000	-19 000
Tilikauden voitto/tappio	69 784	54 067	68 541
Lainat rahoituslaitoksilta	816 665	677 777	747 222
Lainat kunnalta	0	0	0
Takaukset kunnalta	816 665	677 777	747 222
Taseen loppusumma	2 763 363	2 500 000	2 734 352

Talousarvioon ei ole huomioitu mahdollista Luopioisten lämpölaitoksen siirtymistä Pälkäneen Aluelämmön huolehdittavaksi. Mikäli hanke toteutuu ja yhtiökokous aikanaan asiasta päättää, käsitellään hankinnan rahoitus lisätalousarviona.

Käyttötalouden varauksissa on huomioitu kattilan etulevyn vaihto 25 000 euron varauksena. Lisäksi huoltoihin ja kohdistamattomiin korjaustöihin on varauduttu 35 000 eurolla.

Oman hakkeen tuotannon vaikutuksia ei huomioida ensimmäiselle vuodelle. Toiminnan käynnistäminen tapahtuu tulevan kauden aikana. Vaikutukset tulevat olemaan positiiviset.

Investointitarpeena vuodelle 2025 ajoittunee myös Pälkäneentien alkuperäisten lämpöputkien vaihto. Hanke toteutuu, mikäli kunta päättää peruskorjata Pälkäneentien samalta alueelta. Hankkeelle on haettava lainarahoitus. Tästä Aluelämmön hallitus päättää, kun kunnan talousarvio on vahvistettu. Vaikutuksia ei ole huomioitu talousarviossa. Uusittavaa runkolinjaa on 270 m, jossa viisi liittymää. Alustava arvio kuluista on 130 000 euroa.

Huomioita tuleville vuosille 2026-2030

Yhtiön tulee varautua uuden koulun kaukolämpöliittymään vuoden 2027 aikana. Vastaavasti nykyisen Virran koulun tullessa puretuksi, päättyy ko. rakennuksen liittymä.

Erillisenä selvityksenä on pienemmän hakekattilan rakentaminen nykyisen kattilan rinnalle kattamaan kesäaikaista lämmitystä.

7.2 Pälkäneen Asuntotuotanto Oy

Pälkäneen Asuntotuotanto Oy on kunnan 100 %:sti omistama asunto-osakeyhtiö, jonka toimialana on tuottaa ja ylläpitää vuokra-asuntoja sekä tässä tarkoituksessa omistaa ja hallita kiinteistöjä Pälkäneen kunnan alueella.

YHTIÖN TOIMINNAN KUVAUS

Yhtiön toimialana on tuottaa ja ylläpitää vuokra-asuntoja, sekä tässä tarkoituksessa omistaa ja hallita kiinteistöjä Pälkäneen kunnassa.

Yhtiön vuokra-asunnot sijaitsevat Pälkäneen keskusta-alueella, Aitoossa sekä Luopioisissa. Kiinteistöjä yhtiöllä on yhteensä 19 kpl (2 rakennusta purettavia) ja niiden asuntomäärä on yhteensä 202 kpl.

YHTIÖN TOIMINNAN PAINOPISTEET VUONNA 2025

Vuonna 2024 yhtiössä painopisteitä ovat:

- Suunnitella uudiskohteen eli rivitalon rakennushanketta Kostianvirran kylään. Rahoituksen selvittäminen.
- Suunnitella kaikkien passiivissa olevien talojen lukitusten uusiminen.
- Suunnitella kerrostalojen huoneistoremontteja.
- Suunnitella ikkuna- ja oviremontteja sekä kiinteistöjen kattojen remontteja taloyhtiöihin.
- Toteuttaa Kutojantie 4 kohteen perinteinen putkiremontti.
- Miettiä ja toteuttaa energiansäästön kannalta tarvittavia toimenpiteitä. Esimerkiksi Luopioisten Rimpuntien kohteiden öljylämmitys olisi kannattavaa vaihtaa johonkin muuhun ekologisempaan lämmitysmuotoon. Led-valaistukseen siirtyminen kaikissa yhtiöissä.

YHTIÖN TOIMINNALLISET TAVOITTEET VUONNA 2025

Kuntastrategian painopiste	Kuntastrategian tavoite	Talousarviotavoite	Mittari
<p>KESTÄVÄ KEHITYS: <i>Kunta toimii sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti vastuullisella tavalla.</i></p>	Kunnan talous on tasapainossa.	Yhtiön talouden tasapainoon saaminen: kuukausittaisilla tuloilla katetaan menot mukaan lukien akuutit remontit.	Toteutunut K/E
<p>ELINVOIMA: <i>Kunnan palvelut ja toimintaympäristö tukevat asukkaiden ja yritysten vireää toimintaa. Elinvoimaiset paikallisyhteisöt ja yritykset ovat tärkeä voimavara.</i></p>	Monipuolisten asumisratkaisujen ja -ympäristöjen edistäminen.	Yhtiön pidemmän aikavälin strategian laatiminen	Strategia laadittu K/E

	Monipuolisten asumisratkaisujen ja -ympäristöjen edistäminen.	Toteutetaan Kutojantie 4:n LVIS saneeraus loppuun	Pysytään laaditussa budjetissa ja urakka vastaanotetaan ajallaan K/E
--	---	---	---

Pälkäneen Asuntotuotanto Oy	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Mittari			
Liikevaihto	1 471 141	1 468 209	1 491 184,17
Henkilöstökulut	-14 823	-63 000	-97 431,54
Poistot ja arvonalentumiset	-111 566	-115 664	-80 000
Liiketoiminnan muut kulut	-1 244 213	-998 929	-116 1455,36
Liikevoitto (-tappio)	108 329	290 616	232 297,27
Rahoitustuotot ja -kulut	-25 034	-75 794	-219 054,30
Tilinpäätössiirrot	-75 505	-214 822	-214 822
Tuloverot	0	0	0
Tilikauden voitto/tappio	0	0	13 242,97
Yhtiön tunnusluvut	TP 2023	TA 2024 *	TA 2025
Lainat rahoituslaitoksilta	1 791 725	1 874 386	1 671 632
Lainat kunnalta	39 250	39 250	0
Takaukset kunnalta	1 249 144	1 180 000	1 180 000
Taseen loppusumma	4 417 371	4 500 000	4 500 000

7.3 Pälkäneen Valokuitu Oy

YHTIÖN TOIMINNAN PAINOPISTEET VUONNA 2025

Pälkäneen Valokuitu Oy on ilmoittanut syksyllä myyvänsä valokuituinfrastruktuurinsa ja sen myötä liiketoimintansa GlobalConnect Oy:lle. Yhtiön tavoitteet vuonna 2025 liittyvät liiketoimintakaupan loppuun saattamiseen onnistuneesti. Alla olevan taulukon vuoden 2024 luvut ovat Pälkäneen kunnan vuoden 2024 talousarvion mukaisia, eivätkä siten huomioi liiketoimintakaupan mukanaan tuomia muutoksia. Yhtiöllä ei myöskään määritellä vuodelle 2025 erityisiä toiminnallisia tavoitteita, koska yhtiön varsinainen liiketoiminta on päättymässä.

Pälkäneen Valokuitu Oy	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Mittari			
Vakituisten asuntojen liittymäpenetraatio %	16 %	18 %	18 %
Asuntojen, mökkien ja yritysten liittymäpenetraatio %	9 %	12%	12 %
Yhtiön kanssa käydään vuosittain kehityskeskustelu	toteutui	kyllä	kyllä
Yhtiö toteuttaa voimassa olevaa liiketoimintasuunnitelmaa	toteutui	kyllä	ei, suunnitelma tulee päivittää

Yhtiön tunnusluvut	TP 2023	*TA 2024	TA 2025
Liikevaihto	249 041	422 081	100 000
Liiketoiminnan muut tuotot	24	0	
Materiaalit ja palvelut	-136 322	-93 792	-100 000
Henkilöstökulut	-34 866	-80 515	
Toimituskulut	0	0	
Poistot ja arvonalentumiset	-140 391	-145 462	
Liiketoiminnan muut kulut	-105 920	-99 500	
Liikevoitto (-tappio)	-168 434	2 812	0
Rahoitustuotot ja -kulut	386 015	-222 908	0
Voitto (tappio) ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	217 581	-220 096	0
Tilinpäätössiirrot	0	0	0
Tuloverot	0	0	0
Tilikauden voitto/tappio		-220 096	0
Liittymismaksut	13 855	47 760	0
Vieras pääoma	5 962 162	5 794 588	0
Lainat rahoituslaitoksilta	2 462 162	2 350 270	0
Lainat kunnalta	3 500 000	3 444 318	0
Takaukset kunnalta	2 462 162	2 350 270	0
Taseen loppusumma	7 253 803	7 183 261	700 000

*Pälkäneen kunnan talousarviokirjan 2024 mukaiset luvut. Lukuja ei ole päivitetty GlobalConnectin kanssa solmitun liiketoimintakaupan toteutumisen myötä.

7.4 Keskinäinen Kiinteistö Oy Luopioisten pienteollisuustalo

Pälkäneen kunta omistaa 78 % Keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö Luopioisten pienteollisuustalosta. Yhtiön toimialana on omistaa ja hallita Luopioisten kylässä sijaitsevaa määräalaa sekä sillä olevia kahta hallirakennusta.

YHTIÖN TOIMINNAN KUVAUS

Keskinäinen Kiinteistö Oy Luopioisten Pienteollisuustalo huolehtii Teollisuuskirkko-kiinteistön (635-451-0007-0141-F) ylläpidosta osoitteessa Vohlisaarentie 2, Luopioinen. Kiinteistön oman tontin pinta-ala on 3 630 m². Kiinteistöön kuuluu vuonna 1987 valmistunut rakennus, jossa sijaitsevat Ramboll Finland Oy:n toimitilat (omistaja Pälkäneen kunta) ja Hemlog Kukkia Oy:n toimitilat (omistajat Matti Kallioinen ja Hanna Kallioinen), sekä edellisten yritysten varastotilana toimiva, vuonna 1998 valmistunut varastorakennus.

Yhtiön toiminnasta vastaa toimitusjohtaja Terttu Salmela sekä yhtiön hallitus, johon kuuluvat Marjo Koivu-lahti (puheenjohtaja), Matti Kallioinen, Marko Kähäri, Terhi Aittokumpu sekä varajäsenenä Hanna Kallioinen.

YHTIÖN TOIMINNAN PAINOPISTEET VUONNA 2025

Yhtiön tavoitteena on ylläpitää kiinteistön hyvää kuntoa. Vuonna 2022 maalattiin toimitilarakennuksen peltikatto ja vuonna 2023 jatkettiin pienempiä korjaustoimia (toimitilarakennuksen päätykolmioiden maalaus, sisäänkäyntien yläpuolisten sadelippojen kunnostus ja maalaus (1 000;-). Vuonna 2024 on maalattu varastorakennuksen peltikatto (arvio 2 500;-; toteuma 2 000;-).

Keskinäinen Kiinteistö Oy Luopioisten pienteollisuustalo	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Yhtiön tunnusluvut			
Liikevaihto	13 986	14 850	14850
Liiketoiminnan muut kulut	7 873	-10 850	8850
Liikevoitto (-tappio)	6 112	4 000	6000
Rahoitustuotot ja -kulut	1 136	-1 000	-900
Tilikauden voitto/tappio	4 975	3 000	5100
Lainat rahoituslaitoksilta	15 905	10 849	5000
Lainat kunnalta	0	0	0
Takaukset kunnalta	0	0	0
Taseen loppusumma	139 852		

8. Investointien hankeluettelo 2025 – 2027

INVESTOINTISUUNNITELMA 2025-2027	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Rakennusinvestoinnit	5 223 000	12 320 000	9 850 000
<i>Päiväkodit</i>			
Aitoon päiväkotii, pihakatos	X		
HermAnnin päiväkotii, pihakatos	X		
Laitikkalan ryhmikseen uudet ikkunat ja ulko-ovet	X		
<i>Koulut</i>			
Onkkaalan alueen uusi koulu	X	X	X
Koulun irtaimisto			X
<i>Sote-rakennukset</i>			
Pälkäneen terveysasema: ilmanvaihdon koneet	X		
Pälkäneen terveysasema: katon, julkisivun ja sokkelirakenteiden korjaus	X		
Taloautomaatioiden saneeraus: Kukkiakoto, Haaparinteen kuntoutumiskodit	X		
Kukkiakoto: kellarin ilmanvaihdon parantaminen	X		
<i>Muut kiinteistöt</i>			
Lukituksen uusinta kunnan kiinteistöissä		X	X
Kankaanmaan varikon varistorakennus		X	
Esteettömyysinvestoinnit	X	X	X
Luopioisten aitan katon uusinta	X		
Nuijatalon julkisivuremontti		X	
Nuijatalon yläkerran ikkunoiden vaihto	X		
Nuijatalon katon pinnoitus	X		
Luopioisten lämpölaitos	X	X	
Luopioisten lämpölaitoksen myynti	X	X	
Luopioisten kaukolämpöverkko	X		
Luopioisten kaukolämpöverkon myynti	X		
Luopioisten KL lämmönsiirtimet 10 kiinteistöä (mahdollinen tuki 35 %)	X		
Kostia-areenan katolle aurinkopaneelit 40kW	X		
Kiinteistösaneeraukset, varaus odottamattomiin investointeihin	X	X	X
Yleiset alueet ja liikuntapaikat	125 000	125 000	90 000

Leikkikentät, puistot ja yleiset alueet			
Kostianvirran kylä, yleiset alueet		X	
Pakanrannan leikkialueen päivittäminen	X		
Liikuntapaikat ja ulkoilualueet			
Luopioisten liikuntahallin laajennus ja muutostyöt, sis. kuntosalilaitteet			X
Kostia-areenan yläkerran kuntosalivälineiden uusinta		X	
Harhalan kentän peruskunnostus	X		
Laitikkalan kentän peruskunnostus		X	
Laipanmaan pitkospuu- ja siltarakenteiden uusiminen	X	X	
Kaavateiden investoinnit	1 300 000	290 000	1 190 000
Kaavateiden päällystäminen	X	X	X
Kostianvirran kylä, Joenkalliontie ja Amiraalintie	X		
Pälkäneentien kadunparannus	X		
Lastenlinnan alueen uudet kaavatiet	X		
Vohlisaaren kaavatiet	X	X	
Uuden koulualueen katuinfra 2027-2028			X
Kankaanmaa II hulevedet		X	X
Kankaanmaa II kadut		X	X
Pajulantien leventäminen		X	
Katuvalaistusinvestoinnit	X		
Kotakorventie	X		
Vesihuoltolaitoksen investoinnit	803 000	110 000	570 000
Vohlisaaren kunnallistekniikan rakentaminen	X		
Kostianvirran kylä, Joenkalliontie ja Amiraalintie vesi ja viemäri	X		
Sappeen-Luikkalan alueen runkovesijohdon jatko	X		
Putkistosaneeraukset-, varaus odottamattomiin investointeihin	X	X	X
Kankaanmaa II vesihuolto		X	X
Jäteveden prosessiautomaatio, Tommola	X		
Sappee-Onkkaala viemärin siirtolinjan automaatio	X		
Muut investoinnit	80 000	70 000	20 000
Varamaan venelaitureiden kunnostustyöt	X	X	
Karhunmaan veneluiskan ja vieruslaiturin uusinta	X		
Aitoon laivarannan leikkivälineet	X		

Maa-alueiden ostot	X	X	X
Maa-alueiden myynnit	X	X	X
YHTEENSÄ (kunta, netto)	7 531 000	12 915 000	11 720 000